

Џером Дејвид Селинџер

ЛОВАЦ У ЖИТУ

Наслов оригинала:
J.D. Selinger
The catcher in the rye

Превео Флавио Ригонат

мојој мајци

1

Ако вас стварно занима све ово, вероватно ћете прво хтети да сазнате где сам рођен, какво је било моје безвезно детињство, шта су моји радили у животу пре него што су ме добили и још масу таквих глупости а ла Давид Коперфилд, али нисам баш расположен да се упуштам у те ствари. Као прво, све ми је то досадно, а друго, моји би се моментално одузели кад бих испречао нешто личније о њима. Прилично су осетљиви у том погледу, поготово отац. *Добри* су и све - не кажем - али стравично су осетљиви. Уосталом, нећу сад да вам причам читаву своју аутобиографију или нешто. Испречаћу вам само оно лудило кроз које сам прошао око Божића, пре него што сам озбиљно пропао и морао да пређем овамо да се мало опоравим. Мислим, то је оно што сам причао Д. Б.-у, а он ми је *браш* и све. Живи у Холивуду. Није далеко од ове рупе, па ми скоро сваког викенда долази у посету. Возиће ме кад изађем, можда следећег месеца. Недавно је узео 'јагуара'. То је онај мали енглески болид што иде триста на сат. Коштао га једно четири хиљадарке. Сада је пун пара, за промену. Некад није био. Био је само обичан писац, док је седео код куће. Написао је ону феноменалну књигу прича *Тајна златна рибица*, ако случајно нисте чули за њега. Најбоља прича у њој је баш "Тајна златна рибица": о неком клинцу који не да никоме да види његову златну рибицу јер ју је купио за свој новац. Стварно ме оборила. Сад је тамо у Холивуду, Д. Б.,

продао се. Ако ишта мрзим у животу, то су филмови. Боље да их не помињете.

Почео бих од оног дана када сам напустио Пенси Преп. То је школа у Еџерстауну, у Пенсилванији. Вероватно сте чули за њу. Видели сте бар рекламе или нешто. Рекламирају је у мали милион часописа, уз обавезну слику неког дасе на коњу који прескаче неку ограду. Као да се у Пенсију по цео божји дан само игра поло. Ја никад нисам видео неког коња чак ни близу тог места. А испод слике типа на коњу увек пише: "Још од 1888. обликујемо дечаке у бриљантне, оштроумне младе људе." Приче за малу децу. Тешко да они иког *обликују* више него у ма којој другој школи. Нисам упознао никога у Пенсију ко би могао да се похвали како је бриљантан, оштроуман или нешто. Можда двојицу, а и то је питање. Вероватно су били такви и кад су *досијели* у Пенси.

Све у свему, била је субота, дан рагби-меча против Саксон Хола. Од тога се правио читав циркус у Пенсију. То је био последњи меч у години, и очекивало се да извршиш самоубиство или нешто ако стари Пенси не победи. Сећам се да сам око три поподне стајао чак на врху брда Томсен, код оног идиотског топа што је харао у Рату за независност и свуда. Одатле се видео читав терен по коме су јурцале обе екипе, цепајући се на све стране. Трибине нису биле тако видљиве, али лепо се чуло како навијају, бучно и сви углас за Пенси - у суштини се читава школа осим мене скупила тамо - а пискаво и јадно за Саксон Хол, јер су гости ретко довлачили своје људе.

На рагби-мечевима никада није било много девојака. Само су матуранти могли да их доводе. Језива школа, како год окренеш. Волим места где бар можеш да видиш понеку девојку с времена на време, па макар се оне само чешале по рукама, или издувале носеве, или се само кикотале, било шта. Селма Тармер, кћерка директора школе, појављивала се доста често на трибинама, мада није баш била нека за којом би се човек помамио. Ипак, није била лоша. Седео сам једном

поред ње у аутобусу из Еџерстауна, па смо као одвојили неки разговор. Допала ми се. Имала је велики нос и нокте изгрижене до крви, и носила оне сулуде лажне груди што штрче на све стране, али будила је неку симпатију. Допало ми се што не гуши човека причама о томе каква је сила њен отац. Вероватно је знала колико је тај кретен дволичан.

Стајао сам горе на врху брда Томсен уместо доле на трибинама зато што сам тек стигао из Њујорка, са мачевалачком екипом. Био сам им као неки менаџер. Јака ствар. Отишли смо тог јутра у Њујорк, на мачевалачки двобој са школом МекБерни. Али није дошло до двобоја. Оставио сам мачеве и опрему и све остало у проклетом метроу. Нисам баш све ја био крив. Морао сам сваки час да устајем и гледам у ону мапу, да бисмо знали где да сиђемо. И тако смо се вратили у Пенси око пола три, уместо за вечеру. Читава екипа бојкотовала ме читавим путем натраг у возу. Комично је било, у неку руку.

Други разлог што нисам доле на утакмици био је што сам пошао да се опростим са старим Спенсером, мојим професором историје. Имао је као грип, па сам нешто мислио да га вероватно не бих ни видео до Божићног распуста. Написао ми је поруку како жели да ме види пре него што одем кући. Знао је да се не враћам у Пенси.

То сам заборавио да вам кажем. Избацили су ме. Није ни требало да се вратим после распуста, јер сам пао из четири предмета, а нисам баш грејао столицу или нешто. Стално су ме опомињали да загрејем столицу - посебно око тромесечја, кад су моји били на разговору са старим Тармером - али ништа од мене. И тако сам добио ногу. Нисам био ни први ни последњи кога су шутнули одатле. Пенси се прилично високо котира као образовна установа. Најозбиљније.

Све у свему, био је децембар и хладно као на вештичјој сиси, поготово на врху тог проклетог брда. Имао сам само мантил, без рукавица или нечега. Недељу дана пре тога, неко ми је украо капут од камилхара директно из собе, све са крзненим рукавицама у џепу. Пенси је био пун лопова. Добар

део ученика био је из оних веома богатих породица, али је Пенси свеједно био пун лопова. Што је школа скупља, то је више лопова у њој - најозбиљније. Све у свему, стајао сам и даље код тог идиотског топа, гледао доле на терен и смрзавао дупе. Али нисам баш много пратио игру. Нацртао сам се ту зато што сам у суштини покушавао да осетим како се опраштам и све. Мислим, напуштао сам већ разне школе и места, а да уопште нисам знао да их напуштам. Мрзим то. Није битно да ли је растанак тужан или ружан, али кад напуштам неко место, волим да *знам* да га напуштам. Ако не знаш, још ти је горе.

Имао сам среће. Одједном ми је пало на памет нешто што ме учинило свесним да одлазим бестрага одатле. Случајно сам се сетио како смо, негде у октобру, Роберт Тиченер, Пол Кембел и ја пикали лопту испред школе. Добри су били њих двојица, посебно Тиченер. Било је пред вечеру и већ доста мрачно напољу, а ми смо свеједно пикали даље. Постајало је све мрачније и мрачније, једва смо и *видели* лопту, али није нам се престајало. На крају смо морали. Професор биологије, г. Замбези, промолио је главу кроз неки прозор на школи и рекао нам да се покупимо у собе и спремимо за вечеру. Ето, ако се сетим тако нечег, могу да се опростим кад год ми затреба - бар у већини случајева. Чим сам се опростио, окренуо сам се и почео да трчим низ другу страну брда, према кући старог Спенсера. Он није живео у кругу школе. Живео је на Авенији Ентони Вејна.

Трчао сам читавим путем до главне капије, а онда застао на секунд, да удахнем мало. Често губим дах, морам да признам. Као прво, тежак сам пушач - мислим, био сам. Натерали су ме да престанем. А друго - *порастао* сам шеснаест сантиметара у току прошле године. И то је разлог што сам у суштини добио ТБЦ и доспео овамо на све те проклете прегледе и остало. Иначе сам прилично здрав.

Све у свему, чим сам повратио дах, претрчао сам преко аутопута 204. Био је гадно залеђен и мало је фалило да треснем. Појма немам зашто сам трчао - тако ми дошло,

ваљда. Кад сам претрчао аутопут, осетио сам некако као да нестајем. Било је неко сулудо поподне, без сунца или нечега, и осећао си као да нестајеш кад год пређеш преко неког пута.

Људи моји, како сам легао на звоно кад сам стигао до куће старог Спенсера. Стварно сам се следио. Уши су ме болеле и једва сам мрдао прстима. "Хајде, хајде", готово сам викнуо, "отворите *враћа*." Најзад их је стара гђа Спенсер и отворила. Нису имали жену или некога, и увек су сами отварали врата. Нису баш имали пара.

"Холдене!" рекла је гђа Спенсер. "Баш ми је драго што те видим! Уђи, душо! Мора да си се жив смрзнуо." Мислим да јој је заиста било драго што ме види. Волела ме. Бар ми се тако чинило.

Људи моји, буквално сам утрчао унутра. "Како сте, госпођо Спенсер?" рекох. "Како је господин Спенсер?"

"Дај ми твој мантил, душо", рекла је. Није ме чула кад сам питао за г. Спенсера. Била је мало наглува.

Окачила ми је мантил у плакар, а ја сам као загладио косу. Обично сам кратко ошишан па никад не морам да се нешто чешљам. "Како сте иначе, госпођо Спенсер?" поновио сам, али гласније, да би ме чула.

"Добро сам, сасвим добро, Холдене." Затворила је плакар. "А како си ми *ши*?" По начину на који је питала одмах сам знао да јој је стари Спенсер рекао да сам избачен.

"Добро", рекох. "Како је господин Спенсер? Је л' пребродило тај грип?"

"Пребродило? Холдене, он се понаша као прави - ни сама не знам *ши*... Ено га у својој соби, душо. Слободно уђи."

2

Њих двоје су имали свако своју собу и остало. Били су бар по седамдесет година стари, ако не и више. Одушевљавали су се, ипак, многим стварима - на неки немогућ начин, наравно. Знао да ружно звучи кад се каже тако нешто, али не

мислим ништа лоше. Само хоћу да кажем како сам често размишљао о старом Спенсеру, а кад човек *превише* мозга о њему, почне да се пита због чега он уопште живи. Мислим, био је већ сав прегажен и језиво се држао, а у разреду, кад год би пред таблом испустио креду, увек би неко из прве клупе морао да устане и покупи је за њега. По мени, то је збиља ужасно. Али ако мислиш о њему таман колико треба, а не *превише*, испало би да му не иде баш тако лоше. На пример, кад смо неки ученици и ја дошли једне недеље на врућу чоколаду, показао нам је неко прастаро излизано навахо-ћебе које су он и гђа Спенсер купили од неког Индијанца у Јелоустону. Лепо се видело да је та куповина била читав доживљај за њега. На то сам мислио. Узмите тако неког фосила као што је стари Спенсер и видећете како се радује као мало дете зато што је купио ћебе.

Врата његове собе била су отворена, али свеједно сам као куцао, тек толико да будем учтив и све. Могао сам и да га видим. Седео је у великој кожној фотељи, сав умотан у то ћебе које сам поменуо. Погледао је према мени кад сам куцнуо. "Ко је то?" викнуо је. "Колфилд? Уђи, младићу." Увек је викао, осим у разреду. То је понекад могло и да нервира.

Чим сам крочио у собу, зажалио сам што сам дошао. Читао је *Атлантски мантили*, на све стране вукле су се таблете и лекови, и све је воњало на Виксове капи за нос. Депримирало ме, морам да признам. Не лудујем баш за болесним људима. Посебно је депримирало што је стари Спенсер био у неком жалосном олињалом баде-мантилу, у коме се вероватно и родио. Не уживам баш да гледам старе људе у пицамама и баде-мантилима. Увек се виде њихове кошчате старе груди. И њихове ноге. Ноге старих људи, на плажама или негде, увек изгледају тако беле и ћосаве. "Добар дан", рекох. "Добио сам вашу поруку. Много вам хвала." Написао ми је ту поруку, позивајући ме да свратим и поздравим се пре распуста, пошто се нећу вратити. "Нисте морали све то. Ионако бих дошао да се поздравим."

"Седи тамо, младићу", рекао је стари Спенсер. Мислио је на кревет.

Сео сам. "Како ваш грип, господине?"

"Е мој младићу, да ми је и мало боље, већ бих звао лекара", рекао је стари Спенсер. То га је дотукло. Почео је да се церека као луд. На крају се прибрао и рекао: "Зашто ниси на утакмици? Мислио сам да је данас тај велики меч."

"Јесте. Био сам. У ствари, малопре сам стигао из Њујорка с мачевалачком екипом." Људи моји, тај његов кревет био је тврд као стена.

Одједном се страшно уозбиљио. Очекивао сам то. "Значи, напушташ нас, а?" рекао је.

"Да, господине. Биће да је тако."

Почео је са оним својим климањем. У животу нисте видели човека који толико клима главом као стари Спенсер. Никад се није знало да ли тако клима зато што као размишља, или само зато што је стара добричина која не разликује дупе од лакта.

"Шта ти је рекао доктор Тармер, младићу? Чујем да сте се поштено испричали."

"Да, јесмо. Итекако. Мислим да сам остао једно два сата у његовом кабинету."

"И шта ти је рекао?"

"Па... овај, да је живот као нека игра. И како га треба играти поштујући правила. Љубазан је био. Мислим, није скакао до плафона или нешто. Само је понављао да је живот као нека игра и све. Знате већ."

"Живот и *јесте* игра, младићу. Живот *јесте* игра коју играш поштујући правила."

"Да, господине. Знам. Знам да је тако." Игра, ма немој. И то ми је нека игра. Ако се нађеш на оној страни где су све сами грофови, онда је игра, у реду - то признајем. Али ако се нађеш на *драјој* страни, где нема никаквих грофова, каква је то игра? Никаква. Нема игре.

"Да ли је доктор Тармер писао твојима?" упитао је стари Спенсер.

"Рекао је да ће им писати у понедељак."

"А ти, јеси ли им се јавио?"

"Не, господине, нисам им се јавио, јер ћу их вероватно видети у среду увече кад стигнем кући."

"И шта мислиш, како ће да приме новост?"

"Па... прилично ће да их изнервира", рекох. "Хоће, сигурно. Ово је ваљда четврта школа коју сам променио." Одмахнуо сам главом. Често одмахујем главом.

"Људи моји!" рекох. И то 'људи моји' често понављам. Делимично зато што ми је речник мизеран, а и зато што се понекад понашам као да сам млађи него што јесам. Тада сам имао шеснаест, сада ми је седамнаест, а понекад се понашам као да ми је, рецимо, тринаест. То је сушта иронија, јер сам висок 189, а имам и седу косу. Озбиљно. На једној страни главе - десној - имам на милионе седих. Имао сам их још као дете. Свеједно се понекад и даље понашам као да ми је само дванаест година. Сви то кажу, поготово отац. Има ту истине, не кажем, али није баш *сасвим* истина. Људи увек мисле да је нешто *сасвим* истина. Баш ме брига, уосталом, само ме понекад нервира кад ми говоре како би требало да се уозбиљим. Понекад се понашам као да сам много старији - заиста - али људи то никад не примете. Људи никад ништа не примете.

Стари Спенсер је поново почео да клима главом. Почео је и да чачка нос. Изводио је то као да га само гњечи, али је у суштини гурао добри стари палац дубоко у ноздрву. Вероватно је мислио да нема ништа лоше у томе, јер сам само ја у соби. Мени није сметало, мада уме да буде непријатно гледати неког како чачка нос.

Онда је проговорио: "Имао сам част да упознам твоју мајку и оца кад су пре пар недеља дошли да попричају са доктор-Тармером. Сјајни људи."

"Да, јесу. Баш су добри."

Сјајни. Ето речи коју стварно мрзим. Лажна је. Могао бих да повратим кад год је чујем.

Одједном је стари Спенсер живнуо као да има нешто особито пријатно, нешто врло луцидно да ми саопшти. Придигао се на фотељи и мало се промешкољио. Лажна узбуна, у суштини. Само је узео *Атлантски мантили* с крила и покушао да га баци поред мене, на кревет. Промашао је. Кревет је био једно пет сантиметара од њега, па ипак је промашао. Устао сам, подигао новине и ставио их на кревет. Онда ми је дошло да одем бестрага из те собе. Осетио сам да ми спрема језиву придику. Само по себи, то не би било тако страшно, али нисам био расположен за придике док удишем воњ Виксових капи за нос и гледам старог Спенсера у пиџами и баде-мантилу. Стварно ми није било до тога.

Наравно, почело је. "Шта је то с тобом, младићу?" рекао је стари Спенсер. Рекао је то прилично оштро, бар за њега. "Колико си имао предмета у овом полугодишту?"

"Пет, господине."

"Пет. А колико имаш слабих?"

"Четири." Мрднуо сам дупе на кревету. Најтврђи кревет на који сам икад сео. "Прошао сам из енглеског јер сам оног Беовулфа и Лорда Рандала радио још у школи у Хутону. Мислим, уопште нисам морао да учим, само сам писао саставе понекад."

Није ме чак ни слушао. Тешко да је икад слушао кад му нешто говориш.

"Оборио сам те из историје само зато што апсолутно ништа ниси знао."

"Знам, господине. Заиста је тако. Нисте имали никаквог избора."

"Апсолутно ништа", поновио је. То ме стварно излуђује. Кад неко двапут понавља једно исто, иако си му одмах *признао* да је у праву. Онда је поновио и трећи пут. "Али апсолутно ништа. Сумњам да си и једном отворио уџбеник у току читавог полугодишта. Јеси ли? Признај, младићу."

"Па... прелистао сам га неколико пута", рекох. Нисам хтео да га повредим. Био је луд за историјом.

"Прелистао, а?" рекао је - врло саркастично. "Твој... *џисмени* је ту на комоди. Први на гомили. Донеси га, молим те."

То је било врло кварно с његове стране, али устао сам и донео му га - нисам могао да га ескивирам или нешто. Онда сам поново сео на његов бетонски кревет. Људи моји, појма немате колико ми је било криво што сам свратио да се поздравим с њим.

Почео је да барата мојим писменим као да је неко говно, шта ли. "Учили смо Египћане од четвртог новембра до другог децембра", рекао је. "Од свих испитних тема *сам* си изабрао да пишеш баш о њима. Да ти прочитам шта си имао да кажеш?"

"Не, господине. Боље немојте."

Свеједно је почео да чита. Тешко је спречити професора кад хоће да уради нешто. Он то једноставно *уради*.

"Египћани су били древно кавкаске племе које је живело у једној од северних области Африке. Ова је, као што знамо, највећи континент на источној хемисфери."

Морао сам да седим и слушам то лупетање. Баш је испао кваран.

"Египћани су из више разлога изузетно занимљиви. Модерна наука још увек покушава да открије које су тајне састојке користили Египћани када су умотавали мртваце тако да им лица не иструну током безбројних векова. Ова занимљива загонетка и даље представља изазов за модерну науку двадесетог века."

Престао је да чита и спустио папир. Почињао сам готово да га мрзим. "Твој есеј, да га тако назовемо, ту се завршава", рекао је неким врло саркастичним гласом. Никада не бисте помислили да тако стар човек може да буде толико саркастичан. "Осим тога, оставио си ми и малу поруку на дну странице."

"Знам, знам", брже-боље рекох да бих га некако задржао пре него што почне да и *џо* чита наглас. Али ко би њега задржао. Баш се напалио.

"Драги господине Спенсер" (гласно је читао). "То је све што знам о Египћанима. Изгледа да нисам у стању да се истински заинтересујем за њих, иако су ваша предавања веома занимљива. Што се мене тиче, *слободно* ме оборите јер ионако падам из свих предмета осим енглеског. С поштовањем, ваш Холден Колфилд."

Спустио је мој проклети папир и погледао ме као да ме разбио у пинг-понгу или нечему. Мислим да никад нећу моћи да му опростим што ми је наглас читао то срање. Ја то не бих наглас читао *њему*, да је *он* писао - не бих, озбиљно. Пре свега, дописао сам ту идиотску поруку *само* зато да му не би тешко пало што мора да ме обори.

"Замераш ли можда што сам те оборио, младићу?" рекао је.

"Не, господине! Ни у ком случају", рекох. Молио сам бога да престане већ једном да ме сваки час зове 'младићу'.

Покушао је да баци мој писмени на кревет кад је најзад завршио с њим. Наравно, опет је промашио. Морао сам поново да устанем, покупим папир и спустим га на *Ашланџик манџил*. Стварно је досадно радити то свака два минута.

"Шта би ти учинио да си на мом месту?" рекао је. "Искрено ми кажи, младићу."

Ето, лепо се видело да му је баш непријатно што ме оборио. Зато сам почео мало да га фолирам. Рекао сам му да сам тотални кретен и све што иде уз то. Рекао сам да бих идентично поступио да сам на његовом месту, и како већина људи не зна колико је тешко бити професор. И тако даље. Класичне жваке.

Смешно је, међутим, што сам у ствари мислио на нешто друго док сам тако тупио. Ја сам иначе из Њујорка и нешто сам мислио на оно језерце у Централ-парку, на јужној страни. Питао сам се да ли ће бити залеђено када стигнем кући и, ако буде, куда одлазе патке. Питао сам се куда оду патке кад се цело језерце замрзне и прекрије га лед. Можда дође неки тип с камионом и однесе их у Зоолошки врт или негде. Или оне можда само одлете.

Срећан сам ја, у суштини. Могу да фолирам старог Спенсера и да истовремено мислим на те патке. Смешно је то. Човек не мора баш да напреже мозак кад разговара са професором. Изненада, прекинуо ме усред тираде. Вечито је прекидао човека.

"Како се *осећаш* поводом свега тога, младићу? Баш ме занима да чујем. Баш ме занима."

"Мислите на избацавање из Пенсија и остало?" рекох. Пожелео сам да покрије те кошчате старе груди. Није баш био неки чаробан приказ.

"Ако се не варам, чини ми се да си имао неких потешкоћа и у другим школама. У Хутону и Елктон Хилсу." То је рекао не само саркастично, већ и некако злобно.

"Нисам имао посебних тешкоћа у Елктон Хилсу", рекох. "Нисам баш избачен. Само сам одустао, тако нешто."

"Зашто, ако смем да питам?"

"Зашто? Па... овај, дуга је то прича, господине. Мислим, доста је компликовано." Уопште нисам био расположен да баш њему објашњавам читаву ствар. Ионако не би разумео. То уопште није био његов терен. Један од главних разлога што сам напустио Елктон Хилс је што сам тамо био окружен све самим лицемерима. Само што нису упадали кроз прозор. На пример, ту је био тај директор, г. Хас, најдволичнији скот кога сам икад видео у животу. Десет пута гори од старог Тармера. Недељом, на пример, стари Хас би заредао наоколо, рукујући се са родитељима који су стизали у посету. Сав се топио од љубазности. Осим кад би неки ученик имао неке мале, старе родитеље комичног изгледа. Требало је видети како се понашао према родитељима ученика с којим сам делио собу. Ако је, рецимо, нечија мајка била онако дебела или припростог изгледа или нешто, а нечији отац један од оних што носе одела са огромним раменима и оне куловске црно-беле ципеле, стари Хас би се само руковао с њима, упутивши им свој љигави осмех, да би одмах одвојио разговор од једно *йола саша* с родитељима неког другог. Не подносим

такве ствари. Излуђују ме. Толико ме депримирају да буквално полудим. Мрзео сам тај проклети Елктон Хилс.

Стари Спенсер ме нешто питао, али нисам га чуо. Мислио сам на старог Хаса. "Молим, господине?" рекох.

"Да ли ти је због ичега *криво* што одлазиш из Пенсија?"

"Па... јесте помало, наравно... Али не баш претерано. За сад, мислим. Биће да ме још увек није истински погодило. Треба доста времена да ме нешто погоди. Сада мислим само на одлазак кући у среду. Ја сам морон."

"Зар нимало не бринеш за своју будућност, младићу?"

"Ма бринем помало за будућност, наравно. Наравно да бринем." Размишљао сам мало о томе. "Али не баш претерано, мислим. Не баш претерано."

"*Забринућеш се ти*", рекао је стари Спенсер. "Итекако, младићу. Али биће прекасно."

Није ме баш одушевило што тако говори. Било је као да сам већ мртав или нешто. Депресивно је звучало.

"Вероватно", рекох.

"Волео бих да улијем мало разума у ту твоју главу, младићу. Покушавам да ти помогнем. Покушавам да ти *помоћем*, ако икако могу."

Стварно се трудио. Лепо се видело. Али били смо на тотално различитим таласним дужинама. "Знам, господине", рекох. "Много вам хвала. Озбиљно. Заиста ценим све то. Најозбиљније." Онда сам устао с кревета. Људи моји, не бих издржао још десет минута ни да ми се радило о животу. "Ствар је у томе што бих сад морао да кренем. Имам масу неке опреме у фискултурној сали коју бих морао да понесем кући. Стварно бих морао." Погледао је навише у мене и поново почео да клима главом, с оним стравично озбиљним изразом на лицу. Одједном ми га је било ужасно жао. Али једноставно нисам више могао да останем, толико смо били далеки један другом, и то његово стално промашивање кревета кад баци нешто, и тај жалосни стари баде-мантил који му је откривао груди, и тај грипозни воњ Виксових капи за нос на све стране. "Не брините за мене, господине", рекох.

"Озбиљно. Све ће бити у реду. Сада само пролазим кроз неку фазу. Свако пролази кроз неке фазе или нешто, зар не?"

"Не знам, младићу, не знам."

Мрзим кад неко тако одговара. "Сигурно. Сваком се то догађа", рекох. "Најозбиљније. Молим вас, не брините за мене." Чак сам му као спустио руку на раме.

"Зар нећеш шољу вруће чоколаде пре него што кренеш? Госпођа Спенсер би била... "

"Није да нећу, озбиљно, али ствар је у томе што сад морам да кренем. Морам право у фискултурну салу. Свеједно вам хвала. Много вам хвала, господине."

Онда смо се руковали. Уз остале глупости. То ме ипак гадно растужило.

"Јавићу вам се, господине. Решите се тог грипа, што пре."

"Збогом, младићу."

Кад сам затворио врата и пошао ка дневној соби, нешто ми је довикнуо, али нисам га добро чуо. Убеђен сам да је викнуо "Срећно!" Надам се да није. Све бих дао да није. Ја никада не бих некоме довикнуо "Срећно!" То ужасно звучи, кад мало боље размислиш.

3

Ја сам најгори лажов на свету. Језиво нешто. Чак и кад идем да купим новине, а неко пита куда ћу, у стању сам да кажем како идем у оперу. Страва. Кад сам рекао старом Спенсеру да морам у фискултурну салу да бих купио опрему и остало, била је то ординарна лаж. Никад у животу нисам држао неку проклету опрему у сали.

У Пенсију сам био смештен у Осенбургеровом крилу нове зграде. Ту су били само јуниори и сениори. Ја сам био јуниор. Ученик са којим сам делио собу био је сениор. Наш део зграде добио је име по том Осен-бургеру који је некада ишао у Пенси. Намлатио је силне паре као погребник, кад је

изашао из Пенсија. Шта је урадио - основао је ланац погребних завода по читавој земљи, преко којих човек може да сахрани чланове своје породице за једно пет долара по комаду. Требало је видети старог Осенбургера. Вероватно их је само трпао у џакове и бацао у прву реку. Све у свему, поклатио је Пенсију гомилу пара, па су нашем делу зграде дали његово име. Када је игран први рагби-меч у сезони, он је стигао у свом монструозном 'кадилаку' па смо сви морали да устанемо на трибинама и имитирамо локомотиву - то је као неки поздрав. Следећег јутра је у капели одржао говор који је трајао једно десет сати. Почео је с педесетак бајатих вицева, тек да нам покаже како је он неки нормалан тип. Јака ствар. Онда нам је рекао како се никад није стидео, кад се нађе у некој невољи или негде, да клекне на колена и помолити се Богу. Рекао нам је како би увек требало да се молимо Богу - да разговарамо с њим и све - где год се налазили. Рекао је како би требало да мислимо о Исусу као да нам је другар. Изјавио је да он непрестано разговара са Исусом. Чак и кад вози ауто. То ме дотукло. Лепо сам могао да видим тог дебелог дволичног скота како убацује у прву и моли Исуса да му пошаље што више лешева. Једино што је вредело у читавом говору било је баш на средини. Хвалио нам се какав је он сјајан момак био, каква лафчина и све, када је лик који је седео у реду испред мене, Едгар Маршала, изненада одвалио тај громогласни прдеж. Прилично сирова фора, усред капеле и свега, али комично је испало. Добри стари Маршала. Мало је фалило да развали кров. Тешко да се ико гласно смејао, а стари Осенбургер правио се да ништа није чуо, али је стари Тармер, наш директор, седео одмах до њега на подијуму и лепо се видело да је он чуо. Људи моји, како је побеснео. Ништа није рекао, али зато нас је предвече послао у салу за принудно учење, а онда дошао и одржао нам говор. Рекао је како ученик који је изазвао неред у капели није достојан да похађа Пенси. Покушали смо да убедимо старог Маршалу да груне још једном, баш усред тираде старог Тармера, али није био адекватно расположен. Све у свему, ето где сам био

смештен у Пенсију. У меморијалном крилу старог Осенбургера, у новој згради.

Лепо је било вратити се у собу после старог Спенсера, јер су сви још били на утакмици, а у соби је, за промену, било укључено грејање. Баш је пријало. Скинуо сам мантил и кравату и откопчао крагну, а онда ставио капу коју сам тог јутра купио у Њујорку. То је била нека црвена ловачка капа, од оних са максимално дугачким штитником. Видео сам је у излогу неке спортске радње кад смо изашли из подземне, баш кад сам приметити да сам изгубио све оне проклете мачеве. Коштала ме само долар. Носио сам је са штитником окренутим наопако, ка потиљку - прилично куловски, признајем, али тако ми се свиђало. Добро ми је стајала наопачке. Онда сам узео књигу коју сам тада читао и засео у фотељу. У свакој соби биле су по две фотеље. Једна је била моја, а другу је користио ученик с којим сам делио собу, Вард Стредлетер. Наслони су им били у жалосном стању, јер је свако увек седао на њих, али биле су то ипак прилично удобне фотеље.

Књигу коју сам читао узео сам из библиотеке, али грешком. Тек кад сам се вратио у собу приметити сам да су ми дали погрешну књигу. Дали су ми *Из Африке*, од Исака Динесена. Мислио сам да је нешто досадно, али није. Баш добра књига. Прилично сам неписмен, али доста читам. Мој најомиљенији писац је мој брат Д. Б., а следећи на листи је Ринг Ларднер. Брат ми је поклатио једну књигу Ринга Ларднера за рођендан, пре мог одласка у Пенси. У њој су биле неке смешне, сулуде комедије, а била је и једна прича о саобраћајцу који се заљуби у неку јако zgodну девојку која увек пребрзо вози. Али тај саобраћајац је ожењен, па не може да се венча с њом или нешто. Онда девојка гине зато што је опет пребрзо возила. Та ме прича буквално оборила. Ја иначе највише волим књиге које те бар повремено засмеју или нешто. Читам доста класика, као *Повраћај у завичај* и све, и волим их, а читам и доста ратних књига, детективских романа и слично, али нисам баш залуђен за све то. Оно што ме

стварно обара је књига после које пожелиш да ти је њен писац најбољи пријатељ и да можеш да га окренеш телефоном кад год ти дође. То се не дешава баш често. Не бих имао ништа против да окренем мало тог Исака Динесена. И Ринга Ларднера, али Д. Б. ми је рекао да је он умро. Узмимо, на пример, књигу *Људски окови*, од Сомерсета Мома. Читао сам је прошлог лета. То је прилично добра књига и све, али не осећам никакву жељу да окренем Сомерсета Мома. Пре бих окренуо старог Томаса Хардија. Свиђа ми се она његова Јустасја Вај.

Све у свему, ставио сам нову капу, сео у фотељу и почео да читам ту књигу, *Из Африке*. Већ сам је био прочитао, али хтео сам поново да прочитам неке делове. Међутим, прочитао сам само две-три странице кад сам чуо како неко пролази кроз завесе око туша. Нисам ни морао да гледам, одмах сам знао ко је. Био је то Роберт Екли, лик из суседне собе. Између сваке две собе у нашем крилу био је заједнички туш, а стари Екли је упадао у моју собу осамдесет пет пута дневно. Вероватно је био једини у читавој згради, осим мене, који није доле на утакмици. Тешко да је икада *икуд* одлазио. Врло чудан лик. Био је сениор и већ је пуне четири године седео у Пенсију, али нико га никад није звао друкчије него 'Екли'. Чак га ни његов собни друг никад није звао 'Боб' или бар 'Ек'. Ако се икад буде оженио, и жена ће га вероватно звати 'Екли'. Био је један од оних врло високих типова - имао је око 193 - спуштених рамена и кварних зуба. Никада га нисам видео да пере зубе. Увек су гадно изгледали, као обрасли жабокречином, и могла је скоро мука да ти припадне кад га видиш у сали за ручавање, устију пуних пиреа и грашка или нечег. Осим тога, био је пун бубуљица. Не само по челу или бради, као код већине, већ по читавом лицу. Поврх свега, био је и прилично злобан тип. Нисам баш лудовао за њим, морам да признам.

Осећао сам како стоји на ивици туш-каде, иза моје фотеље, и проверава да ли је Стредлетер ту. Мрзео је

Стредлетера, и никада није улазио у собу кад је Стредлетер ту. Готово *свакога* је мрзео, у суштини.

Сишао је са ивице туш-каде и ушетао у собу.

"Здраво", рекао је. Увек би то изговорио као да му је страховито досадно или као да је ужасно уморан. Није хтео да помислиш како ти он долази у *посети* или нешто. Хтео је да помислиш како је, боже мој, *трешком* ушетао у собу.

"Здраво", рекао сам, али нисам одвојио поглед с књиге. Код лика као што је Екли, ако само одвојиш поглед с књиге, готов си. Готов си како год окренеш, али не тако брзо ако не гледаш у његовом правцу.

Почео је да се мува по соби, врло успорено као и увек, узимајући успут разне ствари са стола и комодe. Увек је узимао туђе ствари и разгледао их. Људи моји, понекад ме баш нервирао. "Какво је било мачевање?" рекао је. Само је хтео да ме прекине у читању. Уопште га није занимало мачевање. "Јесмо ли победили, а?"

"Нико није победио", рекох. Наравно, нисам погледао према њему.

"Шта?" рекао је. Вечито је терао човека да му све двапут каже.

"Нико није победио", рекох. Кришом сам погледао у страну да видим шта то петља око моје комодe. Гледао је слику једне девојке с којом сам излазио у Њујорку, Сали Хејс. Мора да је узимао и разгледао ту проклету слику бар пет хиљада пута од кад сам је добио. И увек би је, кад заврши с гледањем, вратио на погрешно место. Намерно је то радио. Лепо се видело. "Нико није победио?" рекао је. "Како то?" "Оставио сам проклетe мачеве и опрему у подземној." И даље нисам гледао у њега.

"У *подземној!* Исусел Изјубио си их, мислиш?" "Ушли смо у погрешан воз. Стално сам морао да устајем и гледам у ону идиотску мапу."

Пришао је и нацртао ми се баш испред светла. "Еј", рекох. "Већ двадесети пут читам исту реченицу откако си ушао."

Свако други осим Еклија схватио би проклету поруку. Али не и он.

"Мислиш да ће те натерати да их платиш, а?" рекао је.

"Не знам и не занима ме. Што не би мало *сео* или нешто, Екли-синко? Стојиш ми на проклетом светлу." Није волео кад му кажеш 'Екли-синко'. Увек ми је говорио да сам глупи клинац, јер ја имам шеснаест а он осамнаест година. Излуђивало га кад му кажем 'Екли-синко'.

И даље је стајао на истом месту. Био је баш онај тип човека који неће да се склони са светла кад тражиш да се склони. Он то на крају и *чини*, али му треба много више времена кад то *тражиш* од њега. "Шта, ког ђавола, радиш?" рекао је.

"Читам књигу."

Мунуо је књигу према мени, да би видео наслов. "Ваља ли нешто?" рекао је.

"Ова реченица коју читам је феноменална." Умем да будем прилично саркастичан кад сам расположен за то. Али он није схватио. Опет је почео да се мува по соби, узимајући разне моје ствари, а и Стредлетерове. На крају сам спустио књигу на под. Тешко је било прочитати нешто поред типа као што је Екли. Било је у ствари немогуће.

Дубоко сам се завалио у фотељу и посматрао старог Еклија како се башкари као у својој кући. Био сам нешто као уморан од путовања у Њујорк и осталог, па сам почео да зевам. Онда сам кренуо мало да се глумирам. Понекад се тако глумирам до бесвести, само да се спасем досаде. Шта сам урадио - окренуо сам штитник оне ловачке капе напред и набио га скроз преко очију. Тако ништа живо нисам могао да видим. "Мислим да сам ослепео", рекао сам неким крајње промуклим гласом. "Мајчице драга, тако је *мрачно* овде."

"Ти си луд. Стварно си луд", рече Екли.

"Мајчице драга, пружи ми *руку*. Зашто нећеш да ми пружиш *руку*?"

"Исусе, одрасти већ једном."

Почео сам да пипам око себе као слепац, али нисам устао или нешто. Само сам говорио: "Мајјице драга, зашто нећеш да ми пружиш *руку?*" Уживам понекад у таквим стварима. Осим тога, знао сам да то излуђује старог Еклија. Он би увек пробудио старог садисту у мени. Прилично сам често био садиста према њему. На крају сам ипак престао. Окренуо сам штитник назад и опустио се.

"Чије је ово?" рекао је Екли. Подигао је Стредлетеров бандаж за колена да ми га покаже. Тај Екли је узимао што год му падне под руку. Узео би чак и нечије гаће или нешто. Рекао сам му да је Стредлетеров, па га је бацио на његов кревет. Узео га је са Стредлетерове *комоде* да би га бацио на његов *кревет*.

Онда је пришао и сео на наслон Стредлетерове фотеле. Он никада није седао у фотелу, *искључиво* на наслон. "Где си, ког *ђавола*, купио ту капу?" рекао је.

"У Њујорку."

"Пошто?"

"Долар."

"Опљачкали су те." Онда је почео да крајем шибице чисти проклете нокте. Вечито је чистио нокте. То је било комично, у неку руку. Зуби су му увек били као обрасли жабокречином, а уши одвратно прљаве, али је он вечито чистио нокте. Ваљда је мислио да је зато невиђено чист и *уредан* лик. Поново се загледао у моју капу док је чистио нокте. "У мом крају носили смо такве капе за убијање *јелена*, *човече*", рекао је. "То је капа за убијање *јелена*."

"Кад би се зезали", рекох. Скинуо сам је и погледао. Шкиљио сам на једно око, као да нишаним у њу. "Ово је капа за убијање *људи*", рекох. "Ја у овој капи пуцам на *људе*."

"Знају ли твоји да си избачен?"

"Не."

"Где је, ког *ђавола*, тај Стредлетер, а?"

"Доле је на утакмици. Повео је неку рибу." Зевнуо сам. Разбијао сам се од зевања. У соби је било паклено вруће.

Само ти се спавало. У Пенсију се човек или смрзавао до смрти или је умирао од врућине.

"Чувени Стредлетер", рече Екли. "Еј. Дај ми часком маказице, хоћеш? Јесу ли ти при руци?"

"Не, већ сам их спаковао. Скроз су тамо горе, у плакару."

"Извади их часком, хоћеш?" рече Екли. "Само да одсечем ову заноктицу."

Уопште га није бринуло да ли си нешто спаковао и оставио скроз горе у плакару. Ипак сам му их дао. Замало да погинем успут. У тренутку кад сам отворио плакар, Стредлетеров тениски рекет - у дрвеној кутији и све - пао ми је право на главу. Баш је *йукло* и гадно ме заболело. Стари Екли само што није пао мртав. Почео је да се смеје као луд, неким високим фалсетом. Церекао се читаво време док сам скидао кофер и вадио маказице за њега. На тако неку ствар - кад човеку падне стена на главу или нешто - Еклију би и гаће спале од смеха.

"Имаш невиђен смисао за хумор, Екли синко", рекох. "Јеси ли свестан тога?" Пружио сам му маказице. "Дај да ти будем менаџер. Убацићу те на проклети радио." Сео сам опет у фотељу, а он почео да сече своје огромне рожнате нокте.

"Зашто не употребиш сто или нешто?" рекох му. "Сеци их над столом, хоћеш? Нисам баш расположен да ноћас газим бос по твојим кретенским ноктима." Он је свеједно наставио да их сече на под. Какви бизговски манири. Најозбиљније.

"Ко је та Стредлетерова риба?" рекао је. Вечито је водио статистику с ким Стредлетер излази, иако га је толико мрзео.

"Не знам. Зашто?"

"Онако. Човече, баш не подносим тог кретена. Никад нисам подносио тог кретена."

"Он лудује за тобом. Изјавио је да си прави правцати принц", рекох. Прилично често говорим људима да су принчеви. То ме као спашава од досаде, шта ли.

"Увек се држи некако супериорно", рече Екли. "Баш не подносим тог кретена. Човек би помислио да је..."

"Еј, да ли би хтео да сечеш нокте над *столом*?" рекох. "Већ педесет пута сам ти..."

"Увек се држи некако проклето супериорно", рече Екли. "Не верујем да тај кретен има мозга у глави. Он само *мисли* да га има. Мисли да је неки нај..."

"*Екли!* Хоћеш ли, *молим те*, да сечеш проклете нокте над столом? Педесет пута сам ти рекао."

Почео је да сече нокте изнад стола, за промену. Једини начин да га натераш да уради нешто био је да дрекнеш на њега.

Посматрао сам га неко време. Онда сам му рекао: "Бесан си на Стредлетера зато што је рекао оно о прању твојих зуба. Али није хтео да те увреди. Можда то није *рекао* како треба или нешто, али није мислио ништа увредљиво. Мислио је само како би ти боље изгледао и боље се *осећао* кад би рецимо опрао зубе понекад."

"Перем ја зубе. Мани се ти *шога*."

"Не, не переш. Лепо сам видео да не переш", рекох. Али нисам то рекао злобно. Било ми га је некако жао.

Мислим, није баш пријамо кад ти неко каже да не переш зубе. "Стредлетер је у праву. Није он тако лош", рекох. "Ти га не познајеш, у томе је проблем."

"Свеједно мислим да је кретен. Умишљени кретен, то је он."

"Јесте умишљен, али уме да буде великодушан у неким стварима. Најозбиљније", рекох. "Види. Узмимо, на пример, да Стредлетер носи кравату или нешто што се теби свиђа. Рецимо да има кравату која се теби ужасно свиђа - дајем ти само пример, разумеш? Знаш ли шта би он урадио? Вероватно би је скинуо и дао ти је. Озбиљно би то урадио. Или - знаш шта би урадио? Оставио би је на твом кревету или негде. Али *дао* би ти проклету кравату. Већина других вероватно би само..."

"Па *шша*", рече Екли. "Да ја имам његове паре, и ја бих."

"Не, не би." Одмахнуо сам главом. "Не, не би, Екли-синко. Да ти имаш његове паре, био би један од највећих..."

"Не зови ме 'Екли-синко'. Могу проклетати отац да ти будем."

"Не, не можеш." Људи моји, баш је био напоран понекад. Никад не би пропустио прилику да те обавести како ти имаш шеснаест а он осамнаест година. "Као прво, не бих те примио у своју породицу", рекох.

"Добро, само престани да ме зовеш..."

Наједном су се отворила врата и упао је стари Стредлетер, у великој журби. Увек је био у некој журби. Све је било ужасно *важно*. Пришао ми је и прилепио ми два назовишаљива шамара - што стварно може да изнервира понекад. "Слушај", рекао је. "Излазиш ли негде посебно вечерас?"

"Не знам. Можда. Шта се, ког ђавола, дешава напољу - пада снег?" Имао је снега по читавом капуту.

"Аха. Слушај. Ако нигде посебно не излазиш вечерас, да ли би ми позајмио онај твој карирани сако?"

"Ко је победио?" упитих.

"Тек је полувреме. Ми одлазимо", рече Стредлетер. "Без *зезања*, хоћеш ли да носиш тај сако вечерас или нећеш? Просуо сам неко срање по мом сивом фланелском."

"Не, али нећу да га развучеш тим твојим раменима", рекох. Били смо отприлике исте висине, али је он био двапут тежи од мене, онако као разбацан у раменима.

"Нећу да га развучени." Пришао је плакару, у великој журби. "Како си, Екли?" рекао је Еклију. Ако ништа друго, био је прилично љубазан тип, Стредлетер. Била је то делимично лажна љубазност, али бар је увек поздрављао Еклија и све.

Екли је само нешто промумлао кад му је Стредлетер рекао "Како си?" Није хтео да му *одговори*, али није имао петље да ништа не промумла. Онда ми је рекао: "Идем ја сад. Видимо се."

"Важи", рекох. Не може се рећи да је икад сломио нечије срце одласком у своју собу.

Стредлетер је почео да скида капут, кравату и остало. "Мислим да бих могао да се обријем на брзину", рекао је. Имао је прилично јаку браду, нема шта.

"Где ти је риба?" упитах.

"Чека ме у анексу." Онда је изашао је из собе, с тоалетним прибором и пешкиром испод мишке. Онако без кошуље или нечега. Вечито је шетао наоколо показујући свој голи торзо, јер је мислио да је боговски грађен. И јесте, морам да признам.

4

Нисам имао неког нарочитог посла, па сам сишао до купатила и правио му друштво док се бријао. Били смо једини у купатилу, јер су сви још били на утакмици. Унутра је било паклено вруће, а прозори потпуно замагљени. Ту је било десетак лавабоа, дуж читавог зида. Стредлетер је стао испред једног у средини. Сео сам на суседни лавабо и почео да отварам и затварам хладну воду - то ми је као нека глупа навика, шта ли. Стредлетер је звиждао "Песму Индије" док се бријао. Звиждао је врло продорно, тако да никад у суштини није погађао мелодију, а увек је бирао неку песму која је тешка за звиждање, чак и за оног ко *одлично* звижди, као ту "Песму Индије" или "Покољ на Десетој авенији". Баш је умео да упропасти песму.

Сећате се кад сам поменуо да је Екли врло аљкав тип? Ето, и Стредлетер је био такав, али на други начин. Стредлетер је био више потајно аљкав. Увек је добро *излегао*, али требало је, рецимо, видети његов бријач. Био је сав зарђао и пун сапунице, длака и других гадости. Никад га није прао или нешто. Увек је добро *излегао* кад би окончао дотеривање, али је свеједно био аљкав, то ја најбоље знам. Дотеривао се да добро изгледа зато што је био лудо заљубљен у себе. Сматрао је да је најзгоднији тип на западној хемисфери. Он *јесте* био згодан тип - признајем. Али био је у суштини од оних лепотана

за које ваши родитељи, кад виде њихову слику у школском алманаху, одмах питају: "Ко је овај младић?" Мислим, био је тип лепотана какав се виђа у алманаху. У Пенсију је било много ликова који су по мени много боље изгледали од Стредлетера, али они не би лепо изгледали да им видиш слике у алманаху. Изгледали би као да имају велике носеве или клемпаве уши. Често сам се у то уверио.

Све у свему, седео сам на лавабоу поред којег се Стредлетер бријао и отварао сам као воду и затварао је. Још сам имао ону црвену ловачку капу на глави, са штитником наопако и све. Баш сам се залудео за њу.

"Еј", рече Стредлетер. "Хоћеш ли да ми учиниш једну велику услугу?"

"Шта?" рекох. Нисам био посебно одушевљен. Увек је тражио да му учиниш неку велику услугу. Узмимо тако неког лепотана, или типа који мисли да је главни даса - такви ће увек тражити да им учиниш неку велику услугу. Само зато што они лудују за собом, мисле да си и *џи* луд за њима и да једва чекаш да им учиниш услугу. Комично је то, у неку руку.

"Излазиш ли вечерас?" рекао је.

"Можда. Можда и нећу. Не знам. Зашто?"

"Треба да прочитам око сто страница историје за понедељак", рекао је. "Како би било да ми напишеш састав из енглеског? Морам да га предам у понедељак, зато те и питам. Шта кажеш, а?"

То је стварно била иронија. Најозбиљније.

"Ја сам тај кога избацују из проклете школе, а ти од мене тражиш да ти напишем проклети састав", рекох.

"Аха, знам. Али проблем је што морам да га предам у понедељак. Буди друг. Буди другарчина. Важи?"

Нисам му одмах одговорио. Неке скотове као што је Стредлетер треба понекад држати у неизвесности.

"О чему?" рекох.

"О *било* чему. Било какав опис. Соба. Или кућа. Или нешто где си некад живео - *знаш већ*. Само да је неки жешћи опис." Зевнуо је из све снаге док је то говорио. Мука ми

припадне од таквих ствари. Мислим, кад неко зева баш кад тражи да му учиниш неку проклету услугу.

"Немој само *превише* добро да га напишеш", рекао је. "Онај кретен Херцел мисли да си геније за енглески, а добро зна да смо у истој соби. Зато боље да не ставиш све зарезе и остало тамо где би требало."

То је још нешто од чега ми се обавезно смучи. Мислим, кад добро пишеш саставе, а неко почне да ти прича о зарезима. Стредлетер је увек радио такве ствари. Хтео је да помислиш како је једини разлог што *он* пише безвезне саставе то што ставља све зарезе на погрешна места. У томе је помало личио на Еклија. Седео сам једном поред Еклија на кошаркашкој утакмици. Имали смо сулудог типа у екипи, Хаувија Којла, који је знао да убаца с пола терена, без да пипне таблу или нешто. Екли је стално понављао, у току читавог проклетог меча, да је Којл савршено *траћен* за кошарку. Људи моји, како мрзим такве ствари.

На крају ми је досадило да седим на том лавабоу, па сам се одмакао два-три корака и почео да степенујем, тек онако, из зезања. Не знам у ствари да степенујем или нешто, али у купатилу је био камени под, идеалан за степовање. Почео сам да имитирам некога са филма. Из неког *мјузикла*. Мука ми је од филмова, али волим да имитирам те ствари. Стредлетер ме посматрао у огледалу док се бријао. Дајте ми само публику. Живи сам егзибициониста. "Ко сам ја? Ја сам мали гувернеров син", рекох. Одлепио сам. Степовао сам по читавом купатилу. "Тата ми брани да степенујем. Тера ме у Оксфорд. Али нема шансе, степ ми је у крви." Стари Стредлетер се смејао. Није имао лош смисао за хумор. "Вечерас је премијера *Зифелдових лудорија*." Губио сам дах. Тешко да га уопште имам. "Звезда програма не може да наступи. Пијан је као мазга. Ко ће га заменити? Ја, ето ко. Проклети мали гувернеров син."

"Где си набацио ту капу?" рече Стредлетер. Мислио је на моју ловачку капу. Тек тада је приметио.

Престао сам да се глумирам, ионако сам већ изгубио дах. Скинуо сам капу и погледао је, једно деведесети пут. "Узео сам је јутрос у Њујорку. За долар. Свиђа ти се?"

Клигнуо је главом. "Моћна је." Само ми је ласкао, у суштини, јер је одмах додао: "Слушај, хоћеш ли да ми напишеш тај састав? Морам да знам."

"Ако стигнем - хоћу, ако не стигнем - нећу", рекох. Пришао сам и поново сео на лавабо поред њега. "С којом излазиш? С Фиццералдовом?"

"Ни у лудилу! Откачио сам ту прасицу, рекао сам ти већ."

"Је л'? Дај је онда мени. Без зезања. Она је мој тип."

"Узми је... али матора је за тебе."

Изненада - без икаквог разлога у суштини, осим што сам био некако расположен за глумирање - дошло ми је да скочим с лавабоа и дочепам Стредлетера у полунелсон. То је рвачки захват, уколико нисте знали, кад некеме стегнеш крагну и давиш га до смрти, ако ти је баш стало. И скочио сам. Бацио сам се на њега као проклети пантер.

"Прекини, Холдене", рекао је Стредлетер. Њему није било до зезања. Бријао се и све. "Шта хоћеш - да отфикарим проклету главу или нешто?"

Али нисам га пустио. Поштено сам применио тај полунелсон на њему. "Ослободи се из моје менгеле", рекох.

"Исусе Христе!" Спустио је бријач, нагло тргнуо рукама и некако разбио мој захват. Он је веома снажан тип. Ја сам веома слаб тип. "А сад доста тих глупости!" рекао је. Наставио је да се брије, све испочетка. Увек се двапут бријао, да би чаробно изгледао. Тим говњивим бријачем.

"С којом имаш судар ако није Фиццералдова?" упитах. Поново сам сео на лавабо поред њега. "Са оном малом Филис Смит?"

"Не. Требало је, али пропали су нам неки договори. Сад сам одвојио цимерку Бад Тоуве девојке... Еј, заборавио сам да ти кажем. Она те зна."

"Ко то?" рекох.

"Моја риба."

"Је л'?" рекох. "Како се зове?" Баш ме заинтересовало.

"Само да се сетим... Аха. Џин Галагер."

Људи моји, само што нисам пао *мршав* кад сам га чуо.

"Џејн Галагер", рекох. Чак сам се дигао с лавабоа кад сам га чуо. Само што нисам пао мртав, кунем се. "Наравно да је знам. У суштини, живели смо *враћа до враћа* претпрошлог лета. Имала је тог огромног пинч-добермана. Тако сам је и упознао. Њен кер је стално залазио у наше..."

"Стојиш ми на светлу, Холдене", рекао је Стредлетер. "Мораш ли баш ту да стојиш?"

Људи моји, како сам се узбудио. Без зезања.

"Где је она?" упитах. "Требало би да сиђем и поздравим је или нешто. Где је? У анексу?"

"Аха."

"Како то да ме споменула? Где иде, у Б. М.? Говорила је да ће можда тамо. Говорила је и да ће можда у Шипли. Како то да ме споменула?" Баш сам се узбудио. Најозбиљније.

"Исусе, откуда бих ја знао? Дужи се, хоћеш ли? Седиш ми на пешкиру", рекао је Стредлетер. Седео сам на његовом идиотском пешкиру.

"Џејн Галагер", рекох. Никако да дођем себи. "Исусе Христe."

Стари Стредлетер је мазао косу бриљантином. *Мојим* бриљантином.

"Она је играчица", рекох. "Балет и остало. Вежбала је по два сата сваког дана, по најгорој врућини и свему. Бојала се само да јој то не поквари ноге - да постану онако мишићаве, знаш. Стално сам с њом играо чекерс."

"Шта си стално играо с њом?"

"Чекерс."

"Чекерс, Исусе!"

"Аха. Она никад није померала своје краљеве. Шта је радила - кад год добије краља, није га померала. Само би га оставила у задњем реду. Све своје краљеве постројила би у

задњем реду. Никад није играла с њима. Једноставно јој се свиђало како изгледају кад су сви заједно у задњем реду."

Стредлетер је ћутао. Многе људе уопште не интересују такве ствари.

"Њена мајка је била у истом клубу као и ми", рекох. "Понекад сам играчима носио прибор за голф, да зарадим нешто. Носио сам и њеној мајци неколико пута. Требало јој је око сто седамдесет удараца за девет рупа."

Стредлетер једва да је слушао. Чешљао је своје чаробне увојке.

"Требало би да сиђем, бар да је поздравим", рекох.

"Па што не одеш?"

"Ево сад ћу, за минут."

Поново је почео да прави разделеак. Требало му је једно сат времена да се очешља.

"Њени су се развели. Мајка јој се преудала за неког алкоса", рекох. "За неког мршавог типа са длакавим ногама. Сећам га се. Стално је шетао у гаћама. Џејн ми је рекла да је он наводно неки драмски писац или нешто, али све што сам ја видео било је како лоче и слуша сваку проклету емисију крими-драма на радију. И како јурца го-голцат по проклетој кући. Онако пред Џејн и све."

"Је л'?" рече Стредлетер. То га је већ заинтересовало. Како алкос јурца го-голцат по кући, и то пред Џејн. Стредлетер је био крајње сексуално настројен скот.

"Имала је безвезно детињство, најозбиљније."

То га већ није интересовало. Интересовао га је само неки жешћи секс или нешто.

"Џејн Галагер. Исусе." Никако ми није излазила из главе. Баш никако. "Требало би да сиђем, бар да је поздравим."

"Зашто, ког ђавола, не одеш, уместо што то стално понављаш?" рече Стредлетер.

Пришао сам прозору, али ништа се није видело кроз њега јер је био сав замагљен од паре у купатилу.

"Нисам тренутно расположен", рекох. И нисам био. Треба бити посебно расположен за такве ствари. "Мислио сам да је отишла у Шипли. Убеђен сам био да је отишла у Шипли." Ходао сам мало по купатилу. Нисам имао шта друго да радим. "Је л' јој се допала утакмица?"

"Аха, мислим. Не знам."

"Је л' ти рекла да смо стално играли чекерс или нешто?"

"Не знам. Исусе, тек сам је *ујознао*", рече Стредлетер. Коначно је очешљао своју чаробну косу. Склањао је свој говњиви тоалетни прибор.

"Слушај. Поздрави је од мене, хоћеш?"

"Важи", рече Стредлетер, али знао сам да вероватно неће. Узмите тако неког типа као што је Стредлетер, такви никад не преносе ваше поздраве другима.

Вратио се у собу, а ја остао још мало у купатилу, размишљајући о старој Џејн. Онда сам се и ја вратио у собу.

Стредлетер је везивао кравату пред огледалом кад сам ушао. Проводио је пола живота пред огледалом, ако не и више. Сео сам у фотељу и мало га као посматрао.

"Еј", рекох. "Немој да јој кажеш да су ме избацили."

"Важи."

То је била добра ствар код Стредлетера. Ниси морао да му објашњаваш сваку проклету ситницу, као Еклију. Углавном, мислим, зато што није био претерано заинтересован. Баш зато. С Еклијем је било друкчије. Тај скот је свуда забадао нос.

Обукао је мој кариани сако.

"Исусе, потруди се да га не развучеш преко читаве собе", рекох. Обукао сам га можда двапут пре тога.

"Не брини. Где су, ког ђавола, моје цигарете?"

"На столу." Никад није знао где је шта оставио. "Испод твог шала." Гурнуо их је у џеп сакоа - у џеп *мој* сакоа.

Наједном сам окренуо штитник оне ловачке капе напред, за промену. Наједном је почела да ме хвата као нека нервоза. Ја сам прилично нервозан тип. "Слушај, где ћеш да је водиш?" питах га. "Знаш ли где ћеш?"

"Не знам. У Њујорк, ако стигнемо. Узела је излаз само до пола десет, Исусе."

Није ми се допао начин на који је то изговорио, па му рекох: "Вероватно није знала колико си неодољив и шармантан. Да је знала, вероватно би узела излаз до пола десет ујутру."

"Жива истина", рече Стредлетер. Тешко је било уздрмати га. Био је сувише умишљен. "Него, пустимо сад зезање. Уради ми тај састав", рекао је. Обукао је капут и био спреман да крене. "Не мораш нешто да се поломиш око тога, само нека буде жешће описно. Важи?"

Нисам му одговорио. Није ми било до тога. Само сам рекао: "Питај је да ли још држи све краљеве у задњем реду."

"Важи", рекао је Стредлетер, али знао сам да неће. "Уживај." Излетео је из собе, треснувши вратима.

Остао сам да седим још неких пола сата пошто је отишао. Мислим, само сам седео у фотељи, ништа нисам радио. Стално сам мислио на Џејн и како Стредлетер има судар са њом и све. Таква ме нервоза спопала од тога да сам готово полудео. Рекао сам вам већ колико је тај скот Стредлетер био опседнут сексом.

Изненада, Екли је опет упао у собу, кроз проклете завесе око туша, наравно. Први пут у мом идиотском животу било ми је истински драго што га видим. Скренуо ми је мисли на другу страну.

Мувао се по соби све негде до вечере, причајући о свим типовима које не подноси у Пенсију, цедећи успут огромну бубуљицу на бради. Није се чак ни послужио марамицом. У сваком случају, никад га нисам видео да је употребљава.

5

У Пенсију смо суботом увече увек добијали исто јело. То је као требало да буде посебна част, јер су нам давали

бифтек. Кладио бих се у хиљаду долара да су то радили само зато што многи родитељи долазе недељом у посету, па је стари Тармер вероватно замишљао да ће свака мајка питати свог златног синчића шта је претходног дана вечерао, а онда ће он рећи: "Бифтек". Каква превара. Требало је видети те бифтеке. Нешто мало, тврдо и суво, једва је могло да се сече. Уз те бифтеке смо увек добијали неки згрудвани пире од кромпира, а за дезерт 'Браон Бети', неки колач од јабука који нико није јео, осим можда оних клинаца из нижих разреда што нису ни знали за боље - и ликова као што је Екли, који све једу.

Лепо је било, ипак, кад смо изашли из сале за ручавање. Нападало је бар десет сантиметара снега и вејало је као лудо. Било је невиђено лепо и сви смо почели да се грудвамо и јурцамо на све стране. Врло детињасто, али сви су истински уживали у томе.

Нисам излазио с неком девојком или негде, па смо ја и тај мој другар, Мел Бросар, члан рвачке екипе, решили да одемо аутобусом до Еџерстауна и тамо узмемо по хамбургер и можда одгледамо неки глупи филм. Ни ја ни он нисмо били расположени да заглавимо читаву ноћ у соби. Питао сам Мела има ли нешто против да и Екли пође са нама. Питао сам то зато што Екли никад *ништа* није радио суботом увече, само је седео у соби и цедио бубуљице или нешто. Мел је рекао да нема ништа *против*, али није био одушевљен том идејом. Није баш обожавао Еклија. Све у свему, обојица смо отишли горе у собе да се спремимо и све и, док сам обувао каљаче и остало, довикнуо сам Еклију хоће ли у биоскоп. Лепо је могао да ме чује кроз оне завесе око туша, али није одмах одговорио. Такви типови мрзе да вам одмах одговоре. Најзад се појавио, кроз проклете завесе, стао на ивицу туш-каде и питао ко све иде осим мене. Увек је морао да зна ко све иде. Кунем се, кад би тај тип доживео негде бродолом, а ти га спасеш проклетим чамцем, обавезно би питао ко весла у чамцу пре него што би ушао. Рекао сам му да иде и Мел Бросар.

"Тај кретен..." рекао је. "У реду. Причекај мало." Било је као да ти чини не знам какву услугу.

Требало му је једно пет сати да се спреми. Док сам га чекао, отворио сам прозор и направио грудву. Снег је био одличан за грудве. Али нисам је бацио на нешто. *Кренуо* сам био да је бацим. На ауто који је био паркиран с друге стране улице. Али предомислио сам се. Аутомобил је изгледао тако леп и бео. Онда сам кренуо да је бацим на хидрант, али и он је изгледао превише леп и бео. На крају је уопште нисам бацио. Само сам затворио прозор и шетао с грудвом по соби, стискајући је да буде што тврђа. Мало касније, још сам је имао кад смо ја, Бросар и Екли ушли у аутобус. Возач је отворио врата и натерао ме да је бацим. *Рекао* сам му да нећу никога да гађам, али није ми веровао. Људи никад не верују кад им нешто кажете.

Бросар и Екли су већ гледали филм који се давао па смо само узели хамбургере и мало играли флипере, а онда се вратили аутобусом у Пенси. Није ми било претерано жао што нисам гледао филм. То је изгледа била нека комедија, с Кери Грантом и осталим фазонима. Осим тога, био сам већ једном у биоскопу с Еклијем и Бросаром. Обојица су се смејали као хијене стварима које нису биле чак ни смешне. Није ми пријало ни да седим у биоскопу поред њих.

Било је тек петнаест до девет кад смо се вратили у Пенси. Стари Бросар је био залуђен за бриц па је отишао да ископа неко друштво за партију. Екли се усидрио у мојој соби, тек онако, за промену. Само, уместо да седне на наслон Стредлетерове фотеље, легао је овог пута на мој кревет, с лицем насред мог јастука и свега. Почео је да говори оним монотоним гласом, цедећи успут све оне бубуљице. Упутио сам бар хиљаду алузија да га се отарасим, али ништа није вредело. Само је и даље тупио тим стравично монотоним гласом, све о истој риби с којом је као имао сексуални однос претходног лета. Причао ми је већ милион пута о томе, и сваки пут је било друкчије. Час јој га давао у 'бјуику' неког рођака, час га је примала испод неког надвожњака. Све су то биле обичне глупости, наравно. Ако је ико био невин, то је био он. Сумњам чак да је икад пипнуо неку девојку. Све у свему,

на крају сам морао да будем отворен и кажем му како треба да напишем састав за Стредлетера и да је пожељно да се изгуби већ једном из собе како бих могао да се концентришем. Најзад је то и урадио, али му је, по обичају, требало доста времена за то. Кад је отишао, обукао сам пиџаму и баде-мантил, ставио ону ловачку капу на главу и почео да пишем састав.

Проблем је био што нисам могао да се сетим неке собе или куће или нечега што бих описао на начин како је то Стредлетер тражио. Нисам баш луд за описивањем неких кућа или соба. И тако, написао сам нешто о рукавици за безбол мога брата Елија. Била је врло згодна за описивање. Најозбиљније. Мој брат Ели имао је ту безбол-рукавицу за леву руку. Био је левак. Та рукавица је била згодна за описивање зато што су свуда по њој - по прстима и свуда преко ње - биле исписане песме. И то зеленим мастилом. Исписао их је по њој да би имао нешто за читање кад је у пољу, док још нико не туче лопту. Сада је мртав. Добио је леукемију и умро кад смо живели у Мејну, 18. јула 1946. Сигурно би вам се допао. Био је две године млађи од мене, али бар педесет пута интелигентнији. Био је стравично паметан. Његови наставници су увек писали мајци писма о томе какво је задовољство имати у разреду дечака као што је Ели. А то нису биле празне приче. Тако су и мислили. Али ствар није само у томе што је био најпаметнији у породици. Био је и најбољи, по много чему. Никада се није ни на кога љутио или нешто. Кажу да се риђокоси људи врло лако наљуте, али код Елија то није био случај, иако је имао упадљиво црвену косу. Рећи ћу вам какву је црвену косу имао. Почео сам да играм голф већ у десетој години. Сећам се, једног лета кад ми је било око дванаест, баш кад сам лансирао лоптицу и све, наједном сам као осетио да ћу, ако се окренем, видети Елија. Осврнуо сам се и, наравно, седео је на свом бициклу иза ограде - око читавог терена била је ограда - седео је тамо, једно сто метара иза мене, гледајући ме како играм. Такву је црвену косу имао. Људи моји, стварно је био добар клинац.

Понекад би се толико засмејао нечему што би му пало на памет за столом, усред вечере, да је готово падао са столице. Било ми је само тринаест година, и хтели су да ме воде код психолога јер сам поразбијао све прозоре на гаражи. Не кривим их. Озбиљно. Те ноћи када је умро, спавао сам у *гаражи* и песницом полупао све проклете прозоре на њој, тек тако. Покушао сам чак да полупам и прозоре на 'каравану' који смо имали тог лета, али ми је шака већ била сломљена и све, па нисам могао. Било је веома глупо урадити тако нешто, признајем, али једва да сам уопште знао шта радим, а ви нисте познавали Елија. Шака ме и сада понекад боли, кад пада киша или нешто, и не могу више да стегнем песницу - онако чврсто, мислим - али нисам претерано забринут због тога. Ионако не намеравам да будем неки проклети хирург или виолиниста или не знам шта.

Све у свему, о томе сам написао Стредлетеров састав. О Елијевој рукавици за безбол. Случајно сам је имао ту, у коферу, па сам је извадио и преписао песме које су биле исписане по њој. Све што је требало да урадим било је да променим Елијево име, тако да нико не зна да је он био мој брат а не Стредлетеров. Нисам био претерано одушевљен што то радим, али нисам могао да се сетим ничега тако згодног за описивање. Осим тога, некако ми се допало да пишем о томе. Трѐбало ми је око сат времена, јер сам морао да употребим изакану Стредлетерову машину која ми је сваки час запињала. Нисам употребио моју зато што сам је позајмио једном ученику из друге собе.

Било је око пола једанаест, мислим, када сам завршио. Нисам био нешто уморан па сам мало гледао кроз прозор. Напољу није више падао снег, али се однекуд повремено чуо звук аутомобила који је неко узалуд покушавао да покрене. Чуло се и како стари Екли хрче у својој соби. Лепо се чуло кроз оне завесе око туша. Имао је проблеме са синусима па је тешко дисао у сну. Тај лик је имао све живо. Болесне синусе, бубуљице, кварне зубе, задах из уста, квргаве нокте. Човек је морао помало и да жали тог сулудог скота.

Неке ствари се тешко памте. Размишљаам сад о Стредлетеровом повратку после изласка са Џејн. Мислим, не могу тачно да се сетим шта сам радио кад сам чуо његове идиотске кораке у ходнику. Вероватно сам и даље гледао кроз прозор, али не могу да се сетим, кунем се. Био сам стравично забринут, ето зашто. Када истински бринем због нечега, није ми до зезања. Морам чак и у клозет да одем кад сам забринут због нечега. Али не идем. Сувише сам забринут да бих одлазио. Нећу да прекидам своју бригу одлажењем. И ви бисте били забринуте да сте знали Стредлетера. Изашао сам неколико пута заједно са тим скотом на судар с девојкама и знам о чему говорим. Био је бескрупулозан. Најозбиљније.

Све у свему, ходник је био поплочан линолеумом и лепо сам чуо његове глупе кораке усмерене ка соби. Не сећам се чак ни где сам седео кад је ушао - крај прозора, или можда у фотељи. Кунем се, не могу да се сетим.

Ушао је кукајући како је хладно напољу. Онда је рекао: "Где су, дођавола, остали? Овде је као у мртвачници." Нисам се чак ни потрудио да му одговорим. Ако је био толико глуп да не схвати да је субота вече и да су сви напољу, или спавају, или су отишли кућама за викенд, нисам хтео да се полозим објашњавајући му. Почео је да се свлачи. Није ни поменуо Џејн. Ни једном речи. Нисам ни ја. Само сам га посматрао. Све што је рекао било је хвала што сам му позајмио мој кариани сако. Окачио га је на вешалицу и оставио у плакар.

А онда, док је развезивао кравату, упитао ме да ли сам написао тај проклети састав за њега. Рекао сам му да је тамо на његовом проклетом кревету. Пришао је и читао га, откопчавајући кошуљу. Стајао је тако и нешто се као тапшао по голим грудима и стомаку, с неким особито глупим изразом на лицу. Вечито се тапшао по стомаку или грудима. Био је лудо заљубљен у себе.

Наједном је рекао: "Исусе. Ово је о проклетој рукавици за безбол."

"Па шта?" рекао сам. Мртав хладан.

"Како то мислиш *ѡа шѡа*? Рекао сам ти да мора да буде о проклетој *соби* или кући или нечему."

"Рекао си да треба да буде описно. Каква је сад разлика ако је о рукавици за безбол?"

"Дођавола." Био је ужасно љут. Стварно је побеснео. "Ти све увек радиш наопако." Погледао ме. "Није чудо што те избацују заувек одавде", рекао је. "Ниси у стању да урадиш ни једну *једину* ствар како ваља. Озбиљно ти кажем. Ни једну једину ствар."

Стредлетер ме и даље шакетао у раме. Узео је био четкицу за зубе, па је премостио у уста. "Шта сте радили?" упитах. "Јеси ли јој га стрпао у тим проклетим Бенкијевим колима?" Глас ми је толико дрхтао да је већ било одвратно.

"Какви су то изрази? Хоћеш ли да ти исперем уста сапуном?"

"Јеси ли?"

"То је професионална тајна, дечко."

Оног што је уследило не сећам се баш добро. Знам само да сам се дигао с кревета, као да сам кренуо доле у купатило или негде, а онда сам покушао да га треснем, свом снагом, право у ону четкицу у његовим устима, тако да му развали проклето грло. Али, промашио сам. Нисам је ни закачио. Успео сам само да га креснем по глави, са стране или негде. Вероватно га је мало и заболело, мада не колико сам ја желео. Вероватно би га гадно заболело, али урадио сам то десном руком, а не могу баш да стегнем песницу том руком. Због оне повреде о којој сам вам причао.

Све у свему, сећам се да сам после тога лежао на проклетом поду, а он ми је седео на грудима, сав црвен у лицу. У ствари, навалио се проклетим коленима на моје груди, а био је тежак читаву тону. Шчепао ме и за зглавке на рукама, тако да нисам могао поново да га млатнем. Убио бих га, кунем се.

"Који ти је ђаво?" понављао је, а његово глупо лице постајало је све црвеније и црвеније.

"Склони та одвратна колена с мојих груди", говорио сам. Готово сам урлао. "Склони се кад ти говорим, дегену одвратни."

Али није се склонио. Само ме и даље држао за руке, а ја му говорио да је кретен и све, једно десет сати. Не могу више да се сетим шта сам му све говорио. Рекао сам му како мисли да може да га стрпа сваком ко му падне на памет. Рекао сам му да га чак и не занима да ли девојка држи све своје краљеве у задњем реду или не, и да га то не занима зато што је проклети дегенерисани морон. Мрзео је кад му се каже да је морон. Сви морони мрзе кад им се каже да су морони.

"Умукни већ једном, Холдене", рекао је, онако великог глупог црвеног лица. "Умукни већ једном."

"Не знаш чак ни да ли се она зове Џејн или *Цин*, морону моронски!"

"Умукни већ једном, Холдене - *ојомињем* те", рекао је. Баш сам га излудео. "Распалићу те ако не умукнеш."

"Склањај та одвратна моронска колена с мојих груди."

"Хоћеш ли да умукнеш ако те пустим?" Нисам се потрудио да му одговорим. Поновио је питање: "Холдене, хоћеш ли да умукнеш ако те пустим?"

"Да."

Дигао се с мене, па сам и ја устао. Груди су ме гадно болеле од његових одвратних колена. "Ти си одвратни глупи дегенерисани морон", рекао сам.

То га је *стварно* разбеснело. Припретио ми је својим великим глупим прстом испред лица. "Холдене, *ојомињем* те. Последњи пут. Ако не умукнеш већ једном, стварно ћу..."

"Зашто бих?" рекох - буквално сам викао. "У томе и јесте проблем са свим моронима као што си ти. Никада нећете да расправите ствари. По томе се и види ко је морон. Они никада неће да расправе ствари на интелиген..."

Онда ме стварно распалио, и само знам да сам се поново нашао на поду. Не сећам се да ли ме нокаутирао, али

мислим да није. Прилично је тешко нокаутирати неког, осим у проклетим филмовима. Али нос ми је крварио на све стране. Кад сам погледао навише, стари Стредлетер је буквално стајао на мени. Под руком је имао свој проклети тоалетни прибор. "Зашто, дођавола, не умукнеш кад ти говорим?" рекао је. Прилично је нервозно деловао. Вероватно се препао да ми је пукла лобања или нешто кад сам треснуо на под. Штета што није. "Сам си, дођавола, тражио", рекао је. Људи моји, баш је забринуто изгледао.

Нисам се трудио да устанем. Само сам лежао неко време на поду и говорио му да је дегенерисани морон. Толико сам био бесан да сам буквално урлао.

"Слушај. Иди опери лице", рекао је Стредлетер. "Чујеш ли ме?"

Рекао сам му нека опере он своје моронско лице - што је било прилично детињасто, али био сам ужасно бесан. Рекао сам му да га стрпа успут гђи Шмит, када пође у купатило. Гђа Шмит је била жена нашег домара. Имала је око шездесет пет година.

Остао сам на поду све док нисам чуо како Стредлетер затвара врата и одлази ходником према купатилу. Затим сам устао. Нигде нисам могао да нађем ону проклету ловачку капу. Најзад сам је нашао. Била је под креветом. Ставио сам је на главу и окренуо добри стари штитник наопако, како се мени свиђа, а онда пришао огледалу да погледам своје идиотско лице. Толико крви никада још нисте видели у животу. Сва су ми уста била крвава, брада, па чак и пицама и баде-мантил. То ме делимично уплашило, а делимично ме фасцинирало. Сва та крв и остало - изгледало је као да сам неки суров тип. Само сам се можда двапут тукао у животу и *оба* пута добио сам батине. Нисам баш неки суров тип. Ја сам пацифиста, ако баш хоћете да знате.

Нешто ми је говорило да је стари Екли вероватно чуо читаву фрку и да је будан. И тако сам прошао кроз завесе од туша у његову собу, тек да видим шта ког ђавола ради. Готово никада нисам одлазио у његову собу. Унутра се увек осећао

неки чудан задах, јер је био тако аљкав у својим личним навикама.

7

Кроз завесе око туша допирало је нешто мало светлости из наше собе и могао сам да га видим како лежи на кревету. Убеђен сам био да је сасвим будан. "Екли?" рекох. "Јеси ли будан?"

"Аха."

Било је прилично мрачно. Стао сам на нечију ципелу и замало пољубио патос. Екли се као придигао на кревету и подбочио се руком. Лице му је било дебело премазано неким белилом, због бубуљица. Сабласно је изгледао у мраку. "Шта ког ђавола радиш, а?" рекох.

"Како то мислиш, шта ког ђавола радим? Покушавао сам да *засвим* кад сте вас двојица кренули да галамите. Због ког сте се ђавола тукли, а?"

"Где је светло?" Нисам могао да нађем светло. Клизио сам руком преко читавог зида.

"Шта ће ти светло?... Ту ти је поред руке."

Најзад сам нашао прекидач. Екли је подигао руку да му светлост не бије у очи.

"*Исусе!*" рекао је. "Шта ти се, ког ђавола, *десило!* Мислио је на сву ону крв и остало.

"Закачио сам се мало са Стредлетером", рекох. Онда сам сео на под. Никада нису имали неке столице у соби. Појма немам шта су, ког ђавола, урадили са столицама. "Слушај", рекох, "јеси ли расположен за партију канасте?" Био је залуђен за канасту.

"Исусе, па ти још увек *крвариш*. Боље стави нешто на то."

"Престаће. Слушај. Хоћеш ли да одиграмо једну канасту или нећеш?"

"*Канасту*, Исусе. Знаш ли ти уопште колико је сати?"

"Није касно. Тек је можда око једанаест, пола дванаест."

"Тек!" рече Екли. "Слушај. Морам рано да устанем за јутарњу мису, човече. Вас двојица кренете да се дерете и млатите усред... Него, због ког сте се ђавола потукли?"

"Дуга је то прича. Нећу да те замарам, Екли. За твоје добро", рекох. Никада нисам разговарао о личним стварима с њим. Пре свега, био је чак и глупљи од Стредлетера. Стредлетер је био прави правцати геније за Еклија. "Еј", рекох, "могу ли да спавам у Илајевом кревету ноћас? Он се не враћа до сутра увече, зар не?" Добро сам знао да се не враћа. Хај је готово сваког викенда одлазио кући.

"Откуд ја знам када се он враћа?" рече Екли.

Људи моји, баш ме нервирао. "Како то мислиш - откуд ти знаш кад се он враћа? Никад се не враћа до недеље увече, зар не?"

"Јесте, али човече, не могу ја да пуштам сваког коме то падне на памет да спава у његовом проклетом *кревету*."

То ме оборило. Придигао сам се с места где сам седео на поду и потапшао га по рамену. "Прави си принц, Екли-синко", рекох. "Зар ниси знао?"

"Не, озбиљно - не могу ја да пуштам свакога да спава..."

"Прави си правцати принц. Ти си центлмен и школован човек, синко", рекох. Стварно је и био. "Да немаш случајно неку цигарету? Кажу 'немам', да не паднем мртав."

"Па и немам, ако те занима. Слушај, због ког сте се ђавола потукли?"

Нисам му одговорио. Само сам устао, отишао до прозора и погледао напоље. Одједном сам се осетио тако усамљен. Готово сам пожелео да ме нема.

"Због ког сте се ђавола потукли, а?" рекао је Екли, једно десети пут. Стварно је постао досадан.

"Због тебе", рекох.

"Због мене, човече."

"Аха. Бранио сам твоју проклету част. Стредлетер је рекао да си лош карактер. Нисам могао да игноришем такве изјаве."

То га је узбудило. "То је рекао? Без зезања? Стварно је то рекао?"

Рекао сам му да се само шалим, а онда сам пришао и легао на Илајев кревет. Људи моји, како сам се бедно осећао. Осећао сам се тако проклето усамљен.

"Ова соба смрди", рекох. "Чак догде се осећају твоје чарапе. Зар их никада не носиш на прање?"

"Ако ти се не свиђа, знаш већ шта можеш да урадиш", рекао је Екли. Изузетно духовит лик, заиста. "Како би било да угасиш проклето светло?"

Али нисам га одмах угасио. Само сам и даље лежао на том Илајевом кревету и мислио на Џејн и све. Помисао на њу и Стредлетера паркиране негде у тим дебелгузим Ед Бенкијевим колима тотално ме излуђивала. Сваки пут кад помислим на то, долазило ми је да скочим кроз прозор. Ствар је у томе што ви не знате ко је Стредлетер. Ја сам знао. У Пенсију су сви само *причали* како стално имају сексуалне односе са девојкама - као Екли, на пример - али стари Стредлетер је то стварно и радио. Лично сам познавао бар две девојке које је он средио. Жива истина.

"Причај ми мало о свом фасцинантном животу, Екли-синко", рекох.

"Како би било да угасиш проклето светло? Морам да устанем за јутарњу мису."

Устао сам и угасио га, ако је то било оно што ће га усрећити. Онда сам поново, легао на Илајев кревет.

"Шта ћеш да радиш - да спаваш у Илајевом кревету?" рече Екли. Људи моји, стварно је био невиђено гостољубив.

"Можда. А можда и нећу. Не секирај се због тога."

"Не *секирам* се. Само, стварно не бих волео да се Илај изненада појави и нађе неког..."

"Опусти се. Нећу да спавам овде. Нећу да злоупотребим твоје проклето гостопримство."

Неколико минута касније, хркао је као луд. Свеједно сам остао да лежим у мраку, покушавајући да не мислим на Џејн и Стредлетера у тим проклетим Ед Бенкијевим колима. Али то је било готово немогуће. Проблем је био у томе што сам знао Стредлетерову технику. То је само погоршавало читаву ствар. Једном смо изашли заједно, баш у Ед Бенкијевим колима, и Стредлетер је био позади, са својом девојком, а ја напред са мојом. Какву је технику тај тип имао! Шта је радио - почео је да слушајује своју девојку тим врло тихим, *искреним* гласом - као да није само врло згодан тип, већ и врло фин, *искрен* младић. Само што нисам повратио слушајући га. Његова девојка је стално понављала: "Немој - *молим* те. Молим те, немој. *Молим* те." Али стари Стредлетер је само наставио да је слушајује тим гласом а ла Абрахам Линколн, као искреним и све, и на крају је на задњем седишту завладала стравична тишина. Баш је било непријатно. Не верујем да је те вечери до краја извео ствар са том девојком, али био је проклето близу. *Проклешо* близу.

Док сам тако лежао и трудио се да не мислим, чуо сам како се Стредлетер враћа из купатила и улази у нашу собу. Лепо се чуло како склања свој одвратни тоалетни прибор и све, и како отвара прозор. Био је луд за свежим ваздухом. Затим је, нешто касније, угасио светло. Није чак ни погледао наоколо да види где сам.

Чак је и напољу на улици било депресивно. Нису се више чули чак ни аутомобили. Почео сам да се осећам тако бедно и усамљено да сам чак пожелео да пробудим Еклија.

"Еј, Екли", рекох, као неким шапатам, да ме Стредлетер не чује кроз оне завесе око туша.

Али Екли ме није чуо.

"Еј, Екли!"

И даље ме није чуо. Спавао је као топ.

"Еј, Екли!"

То је већ чуо, нема дилеме.

"Шта је теби, човече?" рекао је. "Исусе, спавао сам."

"Слушај. Шта је потребно за ступање у манастир?" упитао сам. Поигравао сам се као идејом да одем у неки. "Мораш ли да будеш католик и остало?"

"*Наравно* да мораш да будеш католик. Кретену, зар си ме пробудио само да би ме питао глупа пита..."

"Ма само ти спавај. Ионако нећу у манастир. Какве сам среће, вероватно бих заглавио у неком са све погрешним монасима. Све самим глупим скотовима. Или само скотовима."

Кад сам то рекао, Екли је наједном сео у кревету. "Слушај", казао је. "Уопште ме не занима шта говориш о *мени* или нечему, али ако мислиш да правиш спрдњу од моје проклете *религије*, Исусе..."

"Опусти се", рекох. "Нико не прави спрдњу од твоје проклете религије." Устао сам са Илајевог кревета и пошао ка вратима. Није ми се више остајало у тој идиотској атмосфери. Успут сам, ипак, застао, дохватио Еклијеву руку и онако се театрално руковао с њим.

Повукао је своју руку. "Шта ти сад то значи?"

"Ништа. Само сам хтео да ти захвалим што си такав невиђени принц, ето", рекао сам то оним као врло искреним гласом. "Лаф си ти, Екли-синко, јеси ли свестан тога?"

"Будало. Једног дана неко ће поштено да те одалами по..."

Нисам се ни потрудио да га саслушам. Залупио сам проклету врата и изашао на ходник.

Сви су спавали, или били напољу, или код својих кућа за викенд, и у ходнику је било крајње тихо и депресивно. Пред вратима Хофмана и Левија била је празна кутија 'колинос'-пасте за зубе, па сам је шутирао мојом крзненом папучом док сам ишао ка степеницама. Шта сам смислио - смислио сам да одем доле и видим шта ради стари Мел Дросар. Али изненада сам се предомислио. Изненада, решио сам шта да урадим - да одем бестрага из Пенсија, још исте ноћи и све. Мислим, да не чекам до среде или нешто. Једноставно ми се није више остајало ту. Осећао сам се превише тужно и усамљено. И зато,

шта сам решио - решио сам да узмем собу у неком хотелу у Њујорку - у неком врло јефтином хотелу и све - и лепо се опустим до среде, а онда се у среду вратим кући, одморан и лепо расположен. Претпостављао сам да моји, пре можда уторка или среде, вероватно неће добити писмо старог Тармера у којем их обавештава да су ме избадили. Нисам хтео да одем кући или нешто пре него што добију то писмо и темељно га сваре. Нисам хтео да се нађем тамо *баш кад* га буду добили. Моју мајку лако спопадне хистерија. У суштини, уопште није лоша кад нешто темељно свари. Осим тога, требао ми је као неки одмор, шта ли. Живци су ми отказали. Најозбиљније.

Све у свему, ето шта сам решио да урадим. И тако, вратио сам се у собу и упалио светло да се спакујем и све. Доста ствари сам већ раније спаковао. Стредлетер се није чак ни пробудио. Запалио сам цигарету и обукао се, а онда попаковао ствари у оне моје 'гледстон'-кофере. За то ми је требало око два минута. Стравично брзо пакујем.

Нешто ме је мало издепримирано при том паковању. Морао сам да спакујем и те нове новцате клизаљке које ми је мајка буквално тек послала. То ме стварно издепримирано. Лепо сам могао да је видим како одлази код 'Сполдинга' и поставља продавцу мали милион немогућих питања - а мене овде поново избацују. То ме прилично растужило. Купила ми је погрешну врсту клизаљки - хтео сам тркачке, а она је купила оне за хокеј - али свеједно ме растужило. Кад год ми неко нешто поклони, то се скоро увек заврши тако што ме растужи.

Кад сам све спаковао, онда сам као пребројао новац. Не сећам се тачно колико сам имао, али био сам пун пара. Баба ми је недељу дана пре тога послала читав штос новчаница. Имам ту бабу која је прилично галантна с новцем. Није јој више све на броју - матора је као Библија - и стално ми шаље новац за рођендан, бар четири пута годишње. Све у свему, иако сам био пун пара, смислио сам да би ми још нека кинта увек добродошла. Никад се не зна. Шта сам урадио - прошао сам ходником и пробудио Фредерика Вудрафа,

ученика коме сам позајмио писаћу машину. Питао сам га колико би дао за њу. Био је прилично имућан лик. Рекао је да не зна. Рекао је да му није посебно стало да је купи. На крају је ипак купио. Коштала је око деведесет долара, а он је за њу дао само двадесет. Био је љут што сам га пробудио.

Кад сам био потпуно спреман да кренем, кад сам узео та два кофера и све, застао сам поред степеништа и бацио последњи поглед низ проклети ходник. Нешто сам као плакао. Не знам зашто. Ставио сам ону црвену ловачку капу и окренуо штитник назад, онако како ја волим, а онда сам дрекнуо из све снаге: "*Књавајше, морони!*" Кладим се да сам пробудио све живо на читавом спрату. Затим сам се сјурио напоље. Неки кретен је побацао љуске од кикирикија по степеништу, и мало је фалило да скршим свој сулуди врат.

8

Било је сувише касно да зовем такси или нешто, па сам отпешачио све до станице. Није било много далеко, али је било ужасно хладно, тешко се ходало кроз снег, а моји 'гледстони' ме до бесвести тукли по ногама. Ипак, уживао сам некако у свежем ваздуху и свему. Једини је проблем био што ме од хладноће болео нос и оно место испод горње усне где ме стари Стредлетер млатнуо. Сплљоштио ми је усну о зубе, па је прилично болело. Ипак, бар су ми уши биле пријатно топле. Та капа коју сам купио имала је изнутра клапне за уши, па сам их спустио - било ми је сасвим свеједно како изгледам. Ионако није било никог у близини. Сви су већ полагали.

Баш сам имао среће кад сам стигао на станицу, јер је требало чекати само десетак минута на воз. Док сам чекао, узео сам шаку снега и опрао лице. Било је још доста крви по њему.

Ја волим да путујем возом, особито ноћу кад су светла упаљена и прозори тако црни, а кроз вагон пролази неки од оних типова што продају кафу, сендвиче и часописе. Обично

купим сендвич са шунком и једно четири часописа. Кад путујем возом ноћу, у стању сам чак да прочитам неку од оних глупих прича из часописа, а да успут не повратим. Знате већ. Једну од оних прича с масом лажних, немогућих ликова истурене доње вилице, који се обавезно зову Дејвид, и масом немогућих девојака које се зову Линда или Марша, које тим Дејвидима вечито припаљују неке проклете луле. Обично сам у стању да прочитам неку од тих безвезних прича кад путујем возом ноћу. Али овог пута је било друкчије. Једноставно нисам био расположен за то. Само сам као седео и ништа нисам радио. Осим што сам скинуо ону ловачку капу и набио је у џеп.

Одједном, у Трентону је ушла нека дама и села поред мене. У суштини је читав вагон био празан, јер је било прилично касно и све, али она је села баш поред мене, уместо на неко празно место, зато што је имала тај велики кофер, а ја сам седео одмах код улаза у вагон. Сместила је кофер на сред пролаза, да кондуктер и сви остали могу комотно да се саплићу о њега. На себи је имала неке орхидеје, као да је била на неком свечаном коктелу или негде. Имала је једно четрдесет или четрдесет пет година, мислим, али одлично је изгледала. Жене ме буквално обарају. Најозбиљније. Не мислим да сам сексуално опседнут или нешто - мада сам прилично напаљив. Једноставно их волим, то је све. Вечито остављају своје кофере на сред пролаза.

Све у свему, седели смо тако, и онда ми је наједном рекла: "Опростите, није ли то налепница школе у Пенсију?" Гледала је у моје кофере, горе на прегради.

"Јесте", рекох. Била је у праву. Имао сам проклету налепницу Пенсија на једном од оних 'гледстона'.

"О, ви идете у Пенси?" рекла је. Имала је леп глас. Леп глас за телефон, у суштини. Требало је да увек носи телефон са собом.

"Да, идем", рекох.

"О, па то је дивно! Онда можда познајете мог сина. Ернест Мороу? Он иде у Пенси."

"Да, знам га. Иде у мој разред."

Њен син је био несумњиво највећи кретен који се икад појавио у Пенсију, у читавој идиотској историји школе.

Вечито је, после туширања, ишао по ходнику и шибао људе мокрим пешкиром по дупету. Ето какав је то био лик.

"О, баш ми је драго!" рекла је. Али нимало исфолирано. Само је била љубазна и све. "Мораћу да кажем Ернесту да смо се упознали", рекла је. "Смем ли да вас питам како се зовете, душо?"

"Рудолф Шмит", рекао сам. Нисам баш био расположен да јој причам читаву своју биографију. Рудолф Шмит је био наш домар.

"Како вам се свиђа Пенси?" упитала ме.

"Пенси? Није тако лош. Није *рај* или нешто, али добар је као и већина школа. Неки од професора прилично савесно раде свој посао."

"Ернест једноставно обожава Пенси."

"То знам", рекох. Онда сам почео мало да је ложим. "Он се изванредно прилагођава свему. Озбиљно. Хоћу да кажем, он стварно зна како да се прилагоди."

"Мислите?" рекла је. Деловала је страховито заинтересовано.

"Ернест? Наравно", рекох. Посматрао сам је како скида рукавице. Људи моји, баш је шљаштила камењем.

"Малочас сам сломила нокат, кад сам излазила из таксија", рекла је. Погледала ме и нешто се као насмешила. Имала је невиђено леп осмех. Најозбиљније. Већина људи тешко да се уопште осмехује, или само безвезно. "Ернестов отац и ја понекад бринемо због њега", рекла је. "Понекад нам се чини да није превише дружељубив."

"Како то мислите?"

"Тако. Он је врло осетљив дечак. Никада није био превише дружељубив кад су други дечаки у питању. Можда мало озбиљније гледа на ствари него што би требало у његовом узрасту."

Осетљив. То ме стварно дотукло. Тај Мороу је био отприлике осетљив као клозетска даска.

Пажљиво сам је погледао. Уопште ми није изгледала глупа. Изгледала је као да би могла да буде прилично свесна каквог је скота родила. Али никад се не зна - кад је нечија мајка у питању, мислим. Све су мајке помало неурачунљиве. Чињеница је, ипак, да ми се заиста свиђала. Била је сасвим како треба. "Јесте ли можда за цигарету?" упитао сам је.

Погледала је наоколо. "Не верујем да је ово вагон за пушаче, Рудолфе", рекла је. Рудолфе. То ме оборило.

"Није битно. Можемо да пушимо све док не почну да галаме на нас", рекох. Узела је цигарету од мене, па сам јој припалио.

Лепо је изгледала док је пушила. Увлачила је дим и све, али не онако *йохлејно* као већина жена њених година. Била је веома шармантна. Била је и врло сексепилна, ако баш хоћете да знате.

Некако ме чудно гледала. "Можда се варам, али чини ми се да вам крвари из носа, душо", рекла је.

Климнуо сам и извадио марамицу. "Погодила ме грудва", рекох. "Једна од оних ледењача." Можда бих јој и рекао шта се стварно десило, али сувише би потрајало. Баш ми се свиђала. Било ми је већ помало криво што сам јој рекао да се зовем Рудолф Шмит. "Добри стари Ерни", рекох. "Он је један од најпопуларнијих ученика у Пенсију. Нисте знали?"

"Не, нисам."

Климнуо сам. "Свима је заиста требало поприлично дуго да га стварно упознају. Чудан је он. Посебан, по много чему - схватате шта хоћу да кажем? Као, рецимо, кад сам га први пут видео. Кад сам га први пут видео, мислио сам да је неки сноб. Тако ми се учинило.

Али није. Он је само врло оригиналан као личност, тако да вам треба мало више времена да га упознате."

Стара гђа Мороу ништа није рекла, али људи моји, да сте је само видели. Залепио сам је за то седиште. Узмите тако нечију мајку - све што желе да чују је какав је даса њихов син.

Онда сам *стварно* почео да је слућујем. "Да ли вам је причао о изборима?" упитао сам је. "О разредним изборима?"

Одмахнула је главом. Буквално сам је довео у транс. Најозбиљније.

"Ето, највећи део нас био је за то да Ерни постане председник разреда. Мислим, то је била једногласна одлука. Хоћу да кажем, он је био једини који би истински могао да се снађе у томе", рекох. Људи моји, како сам је ложио. "Али изабран је тај други ученик - Хари Фенсер. А *разло* што је изабран, прост и очигледан разлог, било је баш то што нам Ерни није дозволио да га кандидујемо. Све зато што је тако ужасно стидљив и скроман. *Огдио* је... Људи моји, како је он стидљив. Требало би да утичете на њега да то некако превазиђе." Погледао сам је. "Зар вам није причао о томе?"

"Не, није."

Климнуо сам. "Такав је Ерни. Не би он рекао. То му је једина мана - претерано је стидљив и скроман. Стварно би требало да утичете на њега да се опусти понекад!"

Баш у том тренутку је наишао кондуктер да види њену карту, па ми је пружио прилику да престанем са лупетањем. Драго ми је, ипак, што сам је мало ложио. Узмите тако неког као што је Мороу, који вечито шиба људе пешкиром по дупету - озбиљно се трудећи да некоме заиста нанесе *бол* - такви не остају пацови само док су деца. Такви остају пацови читавог живота. Али кладио бих се да је, после моје тираде, гђа Мороу почела да мисли о њему као врло стидљивом и скромном лику који нам није дозволио да га изаберемо за председника. Сасвим могуће. Никад се не зна. Мајке нису претерано промућурне на том плану.

"Јесте ли можда за по један коктел?" упитао сам је. Био сам баш расположен за то. "Могли бисмо да одемо до вагон-ресторана. Хоћете ли?"

"Душо, зар је вама дозвољено да наручујете пиће?" упитала ме. Али није то рекла покровитељски. Била је превише шармантна за тако нешто.

"Па није, у суштини, али обично ми успева да га добијем због моје висине", рекох. "А имам и доста седих." Окренуо сам главу и показао јој моју седу косу. Била је апсолутно фасцинирана. "Хајде, придружите ми се, шта фали?" рекох. Баш бих уживао у друштву с њом.

"Мислим да ипак не би требало. Много вам хвала на позиву, душо", рекла је. "Уосталом, вагон-ресторан је најверовамије затворен. Већ је прилично касно, знате." Била је у праву. Тотално сам заборавио колико је сати.

Онда ме погледала и упитала ме баш оно чега сам се плашио. "Ернест ми је писао да долази кући у среду, да божићни празници почињу у *среду*", рекла је. "Надам се да вас нису изненада позвали кући због неке болести у породици." Стварно је изгледала забринута. Не може се рећи да је била само нездраво радознала или нешто, лепо се видело.

"Не, код куће су сви добро", рекох. "Ради се о мени. Морам на неку операцију."

"Ох! Баш ми је жао", рекла је. И јесте јој било жао. Одмах сам се покајао што сам то рекао, али већ је било готово.

"Није ништа озбиљно. Имам само неки мали туморчић на мозгу."

"О, не!" прекрила је шаком уста и све.

"Ма биће све у реду, не брините! Сасвим је негде споља. И сасвим је мали. Могу за два минута да га изваде."

Онда сам почео да читам неки ред војње који ми је био у цепу. Само да бих престао да лажем. Кад једном почнем, у стању сам да терам сатима, ако сам расположен. Најозбиљније. *Сајтима*.

Нисмо претерано разговарали после тога. Она је почела да чита тај *Вој* који је носила, а ја сам неко време гледао кроз прозор. Изашла је у Њуарку. Пожелела ми је много среће с операцијом и све. И даље ме звала Рудолф. Онда ме је позвала да на лето посетим Ернија у Глостеру, Масачусетс. Рекла је да им је кућа на самој обали, да имају тениски терен и све, али само сам јој захвалио и рекао да

идем са бабом у Јужну Америку. Што је стварно била ординарна лаж, јер моја баба тешко да икад излази из куће, осим што можда оде на неки проклети матине или негде. Али не бих посетио тог кретена Мороуа ни за сва блага овог света, чак ни у најцрњој депресији.

9

Кад сам изашао на станици Пенсилванија, отишао сам право у телефонску говорницу. Дошло ми је било да се јавим неком. Оставио сам кофере испред говорнице, тако да могу да их видим, али кад сам се нашао унутра, нисам могао да смислим коме да се јавим. Мој брат Д. Б. био је у Холивуду. Моја мала сестра Феба иде на спавање око девет - нисам ни њу могао да окренем. Она се не би бунила кад бих је пробудио, али проблем је био што не би она била та која би се јавила. Били би то моји родитељи. Тако је и то отпало. Онда сам помислио да окренем мајку Џејн Галагер и сазнам када Џејн долази за распуст, али нисам био нешто расположен за то. Осим тога, било је већ прилично касно за телефонирање. Онда ми је пало на памет да окренем једну девојку с којом сам иначе често излазио, Сали Хејс, јер сам знао да је њен божични распуст већ почео - написала ми је неко дугачко, исфолирано писмо и позвала ме да дођем код ње и помогнем јој да окити јелку за Божић и све - али бојао сам се да се не јави њена мајка. Њена мајка је знала моју мајку и лепо сам могао да замислим како би се поломила да јој под хитно телефонира како сам ја у Њујорку. Осим тога, нисам баш био залуђен за неки разговор са старом гђом Хејс. Једном је рекла Сали да сам диваљ. Рекла је да сам диваљ и да немам никаквог циља у животу. Онда сам помислио да окренем једног типа кога сам упознао у школи у Хутону, Карла Љуса, али нисам га нешто обожавао. И тако, нисам на крају никога окренуо. Изашао сам из говорнице после једно двадесет

минута, купио кофере, отишао до оног тунела где је такси-станица и узео такси.

Толико сам проклето расејан да сам таксисти дао своју праву адресу, онако из навике и све - мислим, тотално сам заборавио да сам кренуо да се сместим у неки хотел на два-три дана и не одем кући док не почне распуст. Нисам ни мислио на то док нисмо стигли негде до половине парка. Онда сам рекао: "Еј, да ли бисте хтели да окренете кад вам буде угодно? Дао сам вам погрешну адресу. Хоћу да се вратим натраг у центар."

Таксиста је био неки паметњаковић. "Не могу да окренем овде, шефе. Ово је један смер. Мораћу да возим кроз до Деведесете улице."

Нисам хтео да се препирем с њим. "Добро", рекох. Онда ми је, наједном, нешто пало на памет. "Еј, да вас питам нешто", рекох. "Знате ли оне патке у лагуни на јужном делу Централ-парка? У оном језерцету? Знате ли случајно куда одлазе, те патке, кад се вода кроз заледи? Да не знате можда, којим случајем?" Схватио сам одмах да су шансе један према милион.

Окренуо се и погледао ме као да сам умоболан. "Шта ти хоћеш, шефе? Да ме завитлаваш?"

"Ма не - само ме занимало."

Ништа више није рекао, па нисам ни ја. Све док нисмо изашли из парка на Деведесету улицу. Онда је рекао: "У реду, шефе. Куда ћеш?"

"Па ето, ствар је у томе што не бих желео да одседнем у неком хотелу на Источној страни где бих могао да налетим на неког познатог. Путујем инкогнито", рекох. Мрзим такве куловске изразе као 'путујем инкогнито'. Али када сам са неким куловом, и ја се понашам куловски. "Да не знате случајно који оркестар свира у 'Тафту' или 'Њујоркеру'?"

"Појма немам, шефе."

"Добро - одбаците ме онда до 'Едмонта'", рекох. "Јесте ли расположени да станете успут и попијете неки коктел са мном? На мој рачун."

"Не могу, шефе. Жао ми је." Био је очигледно идеалан лик за друштво. Изузетна фаца.

Стигли смо до хотела 'Едмонт', па сам узео собу. Још у таксију сам ставио ону црвену ловачку капу, онако из зезања, али сам је скинуо пред улазом у хотел. Нисам хтео да изгледам откачено или нешто. Што је стварно иронија. Тада још нисам знао да је проклети хотел препун перверзњака и дегенерика.

Дали су ми неку одвратну собу, кроз прозор се ништа није видело осим друге стране хотела. Није ми било битно. Био сам сувише потиштен да бих марио имам ли леп поглед или га немам. Хотелски момак који ме одвео до собе био је неки врло матор тип, од око шездесет пет година. Био је чак депресивнији од саме собе. Један од оних ћелавих типова што чешљају сву преосталу косу с једне стране на другу, да би прекрили ћелу. Радије бих био ћелав него да то радим. Све у свему, чаробан посао за типа старог шездесет пет година. Да носи људима кофере и мува се наоколо, чекајући да му дају напојницу. Претпостављам да није био особито интеллигентан или нешто, али свеједно је било сурово.

Кад је отишао, гледао сам неко време кроз прозор, онако у капуту и све. Нисам имао шта друго да радим. Изненадили бисте се шта се дешавало на другој страни хотела. Нису се чак ни потрудили да спусте ролетне. Видео сам једног типа, седог, врло углађеног типа, само у гаћама, како ради нешто што ми не бисте веровали кад бих вам испричао. Прво је спустио кофер на кревет. Онда је повадио различиту женску одећу из њега и обукао све то. Праву правцату женску одећу - свилене чарапе, ципеле са високом штиклом, прслуче и један од оних корсета с оним халтерима што висе и све. Онда је навукао неку врло тесну црну вечерњу хаљину. Кунем се. Затим је почео да шетка горе-доле по соби, све онако ситним корацима као жена, пушећи цигарету и гледајући се у огледалу. Био је иначе сасвим сам у соби. Осим ако је неко био у купатилу - толико нисам могао да видим. Затим сам, кроз прозор готово одмах изнад његовог, видео човека и жену

како се прскају водом из уста. Можда је то био виски са содом а не вода, нисам могао да видим шта им је у чашама. Све у свему, прво би он отпио гутљај и *чишаву* је попрскао, а онда је она то радила *њему* - радили су то на *смену*, Исусе.

Требало је да их видите. Све време су били хистерични, као да је то најсмешнија ствар на свету. Без зезања, тај хотел је био препун настраних ликова. Ја сам вероватно био једини нормалан скот у читавој згради - што и није значило нешто. Дошло ми је да пошаљем старом Стредлетеру телеграм да ухвати први воз за Њујорк. Он би у том хотелу био цар.

Проблем је што су такве идиотарије некако фасцинантне за посматрање, чак и кад то не желиш. На пример, та девојка коју је тип прскао из уста, прилично је добро изгледала. Мислим, то је мој велики проблем. У мислима сам, веровамо, највећи сексуални манијак за кога сте икад чули. Понекад ми падају на памет неке сулуде ствари које бих радо и остварио да ми се укаже прилика. У стању сам чак да замислим како би то могло да буде веома забавно, на неки сулуди начин и ако сте обоје као пијани и све, да се с неком девојком прскаш водом или нечим по лицу и свуда. Међутим, ствар је у томе што ми се *не допада* сама та идеја. Заудара, ако се мало боље анализира. Мислим, ако ти се девојка у суштини не свиђа, не би требало да се глумиш са њом и све, а ако ти се *истински* свиђа, онда би требало да ти се свиђа и њено лице, а ако ти се свиђа њено лице, не би требало да поступаш тако с њим, као што је прскање водом из уста или нешто. Стварно је штета што су многе такве ствари понекад итекако забавне. Девојке нису од неке помоћи у свему томе, кад се трудиш да не *прећераш*, кад се трудиш да не поквариш нешто што је истински лепо. Познавао сам једну девојку, пре неколико година, која се још горе лудирала од мене. Људи моји, како се та зезала! Али баш смо се добро забављали, једно време, на неки сулуди начин. Секс је нешто што у ствари не схватам баш најбоље. Ту никад не знаш *на чему* си. Стално постављам себи нека сексуална правила која одмах и

прекршим. Прошле године сам се зарекао да ћу престати да се натезем са девојкама које ме, у суштини, само замарају. Прекршио сам то, међутим, још исте недеље - још исте *вечери*, ако ћемо право. Провео сам читаву ноћ љубакајући се са једном невиђеном фолиранткињом, Ен Луиз Шерман. Секс је нешто што једноставно не схватам. Кунем се да не схватам.

Док сам тако стајао крај прозора, почео сам да се поигравам идејом да се чујем са Џејн - мислим, да окренем међуградску и назовем је у Б. М., где је била, уместо да зовем њену мајку и сазнам када Џејн долази кући. По правилу, није било дозвољено телефонирати ученицама усред ноћи, али све сам смислио. Рекао бих оном ко подигне слушалицу да сам њен ујак. Испричао бих да је њена тетка погинула у саобраћајној несрећи и да морам одмах да говорим с њом. То би сигурно упалило. Али нисам то урадио, искључиво зато што нисам био расположен за то. Ако ниси адекватно расположен, не можеш да изведеш те ствари како треба.

После неког времена сео сам у фотељу и попушио две-три цигарете. Прилично сам се напалио, морам да признам. А онда ми је, наједном, синило нешто. Извадио сам новчаник и почео да тражим адресу коју ми је, на неком журу претходног лета дао тај лик који је ишао у Принстон. На крају сам је нашао. Сва је покупила боју новчаника, али још је могла да се чита. Била је то адреса неке девојке која није баш била курва или нешто, али која се није бунила да ту и тамо да понеком, како ми је лик из Принстона рекао. Једном ју је довео на игранку у Принстон и мало је фалило да га избаце зато што је дошао с њом. Била је стриптизета или нешто. Све у свему, узео сам телефон и окренуо је. Звала се Фејт Кевендиш и живела је у Стенфорд Армс хотелу, на углу Шездесет пете и Бродвеја. Нека рупа, вероватно.

У почетку се чинило да није тамо. Нико да се јави. А онда је, најзад, неко подигао слушалицу.

"Хало?" рекао сам, доста дубљим гласом, тако да не посумња у моје године или нешто. Ионако имам прилично дубок глас.

"Молим", рекао је женски глас. Ни најмање љубазно.

"Да ли је то госпођица Фејт Кевендиш?"

"Ко је *шо?*" рекла је. "Ко ме то зове у ово сумануто доба?"

То ме је мало пресекло. "Добро, знам да је прилично касно", рекао сам тим веома зрелим гласом. "Надам се да ћете ми опростити, али једва сам чекао да ступим у контакт са вама." Рекао сам то максимално углађено. Најозбиљније.

"Ко је то?" рекла је.

"Па ето, ви мене не познајете, али ја сам пријатељ Едија Бердсела. Он ми је предложио да вас позовем, ако се нађем у граду, па да изађемо негде на коктел."

"Ко то? *Чији* сте ви пријатељ?" Људи моји, била је права тигрица преко телефона. Готово је викала на мене.

"Едмунда Бердсела. Едија Бердсела", рекох. Нисам могао да се сетим да ли се зове Едмунд или Едвард. Само сам га једном видео, на том идиотском журу.

"Не знам никога ко се тако зове, лафе. И ако мислиш да *уживам* кад ме пробуде усред..."

"Еди *Бердсел*? Из Принстона?" рекох.

Очигледно је било да претура то име по глави и све.

"Бердсел, Бердсел... из Принстона... Принстон-колеца?"

"Тако је", рекох.

"Ви сте из Принстон-колеца?"

"Па, приближно."

"О... Па *како* је Еди?" рекла је. "Ово је ипак врло чудно време за телефонске позиве. Исусе Христе."

"Он је добро. Замолио ме је да вас подсетим на њега."

"Лепо, баш вам хвала. Подсетите ви *њети* на мене", рекла је. "Сјајан је он. Шта сад ради?" Одједном је постала невиђено љубазна.

"Па ето, знате већ. Уобичајене ствари." Откуд сам ја могао да знам шта он ради? Једва да сам познавао типа. Нисам чак ни знао да ли је још у Принстону. "Него", рекох, "да

ли сте расположени да се нађемо негде и одемо на коктел-два?"

"Имате ли случајно представу колико је сад *саши*?" рекла је. "Како се, уосталом, зовете, ако смем да питам?" Одједном је почела да говори неким енглеским акцентом. "Звучите ми помало младалачки."

Насмејао сам се. "Хвала вам на комплименту", рекох - максимално углађено. "Зовем се Холден Колфилд." Требало је да јој кажем неко лажно име, али се нисам сетио.

"Лепо, слушајте ме сад, господине Кофл. Није ми обичај да заказујем састанке усред ноћи. Ја сам запослена девојка."

"Сутра је недеља", рекох.

"Добро, без *обзира*. Морам да се наспавам, ради лепоте. Знате како је."

"Мислио сам да бисмо могли да попијемо бар по један коктел заједно. Није тако касно."

"Баш сте златни", рекла је. "Одакле зовете? Где се ви сад уопште налазите?"

"Ја? Ту сам, у телефонској говорници."

"А", рекла је. Онда је настала подужа пауза. "Лепо, страшно бих волела да се једном нађем с вама, господине Кофл. Звучите ми врло привлачно. Звучите ми као веома привлачна особа. Али *заиста* је касно."

"Могао бих да дођем до вас."

"Чујте, у неко друго доба рекла бих сјајно. Мислим, волела бих да свратите на коктел, али девојка с којом делим собу је болесна. Лежи већ читаву ноћ и ока није склопила. Малочас је заспала."

"Је л'? Баш штета."

"Где сте одсели? Можда бисмо могли сутра да се нађемо".

"Не могу сутра", рекох. "Могао бих само ноћас." Каква сам будала био. Није требало то да кажем.

"О? Е, па стварно ми је жао."

"Поздравићу Едија од вас."

"Хоћете ли? Надам се да се добро проводите у Њујорку. Сјајно је ово место."

"Знам. Хвала вам. Лаку ноћ", рекох. Онда сам прекинуо везу. Људи моји, *стварно* сам упрскао. Требало је да се бар договорим за неке коктеле или нешто.

10

Било је још прилично рано. Нисам баш сигуран колико је било сати, али није било претерано касно. Ако нешто мрзим, то је да идем у кревет када нисам чак ни уморан. Зато сам отворио кофере и извадио чисту кошуљу, а онда отишао у купатило, умио се и пресвукао. Шта сам мислио да урадим - мислио сам да сиђем и видим шта се ког ђавола дешава у Лаванда-салону. Имали су неки ноћни клуб, Лаванда-салон, у том хотелу.

Док сам пресвлачио кошуљу, био сам веома близу да ипак зовнем моју млађу сестру, Фебу. Баш ми се разговарало с њом. С неким ко је паметан и све. Али нисам смео да ризикујем и зовем је, зато што је још дете па сигурно није била будна, а камоли негде близу телефона. Мислио сам да можда спустим слушалицу ако се јави неко од родитеља, али ни то не би вредело. Знали би да сам ја. Мајка увек зна кад ја зовем. Она је видовита. У сваком случају, уопште ми не би сметало да сам мало попричао са Фебом.

Требало би да је видите. Тако лепо и бистро дете никад у животу нисте видели. А она је заиста бистра. Мислим, увек је имала све петице у школи. У суштини, ја сам једини глупак у породици. Мој брат Д.Б. је писац и све, а мој брат Ели, онај што је умро, о коме сам вам причао, био је стварно геније. Ја сам једини глупак, најозбиљније. Али требало би да видите Фебу. Има онако црвену косу, помало као што је била Елијева, која јој је лети сасвим кратка. Лети, она је заглади иза ушију. Има лепе, мале уши. Зими јој коса буде прилично дуга. Мајка јој понекад уплете кике, а понекад не. Има баш лепу косу. Сад

јој је десет година. Прилично је мршава, као и ја, али онако лепо мршава. Као неко ко је створен за ролшуе. Посматрао сам је једном кроз прозор кад је прелазила Пету авенију, ишла је у парк, и баш је таква, створена за ролшуе. Допала би вам се. Мислим, ако Феби кажеш нешто, она тачно зна о чему говориш. Можеш чак свуда да је водиш. Ако је, рецимо, поведеш на неки безвезан филм, она зна да је безвезан. Ако је поведеш на неки солидан филм, она зна да је то солидан филм. Д.Б. и ја смо је водили да гледа онај француски филм *Пекарева жена*, са Ремијем. Одушевио је. Али највише воли *39 сшеиеница*, са Робертом Донатом. Зна читав тај проклети филм напамет, јер сам је водио једно десет пута да га види. Када стари Донат долази у ону сеоску кућу у Шкотској, рецимо, онда кад бежи од полиције и свих, Феба зна гласно да каже, усред биоскопа - баш кад и онај Шкот у филму каже исто: "Једете ли харинге?" Зна све дијалоге напамет. А кад онај професор у филму, који је у ствари немачки шпијун, истури мали прст на којем недостаје део, да га покаже Роберту Донату, Феба га увек предухитри - истури *свој* мали прст у мраку испред мене, баш пред мојим лицем. Стварно је дивна. Допала би вам се. Једини је проблем што је понекад превише осећајна. Веома је емоционална за свој узраст. Најозбиљније. Шта још ради - стално пише књиге. Само, никад их не завршава. Све су о некој девојчици по имену Хејзел Ведерфилд - осим што Феба изговара њено име 'Хезл'. Стара Хезл Ведерфилд је девојчица детектив. Она је као сироче, али се њен отац стално појављује. Он је увек "високи привлачни центлмен стар око 20 година". Стварно је краљица. Кладим се у све на свету да би вам се допала. Била је бистра још као сасвим мало дете. Кад је била сасвим мала, ја и Ели смо је често водили у парк, особито недељом. Ели је имао малу једрилицу с којом је волео да се зеза недељом, па смо обично водили и Фебу. Имала је беле рукавице и ишла између нас, као права дама и све. Када бисмо Ели и ја водили неки разговор, о било чему, Феба је слушала. Понекад бисмо заборавили да је ту, јер је била још тако мала, али *она* би нас

увек подсетила. Гурнула би мало Елија или мене и говорила: "Ко? Ко је то рекао? Доби или дама?" Ми бисмо јој онда говорили ко је то рекао, а она би рекла: "Аха", и само наставила да слуша и све. И Елија је обарала. Мислим, и он је много волео. Она сада има десет година и није више тако мала, али и даље сваког одушевљава - сваког ко има нешто у глави, мислим.

Све у свему, она је била неко с ким бисте увек радо попричали телефоном. Али стварно сам се бојао да ће се јавити неко од родитеља, јер би онда открили да сам у Њујорку и да сам избачен из Пенсија и све остало. Зато сам само обукао кошуљу, средιο се и спустио лифтом у фоаје да видим шта се дешава.

Осим неколико типова који су личили на макрое и неколико плавуша које су личиле на курве, фоаје је био углавном празан. Али чула се свирка оркестра из Лаванда-салона, па сам ушао тамо. Није била претерана гужва, али свеједно су ми дали најгори сто - скроз позади. Требало је гурнути шефу сале неки долар под нос. Људи моји, у Њујорку новац буквално говори - најозбиљније.

Оркестар им је био криминалан. Бади Сингер. Блех музика, али куловски трештава, без финеса. Осим тога, било је врло мало гостију мојих година. У суштини, нико није био мојих година. Углавном неки моторци разметљивог изгледа са својим женскама. Осим за столом одмах поред мог. За столом поред мог седеле су неке три девојке. Имале су по тридесетак година. Све три су биле прилично ружњикаве, и све су имале шешире по којима си знао да у ствари нису из Њујорка, али једна од њих, плавуша, није била тако лоша. Згодна је била, та плавуша, па сам почео мало да је меркам, али баш тада је пришао келнер да прими поруџбину. Наручио сам виски са содом и рекао му да их не меша - рекао сам то најбрже могуће јер, ако нешто муљаш и замуцкујеш, одмах помисле да ниси напунио двадесет једну и неће да те услуже алкохолним пићем. Али свеједно сам имао проблема с њим. "Жао ми је,

господине", рекао је, "али имате ли неки доказ о својим годинама? Возачку дозволу, можда?"

Упутио сам му максимално хладан поглед, као да ме грдно увредио, и упитао га: "Зар ја изгледам као неко ко још нема двадесет и једну?"

"Жао ми је, господине, али ми имамо своја..."

"Добро, добро", рекох. Дођавола с тим, решио сам. "Донесите ми кока-колу." Окренуо се да оде, али сам га позвао натраг. "Зар не можете да додате мало рума или нешто?" питао сам. Питао сам га крајње уљудно и све. "Не могу да седим мртав *шрезан* у овако куловском месту. Зар не можете да додате мало рума или нешто?"

"Јако ми је жао, господине..." рекао је и збрисао ми. Нисам му, ипак, замерио због тога. Изгубио би посао кад би га ухватили да продаје пиће малолетницима. Ја сам проклети малолетник.

Поново сам почео да меркам оне три вештице за суседним столом. То јест, плавушу. Друге две нису биле за гледање. Нисам то радио нападно. Само сам их погледао, онако лежерно и све. Али шта су урадиле, све три кад сам то учинио - почеле су да се кикоћу као моронке. Вероватно су мислиле да сам још сувише млад да одвајам неког. То ме стварно изнервирало - нисам ваљда хтео да се *женим* њима или нешто. Требало је да их игноришем после такве реакције, али проблем је био што ми се баш играло. Много волим да играм понекад, а тада ме баш спопало. И тако сам се наједном као нагнуо ка њима и рекао: "Да ли је нека од вас расположена за игру?" Нисам их питао нападно или нешто. Врло углађено, у суштини. Али *ђаво* да га носи, помислиле су да је и *шо* ствар за панику. Опет су почеле да се кикоћу. Без зезања, биле су праве правцате моронке, све три. "Хајде", рекао сам. "Играћу по једном са сваком од вас. Важи? Шта кажете на то? Хајде!" Стварно ми се играло.

На крају, плавуша је умала да игра са мном, јер је било очигледно да се њој обраћам, па смо отишли на простор за игру. Она два габора само што нису добила хистеричан

напад. Мора да сам био жешће загорео кад сам уопште кренуо да се натежем с њима.

Али вредело је. Плавуша је заиста умела да игра. Била је једна од најбољих с којима сам икад играо. Без зезања, неке од тих патолошких глупача могу стварно да обезнана човека на простору за игру. Узмите неку стварно паметну девојку - та ће стално покушавати да *она* води наоколо, или ће толико лоше играти, да је најбоље да само останеш за столом и једноставно се напијеш с њом.

"Баш лепо играш", рекао сам плавуши. "Требало би да одеш у професионалке. Озбиљно. Играо сам једном с неком балерином, али ти дупло боље играш од ње. Јеси ли икад чула за Марка и Миранду?"

"Шта?" рекла је. Уопште ме није слушала. Само је бленула наоколо.

"Питам да ли си икад чула за Марка и Миранду?"

"Не знам. Нисам. Не знам."

"Ето, они су плесачки пар, она је играчица. Али није богзна шта, у суштини. Ради све оно што *шреба* да се ради док игра, али ипак није богзна шта. Знаш ли када нека девојка невиђено игра?"

"Шта то?" рекла је. Уопште ме није слушала. Мисли су јој лутале на све стране.

"Питао сам да ли знаш када нека девојка невиђено игра?"

"А."

"Ето - сада ми је рука на твојим леђима. Ако ми се учини да нема ничега под руком - ни дупета, ни ногу, ни стопала, *ничега* - онда девојка заиста невиђено игра."

Уопште ме није слушала. Зато сам је мало игнорисао. Само смо играли. Људи моји, како је та глупача играла. Бади Сингер и његов куловски оркестар свирали су "Само једну од оних ствари" и чак ни *они* нису успавали сасвим да је упропасте. Баш добра песма. Нисам изводио никакве керефеке док смо играли - мрзим типове који се тако експонирају у игри - али поприлично сам је водио наоколо, а

она ме све време пратила. Смешно је што сам мислио да и она ужива у томе, све док наједном није извалила нешто.

"Ја и моје пријатељице виделе смо синоћ Питера Лореа", рекла је. "Филмског глумца. Баш њега. Куповао је новине. *Слабак је.*"

"Срећна си ти", рекао сам јој. "Стварно си срећна. Знаш ли то?" Е јесте била моронка. Али каква играчица. Нисам могао да се суздржим да је не пољубим у сам врх њене празне главе - знате већ - баш у раздељак и све. Наљутила се кад сам то урадио.

"Еј! Шта то треба да начи?"

"Ништа. Не значи ништа. Баш лепо играш", рекох. "Имам млађу сестру која је тек у четвртом основне. Играш отприлике као она, а она игра проклето боље од свих живих и мртвих."

"Припази како се изражаваш, молим те."

Каква дама, људи моји. Права правцата *краљица*, кунем се.

"Одакле сте ви девојке?" упитао сам је.

Није ми одговорила. Ваљда је била заузета осматрањем неће ли се однекуд појавити стари Питер Лоре.

"Одакле сте ви девојке?" поново је упитах.

"Шта?" рекла је.

"Одакле сте ви девојке? Не мораш да одговориш ако ти није до тога. Не бих волео да се напрежеш."

"Из Сиетла", рекла је, као да ми тиме чини стравичну услугу.

"Ти си веома забаван саговорник", рекох. "Јеси ли свесна тога?"

"Шта?"

Одустао сам. То је ионако било непојмљиво за њу. "Јеси ли расположена за мало свинга ако засвирају нешто брзо? Ништа нападно, никакво скакање или нешто. Онако лепо и опуштено, мислим. Сви ће да се врате на своја места кад засвирају нешто брзо, па ћемо имати довољно места. Важи?"

"Свеједно ми је", рекла је. "Еј - колико ти, у ствари, имаш година?"

То ме је, не знам зашто, изнервирало.

"Исусе. Немој сад да квариш", рекох. "Тек сам напунио дванаест, али проклето сам велик за своје године."

"*Слушај*. Лепо сам ти рекла да не волим такво изражавање", казала је. "Ако наставиш с таквим изражавањем, могу и да се вратим мојим пријатељицама, знаш."

Извињавао сам се као суманут јер је оркестар почео да свира нешто брзо. Почела је да свингује са мном - али онако лепо и опуштено, ништа нападно. Стварно је била добра. Требало је само да је додирнеш. А кад би изводила окрет, њено слатко мало дупенце тако је лепо врцкало и све. Стварно ме бацала у несвест. Био сам већ упола заљубљен у њу кад смо се вратили за сто. Тако је то с девојкама. Сваки пут кад ураде нешто лепо, чак и кад нису неке лепотице, или су чак онако приглупе, већ се заљубиш у њих, и онда више не знаш *где* се налазиш. Девојке. Исусе. Могу тотално да слуде човека. Најозбиљније.

Нису ме позвале да седнем за њихов сто - углавном зато што су биле сувише неуке за тако нешто - али сам ипак сео. Плавуша с којом сам играо звала се Бернис нешто - Крабс или Кребс. Оне две ружне звале су се Марти и Лаверн. Рекао сам им да се зovem Џим Стил, тек онако, из зезања. Онда сам покушао да их наведем на неки мало интелегентнији разговор, али било је буквално немогуће. Требало би да им уврћеш руке или нешто. Тешко је било рећи која је најглупља од њих. А све три су само бленуле наоколо, као да ће сваког тренутка да упадне читав чопор *филмских звезда*. Вероватно су мислиле како филмске звезде, кад год се нађу у Њујорку, само виси у том Лаванда-салону, уместо у Рода-клубу или Ел-Мароку или негде. Све у свему, требало ми је око пола сата да провалим шта све три раде и остало тамо у Сиетлу. Све три су радиле у истом осигуравајућем друштву. Питао сам их да ли им се тамо свиђа, али мислите ли да је могао да се добије неки интелегентан одговор од те три глупаче? Помислио сам да су

оне две ружне, Марти и Лаверн, сестре, али страшно су се увредиле кад сам их то питао. Лепо се видело да ниједна од њих не жели да изгледа као она друга, што им се није могло замерити, али је свеједно било комично.

Играо сам са свима њима - са све три - редом. Једна од ружних, Лаверн, није тако лоше играла, али је она друга, Марти, била катастрофа. Играти са старом Марти било је као теглити Кип Слободе наоколо. Да бих бар мало уживао у томе што је теглим наоколо, морао сам да је мало зафркавам. Рекао сам јој да сам управо видео Гарија Купера, филмску звезду, на другој страни сале.

"Где?" питала ме - ужасно узбуђена. "Где?"

"Ех, пропустила си га. Само што је изашао. Зашто ниси гледала кад сам ти рекао?"

Буквално је престала да игра и почела да се пропиње на прсте не би ли га можда угледала. "Ох, пусти ме!" рекла је. Само што јој нисам сломио срце - најозбиљније. Страшно ми је било жао што сам је зезао. Неке људе не треба зезати, чак ни кад то заслужују.

Али ево шта је испало смешно у томе. Кад смо се вратили за сто, стара Марти је рекла девојкама да је Гари Купер управо изашао. Људи моји, стара Лаверн и Бернис само што нису извршиле самоубиство кад су то чуле. Стравично су се узбудиле, запиткујући Марти да ли га је видела и све. Рекла им је да га је видела само на тренутак. То ме оборило.

Шанк се затварао, па сам на брзину наручио по два пића за сваку од њих и још две кока-коле за себе. Сто је био закрчен чашама. Једна од оних ружних, Лаверн, стално ме зезала што пијем само кока-колу. Имала је истанчан смисао за хумор. Она и стара Марти пиле су цин са ледом - усред децембра, Исусе. Нису ни знале за боље. А плавуша, стара Бернис, пила је бурбон са водом. Прописно га љуштила, нема шта. Све три су непрестано гледале кад ће да се појаве неке филмске звезде. Једва да су ишта говориле - чак и међу собом. Стара Марти је била причљивија од друге две. Стално је изваљивала неке идиотарије - тоалет је називала 'соба за

девојнице' и мислила да је бедни оронули кларинетиста Бадија Сингера стварно феноменалан кад је устао и извео неколико клавних пасажа. Називала је његов кларинет 'муштика'. Баш је била куловка. Она друга ружна, Лаверн, сматрала је себе јако духовитом особом. Стално ми је говорила да телефонирам моме оцу и питам га шта ради. Стално ме запиткивала да ли је мој отац изашао те вечери с неком цуром или не. *Четири* пута ме то питала - невиђено је била духовита. Стара Бернис, плавуша, тешко да је уопште проговорила. Сваки пут кад бих је питао нешто, рекла би: "шта?" То баш може да изнервира понекад.

Одједном, кад су испиле своја пића, све три су устале од стола и рекле како морају на спавање. Рекле су како морају рано да устану да би виделе прву ревију у мјузик-холу Радиоситија. Покушао сам да их задржим још мало, али нису хтеле. И тако смо се поздравили и све. Рекао сам им да ћу да их потражим једном у Сиетлу, ако некад одем тамо, али сумњам да ће се то икад десити. Мислим, да их потражим тамо.

С цигаретама и осталим, рачун је изашао око тридесет долара. Мислим да је бар требало да *ионуде* да плате оно што су попиле пре него што сам се придружио - не бих им *дозволио*, наравно, али требало је бар да понуде. Нисам се, ипак, претерано узбудио због тога. Биле су такве ћурке, ништа нису знале, а носиле су и те жалосне, циркуске шешире и све. Депримирано ме и то са устајањем рано ујутро да би виделе ту ревију у Радиоситију. Ако неко, нека девојка с идиотским шеширом, рецимо, дође чак у Њујорк - из Сиетла, Исусе - и заврши устајући рано ујутро да би видела проклету ревију у Радиоситију, то стварно депримира. Платио бих по сто пића свакој од њих само да ми то нису рекле.

Отишао сам из тог Лаванда-салона убрзо после њих. Ионако су затварали, а оркестар је давно престао да свира. То је, пре свега, било једно од оних места у којима се грозно осећаш осим ако си с неким ко добро игра, или ако келнер дозвољава да наручужеш права пића, а не само кока-коле. Нема ниједног ноћног клуба на свету у којем би могао да

седиш ако не можеш да наручиш неко пиће и напијеш се. Или ако ниси с неком девојком која те стварно баца у несвест.

11

Изненада, док сам ишао ка фоајеу, поново ми је пала на памет Џејн Галагер. Никако да је избијем из главе. Сео сам на неку фотељу избљуваног изгледа у фоајеу и мислио на њу и Стредлетера како седе у оним проклетим Ед Бенкијевим колима и, мада сам био поприлично сигуран да јој га стари Стредлетер није стрпао - знам ја Џејн како дише - ипак нисам могао да је избијем из главе. Стварно сам је знао како дише. Мислим, поред чекерса, волела је разноврзне спортове и, кад сам је упознао, читаво лето смо готово сваког јутра заједно играли тенис, а скоро сваког поподнева голф. Стварно сам је интимно упознао. Не мислим физички или нешто - али били смо стално заједно. Не мораш увек да инсистираш на сексу да би упознао неку девојку.

Како сам је упознао - тај њен пинч-доберман навикао се да прелази код нас, да би се олакшао на нашем травњаку, што је моју мајку страшно изнервирало. Назвала је њену мајку и дигла галаму око тога. Она уме да дигне поприличну галаму око таквих ствари. Шта се онда десило - после неколико дана видео сам Џејн како потрбушке лежи поред клупског базена, па сам је поздравио. Знао сам да живи у кући поред наше, али никада пре тога нисам разговарао с њом или нешто. Међутим, само ме ледено одмерила кад сам је тог дана поздравио. Поломио сам се убеђујући је да је *мени* проклето свеједно *иге* ће њен кер да се олакша. Што се мене тиче, комотно је могао да то обавља и у дневној соби. Све у свему, после тога смо Џејн и ја постали пријатељи и све. Већ истог поподнева играо сам са њом голф. Изгубила је осам лоптица, сећам се. *Осам*. Поломио сам се док сам је натерао да бар отвори очи кад замахне да удари лопту. Неизмерно сам, ипак, побољшао њену игру. Ја доста добро играм голф. Кад бих вам рекао са

колико пролазим, тешко да бисте ми поверовали. Једном је чак требало да ме снимају за неки краткометражни филм, али сам се у последњем тренутку предомислио. Мислио сам да би неко ко толико мрзи филмове као ја испао крајње дволичан кад би допустио да га стрпају у неки краткометражни филм.

Чудна девојка, та Џејн. Не бих је баш описао као стриктно лепу. Међутим, стварно ме бацала у несвест. Имала је нека невероватно покретљива уста. Мислим, кад је говорила и узбуђивала се због нечега, уста су јој као ишла у педесет праваца, усне и све. То ме обарало. И никада их, у суштини, није сасвим затварала, та своја уста. Увек су била малчице отворена, посебно кад би заузела позицију за ударац у голфу, или кад би читала књигу. Стално је читала, и то веома добре књиге. Читала је масу поезије и све. Она је била једина, осим моје породице, којој сам икад показао Елијеву рукавицу за безбол, са свим оним песмама исписаним на њој. Никада није упознала Елија, јер је то било прво лето које је проводила у Мејну - пре тога је ишла на Кејп Код - али доста сам јој причао о њему. Интересовале су је такве ствари.

Моја мајка је није претерано волела. Мислим, била је убеђена да је Џејн и њена мајка игноришу или нешто, јер јој се не јављају кад се сретну с њом. Често их је виђала у месту, зато што се Џејн често возила са својом мајком у том њиховом отвореном 'ласалу'. Није чак ни сматрала да је Џејн лепа. Али ја јесам. Једноставно ми се свиђало како изгледа, то је све.

Сећам се једног поподнева. Био је то један једини пут кад смо стара Џејн и ја дошли у прилику да се као смувамо или нешто. Била је субота и напољу је пљуштало као лудо, а ја сам био код ње, на веранди - имали су ту велику ограђену веранду. Играли смо чекерс. Навикао сам био да је повремено задиркујем што не помера своје краљеве из задњег реда. Али нисам је баш претерано задиркивао. Никада нисам био расположен да је претерано задиркујем. У суштини, највише волим кад можеш до бесвести да задиркујеш неку девојку ако ти се пружи прилика, али има нешто чудно у томе. Ја најмање волим да задиркујем девојке које ми се највише свиђају.

Понекад ми се чини да би оне *волеле* да их човек задиркује - у суштини, *знам* да би волеле - али тешко је почети ако их већ прилично дуго познајеш, а ниси их никад задиркивао. Све у свему, рекао сам вам како смо тог поподнева Џејн и ја били врло близу тога да се смувамо. Страховито је пљуштало и ми смо били напољу на њеној веранди кад се наједном појавио тај алкос за кога је њена мајка била удата и питао Џејн има ли у кући цигарета. Нисам га добро познавао, али изгледао је као да спада у оне ликове који никад не би разговарали с тобом осим ако им нешто треба. Врло непријатан лик.

Све у свему, Џејн није хтела да му одговори кад је питао има ли у кући цигарета. Онда је он поновио питање, али она му ни тада није одговорила. Само је и даље гледала у таблу. На крају је он ушао у кућу. Кад је нестао, питао сам Џејн шта се, ког ђавола, дешава. Тада није хтела чак ни *мени* да одговори. Правила се као да се концентрише на следећи потез у игри или нешто. А онда је, наједном, на таблу камила суза. На једно од црвених поља - људи моји, и сад је видим. Само је утрљала прстом у таблу. Не знам зашто, али то ме ужасно погодило. Шта сам онда урадио - пришао сам јој и натерао је да се помери на тој клупици за љуљање да бих могао да седнем поред ње - у суштини, буквално сам јој сео у крило. Онда је *стварно* почела да плаче, и знам само да сам је љубио - *свуда* - њене очи, *нос*, чело, обрве и све, њене *уши* - читаво њено лице осим уста. Некако ме није пустила до уста. Све у свему, никада нисмо били ближе да се смувамо као тада. После неког времена је устала, ушла у кућу и обукла онај њен црвено-бели џемпер који ме бацао у несвест, па смо отишли у проклети биоскоп. Питао сам је, успут, да ли је Кадехи - тако се онај алкос звао - икад покушао да је смува. Била је још врло млада, али имала је невиђену фигуру, па ме ништа не би изненадило од тог скота Кадехија. Али рекла је да није. Никада нисам провалио у чему је ствар. Код неких девојака буквално никад не провалиш у чему је ствар.

Не бих хтео да помислите како је она била *фригидна* или нешто, само зато што се никад нисмо поватали или пре-

терано лудирали једно с другим. Ни у ком случају. На пример, стално смо се држали за руке. То не звучи као нешто, свестан сам тога, али феноменално је било држати се с њом за руке. Код већине девојака, кад се с њима држиш за руке, њихова рука као да *ушоре* у твојој, или мисле како треба стално да *мрдају* руком, као да се боје да ће ти бити досадно или нешто. Џејн је била друкчија.

Отишли бисмо у проклети биоскоп или негде и одмах бисмо се ухватили за руке, и не бисмо се пуштали све до краја филма. А нисмо мењали положај или правили од тога не знам шта. Никада чак ниси морао да бринеш, са Џејн, да ли ти је рука ознојена или није. Знао си само једно: да си срећан. И заиста си био.

Сетио сам се још нечега. Једном је, у том биоскопу, Џејн урадила нешто што ме стварно оборило. Приказивао се журнал или нешто, и наједном сам осетио нечију руку на свом потиљку - била је то њена рука. Чудно је било урадити тако нешто. Мислим, била је још тако млада и све, а већина девојака које видиш како стављају руку на нечији потиљак обично имају бар двадесет пет или тридесет година и обично то раде својим мужевима или малом детету - и ја то, рецимо, урадим понекад својој младој сестри, Феби. Али ако је девојка још сасвим млада и све, а уради тако нешто, то је толико лепо да те једноставно обори.

Све у свему, о томе сам мислио док сам седео у тој фотељи избљуваног изгледа у фобајеу. Добра стара Џејн. Сваки пут кад бих се у мислима вратио на оно са њом и Стредлетером у тим проклетим Ед Бенкијевим колима, дошло би ми да полудим. Знао сам да га она никад не би пустила до шеснаестерца, али то ме свеједно излуђивало. Не волим чак ни да причам о томе, ако баш хоћете да знате.

У фобајеу готово да никога више није било. Није више било чак ни оних плавуша курвинског изгледа, и наједном ми је дошло да одем бестрага одатле. Било је сувише депресивно. А нисам био уморан или нешто. И тако сам се попео у собу и обукао капут. Погледао сам успут кроз прозор да видим јесу

ли они перверзњаци још у акцији, али су сва светла већ била погажена. Поново сам се спустио лифтом, узео такси и рекао возачу да ме одвезе до 'Ернија'. То је ноћни клуб у Гринич Вилицу, у који је мој брат Д.Б. често одлазио пре него што је отишао у Холивуд и продао се. Понекад је и мене водио тамо. Ерни је велики дебели црнац који свира клавир. Невиђен је сноб и неће чак ни да разговара с тобом, осим ако си нека величина, славна личност или нешто, али стварно уме да свира клавир. Толико је добар да је готово неподношљив, у суштини. Не знам тачно шта хоћу тиме да кажем, али стварно тако мислим. У сваком случају, волим да га слушам како свира, али понекад ти дође да му преврнеш проклети клавир. Мислим да је то зато што понекад, док свира, *звучи* баш као тип који неће да разговара с тобом ако ниси нека величина.

12

Такси у који сам ушао био је права олупина и воњао је као да је неко малочас обавио нужду у њему. Вечито налећем на такве изакане таксије, кад год некуд кренем ноћу. Да буде још горе, све је било стравично тихо и пусто, иако је била субота вече. Готово никога није било напољу. Ту и тамо, могао си да видиш како неки човек и девојка прелазе улицу, држећи се око струка и све, или групу ликова опаког изгледа у друштву својих девојака, како се сви углас смеју као хијене нечему за шта би могао да се кладиш како уопште није смешно. Њујорк је грозан кад се неко смеје на улици касно у ноћ. Чује се миљама наоколо. Од тога се осетиш тако усамљено, само те још више издепримира. Стално ме вукло да одем кући и попричам са Фебом. Али после неког времена у вожњи, таксиста и ја смо најзад као одвојили неки разговор. Звао се Хорвиц. Био је много бољи лик од претходног таксисте. Све у свему, помислио сам да можда он зна нешто о паткама.

"Еј, Хорвице", рекох. "Пролазите ли икада поред оне лагуне у Централ-парку? Доле на јужној страни парка?"

"Поред *цеџа*?"

"Лагуне. Оног као језерцета. Тамо где су патке. Знате већ."

"Аха, па шта?"

"Ето, знате оне патке што пливају по њему? У пролеће и све? Знате ли можда, којим случајем, куда оне одлазе преко зиме?"

"Ко куда одлази?"

"Патке. Знате ли можда? Мислим, дође ли неко камионом или нечим и однесе их, или оне саме одлете - на југ или негде?"

Стари Хорвиц се окренуо и погледао ме. Био је крајње нервозан лик. Али није био тако лош, у суштини. "Откуд бих то ја, дођавола, знао?" рекао је. "Откуда бих ја, дођавола, знао такве глупости?"

"Добро, немојте да се *љушиш*е због тога", рекох. Као да се наљутио због тога.

"Ко се љути? Нико се не љути."

Престао сам да разговарам с њим, кад се већ показао тако проклето осетљив на те ствари. Али он је био тај који је поново покренуо све то. Окренуо се натраг и рекао: "*Рибе* никуд не одлазе. Оне остају тамо где јесу, рибе. Тамо у проклетом језеру."

"Рибе - то је друкчије. Риба је друго. Говорим о *џајкама*, рекох.

"Шта је ту *друкчије*? Ништа ту није *друкчије*", рекао је Хорвиц. Што год говорио, звучало је као да се због нечег љути. "Теже је *рибама*, кад је зима, него паткама, Исусе. Мућни мало главом."

Ђутао сам мало. Онда сам рекао: "У реду. Шта онда раде те рибе, кад читаво језерце постане чврст ледени блок, с људима који се клизају по њему и све?"

Стари Хорвиц се поново окренуо. "Како то, дођавола, мислиш, шта оне раде?" дрекнуо је на мене. "Остају тамо где су, Исусе."

"Не могу оне тек тако да игноришу лед. Не могу тек тако да га *игноришу*"

"Ко га игнорише? Нико га не *игнорише!*" рекао је Хорвиц. Тако се проклето узбудио, да сам се препао да ће треснути таксијем право у бандеру или негде. "Оне живе *усред* проклетог леда. Таква им је природа, Исусе. Оне остану замрзнуте у истом положају читаву зиму."

"Је л'? А шта једу, онда? Мислим, ако су *чврсто* замрзнуте, онда не могу да пливају наоколо и траже *храну* и остало."

"Њихова *шела*, Исусе - шта је теби? Њихова тела упијају храну и све, директно из проклете морске траве и другог смећа у том леду. *Поре* су им све време широм отворене. Таква им је *природа*, Исусе. Схваташ ли о чему говорим?" Поново се скроз окренуо да ме погледа.

"Аха", рекох. Одустао сам. Плашио сам се да не слупа проклети такси или нешто. Осим тога, био је толико осетљив да није било никакво уживање разговарати о било чему с њим. "Јесте ли расположени да станете негде и попијете са мном пиће?" рекох.

Међутим, није ми одговорио. Претпостављам да је још размишљао. Ипак, поново сам га упитао. Био је прилично добар лик. Сасвим забаван и све.

"Немам ја времена ни за какво пиће, шефе", рекао је. "Колико ти уопште имаш година? Зашто ниси код куће у кревету?"

"Нисам уморан."

Кад сам изашао испред 'Ернија' и платио возњу, стари Хорвиц се поново вратио на рибу. Видело се да му се мота по глави. "Слушај", рекао је. "Да си риба, мајка природа би се побринула за *шебе*, зар не? Јесам ли у праву? Не мислиш ваљда да рибе само *умру* кад дође зима, а?"

"Не, али..."

"Проклето си у праву да не умиру", рекао је Хорвиц и одвезао се као да га ђаволи гоне. Био је можда најосетљивији лик кога сам икад видео. Љутио се на све што му кажеш.

Иако је већ било тако касно, код старог Ернија је било препуно. Већином мамлази из средњих школа и колеџа. Готово све проклете школе на свету распуштају се за божични распуст раније од школа у које ја идем. Једва је било места за капут у гардероби, толико је било пуно. Унутра је, међутим, било прилично тихо, јер је Ерни свирао клавир. То је као требало да буде нешто *свећно*, Исусе, кад он седне за клавир, јер нико није *толико* добар. Још нека три пара, осим мене, чекала су на сто, и сви су се гурали и дизали се на прсте да виде старог Ернија док свира. Испред клавира је имао неко велико огледало и велики рефлектор уперен у њега, тако да свако може да посматра његово лице док свира. Нисте могли да му видите *ирсии* - само његову велику матору фацу. Јака ствар. Нисам баш сигуран како се звала песма коју је свирао кад сам ушао, али шта год да је било, он је то заиста мрцварио. Убацивао је све оне глупе, разметљиве кривине у високе ноте, и масу других керефека од којих стварно може мука да вам припадне. Требало је, међутим, чути ону гомилу кад је завршио. Повратили бисте. Пали су у делиријум. Били су идентични морони као и они што се у биоскопу церекају као хијене стварима које уопште нису смешне. Кунем се, да сам ја пијаниста или глумац или нешто, и да сви ти глупани мисле да сам феноменалан, згадило би ми се. Не бих желео чак ни да ми *шайшу*. Људи увек тапшу погрешним стварима. Да сам пијаниста, свирао бих у проклетом плакару. Све у свему, кад је завршио, и сви тапшали као суманути, стари Ерни се окренуо на столици и поклонιο се, онако крајње дволично, као *скромно* и све. Као да је неки невиђено скроман тип, и поред тога што је феноменалан пијаниста. То је било крајње дволично - кад је већ толики сноб и све. На неки чудан начин, међутим, било ми га је некако жао кад је завршио. Мислим да он чак више и *није знао* да ли добро свира или не. Није све његова кривица. Добрим делом су криви сви ти глупани што тапшу као суманути - такви би *свакој* упропастили, само ако им се пружи прилика. Све у свему, од тога сам се поново осетио бедно и потиштено, па је проклето мало фалило да

узнем капут и вратим се у хотел, али још је било рано, а нисам био расположен да останем потпуно сам.

На крају су ми нашли неки шугави сто, прислоњен уза зид и баш иза проклетог стуба, одакле ништа није могло да се види. Био је то један од оних сточића код којих, ако људи за суседним столом не устану да вас пропусте - а они то *никад* не раде, стрвине - буквално морате да се *иеншраше* до столице. Наручио сам виски са содом, што је моје омиљено пиће, осим ледених рум-коктела. Код Ернија си могао да добијеш пиће чак и ако ти је, рецимо, шест година, толико је локал био мрачан и све, а нико, осим тога, није марио колико имаш година. Могао си да будеш чак и неки наркоман, нико не би марио.

Био сам окружен болидима. Најозбиљније. За суседним сточићем, одмах с леве стране, буквално *на мени*, седео је неки тип чудног изгледа с девојком чудног изгледа. Били су отприлике мојих година, или можда нешто старији. Комично је што се видело како стравично пазе да не попију пребрзо онај минимум пића. Слушао сам неко време њихов разговор, јер нисам имао шта друго да радим. Причао јој је о неком рагби-мечу који је гледао тог поподнева. Описао јој је сваку проклету акцију у читавој игри - без зезања. Био је најдосаднији лик кога сам икад чуо. А лепо се видело да његову девојку чак и не занима проклети меч, али она је још чудније изгледала од *њеџа*, па је ваљда *морала* да слуша. Ружним девојкама стварно није лако. Понекад ми их је заиста жао. Понекад не могу чак ни да их гледам, поготово ако су са неким мамлазом који им препричава читав проклети рагби-меч. С моје *десне* стране водио се, међутим, још гори разговор. Десно од мене седео је лик који је изгледао као студент са Јела, у сивом фланелском оделу, с једним од оних шминкерских карираних прслука. Сви ти скотови из ексклузивних колеџа личе једни на друге. Мој отац хоће да идем у Јел, или можда у Принстон, али кунем се, ни мртав не бих ишао у неки од тих колеџа. Све у свему, тај што је изгледао као студент са Јела био је са невиђено zgodном девпјком. Људи моји, како је

добро изгледала. Али требало је чути разговор који су водили. Као прво, обоје су били мало цврцнути. Шта је тај радио - приватавао је испод стола, а истовремено јој причао о неком лику из његовог колеџа који је појео читаву боцу аспирина и готово убио себе. А девојка је само понављала: "Како је то *тросно*... Немој, душо. Молим те, немој. Немој овде." Замислите да приватавате неку рибу и успут јој причате о лику који врши самоубиство! То ме дотакло.

Почео сам збиља да се осећам као коњска гузица, седећи тако сам самцит. Није било ништа друго да се ради осим да се пуши и пије. Шта сам, ипак, урадио - рекао сам келнеру да пита старог Ернија да ли је расположен да попије са мном пиће. Рекао сам му да каже Ернију да сам Д.Б.-ов брат. Али мислим да му уопште није пренео поруку. Ти скотови никад ником не пренесе ваше поруке.

Изненада, пришла ми је једна девојка и рекла: "Гле, па то је Холден Колфилд!" Звала се Лилијан Симонс. Мој брат Д.Б. излазио је неко време с њом. Имала је велике сисе.

"Здраво", рекао сам. Покушао сам, наравно, да устанем, али то је било права уметност, устати на таквом месту. Била је с неким поморским официром који као да је прогутао мотку.

"Баш *дивно* што те видим!" рекла је стара Лилијан Симонс. Тотални фолирант. "Како је твој велики брат?" То је све што је у ствари желела да зна. "Није лоше. У Холивуду је." "У *Холивуду!* *Божанствено!* Шта *ради?*" "Не знам. Пише", рекох. Нисам био расположен да разговарам о томе. Лепо се видело како она мисли да је то много јака ствар, што је он у Холивуду. Скоро сви тако мисле. Углавном људи који никад нису прочитали ниједну његову причу. То ме стварно излуђује.

"Како је то *узбудљиво*", рекла је стара Лилијан. Онда ме представила поморцу. Звао се капетан Блоп или тако нешто. Био је један од оних ликова који мисле да ће да испадну педери ако вам не поломе бар четири прста кад се рукују. Исусе, како мрзим такве фазоне. "Зар си овде потпуно сам, лутко?" упитала ме стара Лилијан. Блокирала је *чишав*

йроклейи йромей у пролазу између столова. Лепо се видело да ужива кад тотално блокира промет. Келнер је чекао да му се склони с пута, али она га није чак ни приметила. Комично је било. Видело се да је келнер не воли баш много, видело се да је чак ни тај капетан не воли баш много, и поред тога што излази с њом. А ни *ја* је нисам претерано волео. Нико је није волео. На известан начин, морао си некако да је жалиш. "Зар немаш девојку, лутко?" питала ме. Тада сам већ стајао, а није ми чак ни рекла да седнем. Била је од оних које би вас сатима пустиле да стојите. "Зар није леп?" рекла је том свом капетану. "Холдене, ти сваког минута постајеш све лепши." Онда јој је капетан рекао да пођу. Рекао јој је да су блокирали читав пролаз. "Придружи нам се, Холдене", рекла је Лилијан. "Понеси своје пиће."

"Баш сам се спремао да кренем", рекох. "Требало би да се нађем с неким." Лепо се видело да само покушава да ми се додвори. Тако да ја после причам Д.Б.-у о томе.

"Добро, ти мали, да не кажем шта. Нек ти буде. Реци свом великом брату да га мрзим, кад га видиш."

Онда је отишла. Тај њен капетан и ја рекли смо један другом да нам је драго што смо се упознали. То ме увек обара. Вечито говорим: "Драго ми је што смо се упознали" некеме за кога ми *уојшће* није драго што сам га упознао. Али мораш да говориш такве ствари ако хоћеш да останеш жив.

Пошто сам јој рекао како треба да се нађем с неким, није ми преостало ништа друго него да *одем*. Нисам чак могао да останем ни толико да чујем старог Ернија како свира нешто бар донекле пристојно. Али ни у ком случају не бих сео за сто са старом Лилијан Симонс и њеним капетаном, да умрем од досаде. И тако сам отишао. Изнервирало ме, ипак, кад сам узимао капут. Људи вам увек све покваре.

Вратио сам се пешке скроз до хотела. Четрдесет и један прекрасни блок. Нисам то урадио зато што ми се шетало или нешто. Више због тога што ми се није опет улазило у неки такси и излазило из њега. Дојади вам понекад да се возите таксијем, исто као што вам дојади да се возите лифтом. Наједном, дође вам да ходате, ма колико то било далеко или високо. Кад сам био дете, често сам се пео степеницама све до нашег стана. Дванаест спратова.

Не бисте чак ни знали да је уопште падао снег. На тротоарима га готово није ни било. Али било је ужасно хладно, па сам извадио из џепа ону црвену ловачку капу и ставио је на главу - било ми је потпуно свеједно како изгледам. Чак сам спустио и клапне за уши. Пожелео сам да сазнам ко ми је у Пенсију здипио рукавице, јер су ми се руке смрзавале. Није да бих богзна шта урадио у вези с тим, чак и да сам сазнао. Ја сам иначе велика кукавица. Трудим се да то не показујем, али такав сам. На пример, да сам открио ко ми је у Пенсију украо рукавице, вероватно бих отишао до собе тог лопова и рекао му: "Добро, како би било да ми даш рукавице?" Онда би лопов који их је украо вероватно рекао, крајње невиним гласом: "Какве рукавице?" Шта бих вероватно урадио после тога - отворио бих његов плакар и пронашао их негде. Сакривене, рецимо, у његовим проклетим каљачама или негде. Извукао бих рукавице, показао их и рекао му: "Значи, ове проклете рукавице су *твоје*?" Онда би ме лопов вероватно погледао оним крајње дволичним, невиним погледом и рекао: "Никад у животу нисам видео те рукавице. Ако су твоје, узми их. Мени те ствари не требају." Онда бих ја вероватно само стајао ту, једно пет минута. Држао бих проклете рукавице и све, али осећао бих како би требало да млатнем типа по њушци или нешто - да му полозим проклету вилицу. Међутим, не бих имао храбрости за то. Само бих *стајао* ту, покушавајући да изгледам опасно. Шта бих можда урадио - можда бих рекао нешто врло оштро и арогантно, да га изнервирам - *уместо* да га млатнем по њушци. Све у свему, ако бих му и рекао нешто врло оштро и арогантно, он би

вероватно устао, пришао ми и рекао: "Слушај, Колфилде. Тврдиш ли можда да сам лопов?" А онда, уместо да му кажем: "Него шта си, скоте лоповски!" све што бих вероватно рекао било би: "Знам само да су моје рукавице биле у твојим проклетим каљачама." Њему би онда било апсолутно јасно да нећу да га млатнем и вероватно би рекао: "Слушај. Да рашчистимо нешто. Тврдиш ли можда да сам лопов?" Онда бих ја вероватно рекао: "Нико ни за кога не тврди да је лопов. Знам само да су моје рукавице биле у твојим проклетим каљачама." И тако би могло *сајшима*. На крају бих отишао из његове собе, ни не покушавајући да га млатнем. Вероватно бих сишао у клозет, кришом пушио цигарету и правио се суров пред огледалом. Све у свему, то је оно о чему сам размишљао читавим путем натраг до хотела. Уопште није забавно бити кукавица. Можда ја и нисам *шошална* кукавица. Не знам. Мислим да сам можда само делимично кукавица, а делимично тип кога баш брига кад изгуби рукавице. Један од мојих проблема је што се никад претерано не узбуђујем кад изгубим нешто - излуђивао сам мајку као дете. Неки ликови проводе читаве дане тражећи нешто што су изгубили, а ја као да никад нисам имао нешто за чим бих претерано жалио ако би се то изгубило. Можда сам зато делимично кукавица. Али то и није неко оправдање. Најозбиљније. Пре свега, уопште не би требало бити кукавица. Ако треба да млатнеш некога по њушци, и ако си као расположен за то, треба то и урадити. Међутим, ја једноставно нисам створен за то. Радије бих гурнуо типа кроз прозор или му одрубисао главу секиром него да га млатнем по њушци. Мрзим тучу песницама. Не смета ми претерано ако добијам ударце - иако не лудујем баш за тим, наравно - али оно што ме највише плаши у таквој тучи је лице другог типа. Не могу да поднесем да гледам његово лице, у томе је мој проблем. Не би било тако страшно кад бисмо обојица имали неки повез преко очију или нешто. Чудна врста кукавичлука, кад човек мало боље размисли, али јесте кукавичлук. Не завравам себе.

Што сам више размишљао о тим рукавицама и свом кукавичлуку, постајао сам све депресивнији, па сам решио, док сам тако ходао и све, да свратим негде на пиће. Попио сам само три пића код Ернија, а нисам чак ни испио последње. Ако нешто стварно имам, то је невиђен капацитет. Могу да пијем читаву ноћ а да се уопште не види на мени, само ако сам расположен за то. Једном смо, у Хутону, тај ученик Рејмонд Голдфарб и ја купили флашу вискија и попили га једне суботе увече у капели, где нико није могао да нас види. Он се усвињио, али на мени једва да се видело. Постао сам само крајње опуштен и ноншалантан. Повратио сам пре одласка у кревет, али нисам у суштини морао - натерао сам себе.

Све у свему, пре него што сам стигао до хотела, кренуо сам да уђем у неку рупу од бара, али су из њега су изашла два мртва пијана типа који су хтели да сазнају где је улаз у подземну. Један од њих, неки кубански лик, непрестано ми је дахтао свој одвратни задах у лице док сам му објашњавао куда треба да иде. На крају нисам чак ни ушао у проклети бар. Само сам се вратио у хотел.

Фоаје је био потпуно празан. Баздио је на педесет милиона угашених томпуса и све. Није ми се спавало или нешто, али некако сам се мизерно осећао. Готово сам пожелео да ме нема.

А онда сам се, из чиста мира, увалио у читаву ту гужву.

Само што сам ушао у лифт, лифтбој ми је рекао: "Је л' те занима неки провод, шефе? Или си можда кренуо на спавање?"

"Како то мислите?" рекох. Нисам знао на шта мисли. "Је л' те занима да опалиш нешто ноћас?"

"Ко? Ја?" рекох. Што је био врло глуп одговор, али ко се не би збунио кад му неко из чиста мира постави такво питање.

"Колико ти је година, шефе?" рекао је тип.

"Зашто?" рекох. "Двадесет две."

"А-ха. И, шта кажеш на то? Је л' те занима? Пет кинти метак. Петнаест кинти ћелу ноћ." Погледао је на сат. "До подне. Пет кинти метак, петнаест до подне."

"Важи", рекох. То је било против мојих принципа и све, али толико сам био потиштен да нисам чак ни *мислио*. У томе је сва невоља. Кад је човек толико потиштен, није чак у стању ни да мисли.

"Важи *шша*? Метак или до подне? Морам да знам."

"Само метак."

"Може. У којој си соби?"

Погледао сам ону црвену ствар са бројем на њој, на мом кључу. "Дванаест-двадесет два", рекох. Већ сам се некако покајао што сам се упустио у читаву акцију, али било је прекасно.

"Добро. Послаћу ти малу за десетак минута." Отворио је врата па сам изашао.

"Еј, да ли је бар zgodна?" упитах. "Нећу неку олупину."

"Ма која олупина. Нема да бринеш, шефе."

"Коме ћу да платим?"

"Њој", рекао је. "Идемо, шефе." Затворио је врата, буквално мени у лице. Отишао сам у собу и поквасио косу, али тешко је у суштини очешљати тако кратку косу. Онда сам проверио да ли ми дах базди од толиких цигарета и вискија са содом које сам попио код Ернија. Довољно је да ставиш длан испод уста, тако да се дах одбија ка ноздрвама. Чинило се да не базди много, али свеједно сам опрао зубе. Онда сам поново променио кошуљу. Знао сам да не морам толико да се лицкам или нешто за неку проститутку, али тако сам као имао чиме да се бавим. Био сам помало нервозан. Почео сам прилично да се ложим и све, али свеједно сам био нервозан. Ја сам невин, ако баш хоћете да знате. Озбиљно. Било је неколико прилика да изгубим невиност и све, али никада још нисам стигао дотле. Увек се нешто деси. На пример, ако си код девојке у кући, њени се увек врате у погрешно време - или се бојиш да не наиђу. Или, ако си на задњем седишту нечијег аута, напред увек седи неко - нечија девојка, мислим - која

вечито хоће да зна шта се дешава у сваком делу проклетог аута. Мислим на неку девојку која се стално окреће да види шта се, ког ђавола, дешава позади. Све у свему, увек се нешто деси. Ипак, неколико пута сам био прилично близу да то изведем. Посебно једном приликом, сећам се. Нешто је, међутим, пошло наопако - више се чак и не сећам шта. Проблем је, кад год си близу да то изведеш с неком девојком - која није проститутка или нешто, мислим - што ти она непрестано говори да престанеш. Главни проблем код мене је што ја и престанем. Многи их игноришу. Али то је јаче од мене. Никад не знаш да ли оне стварно желе да престанеш, или су само премрле од страха, или ти говоре да престанеш само да би, ако *продужиш* *шо* краја, *ши* био крив, а не оне. Како год окренеш, ја увек престанем. Ствар је у томе што ми их буде жао. Мислим, кад се неко време љубакаш с њима, стварно можеш да *видиш* како губе главу. Кад се девојка стварно напали, онда остане потпуно без мозга. Не знам. Кажу ми да престанем и ја престанем. Увек зажалим због тога, кад их отпратим кући, али свеједно то и даље радим.

Све у свему, док сам поново облачио чисту кошуљу, нешто сам као смислио да је то, у неку руку, моја велика шанса. Ако је она као проститутка и све, смислио сам да бих могао мало да се извежбам на њој, за случај да се икад оженим или нешто. Бринем понекад због таквих ствари. Читао сам једном неку књигу у Хутону, у којој је описан неки крајње рафиниран и углађен бонвиван. Звао се месје Бланшар, и сад се сећам. Књига је била безвезна, али тај Бланшар уопште није био лош. Имао је велики замак на ривијери, у Европи, и све своје слободно време млатио је жене штапом. Био је прави развратник и све, али жене су буквално луделе за њим. Рекао је, најједном месту, да је женско тело као виолина, и да је потребан феноменалан музичар да би на њему свирао како ваља. Крајње банална књига - свестан сам тога - али свеједно ми не излази из главе то са виолином. У неку руку, зато сам као хтео да се мало извежбам, за случај да се икад оженим. Колфилд и његова чудесна виолина, људи моји. Банално је,

знам, али није *превише* банално. Не би ми сметало да будем неки махер у тим стварима. Кад се приватавам с неком девојком, ако баш хоћете да знате, добар део времена се стравично мучим само да *пронађем* оно што тражим, ако знате на шта мислим. Узмимо, рецимо, ту девојку с којом сам замало имао сексуални однос, о чему сам вам причао. Требало ми је око *саи* времена само да јој скинем проклети брусхалтер. Кад сам јој га најзад скинуо, била је већ спремна да ме плуне.

На крају, само сам ходао по соби и чекао да се та проститутка појави. И даље сам се надао да ће бити zgodна. Али није ми било толико важно. Само сам хтео да то некако окончам. Најзад, неко је закуцао на врата и, кад сам пошао да их отворим, кофер ми се нашао насред пута па сам пао преко њега и замало скршио колено. Увек изаберем најпогоднији тренутак да паднем преко кофера или нечега.

Кад сам отворио врата, угледао сам ту девојку. Била је у неком кратком капутићу, без шешира. Нешто као плавуша, али видело се да фарба косу. Ипак, уопште није била олупина. "Како сте", рекох. Максимално учтиво, људи моји.

"Ти си тај што ми је Морис рекао?" упитала ме. Није баш деловала љубазно или нешто.

"Онај момак из лифта?"

"Аха", рекла је.

"Да, ја сам. Изволи, што не уђеш?" рекох. Постајао сам све ноншалантнији. Без зезања.

Ушла је, одмах скинула капут и као бацила га на кревет. На себи је имала неку зелену хаљину. Онда је некако бочно села на столицу поред писаћег стола и почела да клати ногом горе-доле. Прекрстила је ноге и само клатила ногом горе-доле. Била је веома нервозна, за проститутку. Најозбиљније. Ваљда због тога што је била ужасно млада. Била је негде мојих година. Сео сам у ту велику фотељу поред ње и понудио јој цигарету. "Не пушим", рекла је. Имала је неки танушни дечји гласић. Једва се чуо. Осим тога, уопште није

говорила хвала кад бисте је понудили нечим. Једноставно није знала такве ствари.

"Дозволи да ти се представим. Ја сам Џим Стил", рекох.

"Имаш ли неки сат?" рекла је. Наравно, уопште је није интересовало како се ког ђавола зovem. "Еј, колико је теби уопште година?"

"Мени? Двадесет две."

"Мало сутра."

Смешно је било рећи тако нешто. Баш као да говори неко дете. Очекивали бисте да нека проститутка каже: "Ђавола имаш", или: "Не кењај" уместо: "Мало сутра".

"Колико је *шеби* година?" упитао сам је.

"Довољно да знам боље од тебе", рекла је. Била је невиђено духовита. "Имаш ли неки сат?" поново ме питала, а онда устала и свукла хаљину преко главе.

Баш сам се чудно осећао кад је то урадила. Мислим, тако *најло* је то урадила, а онда је села. Знам да би требало да се напалиш кад неко устане и свуче хаљину преко главе, али ја нисам. Све сам друго био осим на-паљен. Пре сам био потиштен него што сам био нападљен.

"Имаш ли неки сат, еј!"

"Не. Не, немам." *Људи* моји, како сам се чудно осећао. "Како се зовеш?" упитао сам је. Била је само у неком розе комбинеу. Баш је било непријатно. Најозбиљније.

"Сани", рекла је. "Хоћемо ли, еј?"

"Зар ниси расположена да мало попричамо?" упитао сам је. Детињасто је било рећи тако нешто, али баш сам се чудно осећао. "Јеси ли у великој журби?"

Погледала ме као да сам неки луђак. "Шта би ког ђавола причао?" рекла је.

"Не знам. Ништа посебно. Само сам мислио да си можда расположена да мало попричамо."

Опет је села на столицу поред писаћег стола. Али није јој било по вољи, видело се. Поново је почела да клати ногом - људи моји, нервозне ли девојке.

"Јеси ли сад за цигарету?" рекох. Заборавио сам да не пуши.

"Не пушим. Слушај, ако је теби до приче, ти *причај*. Имам још пуно посла."

Нисам могао да смислим ништа о чему бих причао. Хтео сам да је питам како је постала проститутка и све, али нисам се усудио. Ионако ми највероватније не би рекла.

"Ти ниси из Њујорка, зар не?" најзад сам рекао. То је све што сам успео да смислим.

"Из Холивуда", рекла је. Онда је устала и прешла до кревета на коме је оставила хаљину.

"Имаш ли неки офингер? Нећу да ми се хаљина изгужва. Тек сам је обукла."

"Наравно", одмах сам рекао. Било ми је јако драго што могу да устанем и урадим нешто. Понео сам хаљину до плакара и окачио је. Чудно је било. Растужило ме некако док сам је качио. Замишљао сам је како одлази у радњу и купује ту хаљину, а нико у радњи не зна да је она проститутка и све. Продавач је вероватно мислио да је она нека обична девојка. То ме гадно растужило - не знам баш тачно зашто.

Поново сам сео и покушао да наставим разговор. Није баш била причљива. "Радиш ли сваке ноћи?" упитао сам је - звучало је некако одвратно кад сам то рекао.

"Аха." Шпартала је по читавој соби. Узела је јеловник са стола и читала га.

"Шта радиш дању?"

Само је као слегла раменима. Била је прилично мршава. "Спавам. Идем на филмове."

Спустила је јеловник и погледала ме. "Хоћемо ли, еј? Немам читаву..."

"Слушај", рекох. "Нисам баш нешто у форми ноћас. Имао сам тешку ноћ, кунем се. Платићу ти и све, али немој много да ми замериш ако то не урадимо. Нећеш да ми замериш?" Проблем је био што ми се то уопште није радило. Био сам превише депримиран да бих био напаљен, ако баш хоћете да знате. *Она* ме депримираше. Њена зелена хаљина

окачена у плакару и све. Осим тога, не верујем да бих то *икада* могао да радим с неком девојком која по цео дан седи у глумом биоскопу. Најозбиљније.

Пришла ми је, с неким чудним изразом на лицу, као да ми не верује. "У чему је проблем?" рекла је.

"Ни у чему." Људи моји, стварно сам постајао нервозан. "Проблем је у томе што сам недавно оперисан."

"Јел'?А где то?"

"На мом - како се оно зваше - клавијорду."

"Је л'? Где му то дође?"

"Клавијорд?" рекох. "У суштини, овај, то је негде у кичменом стубу. Мислим, то је сасвим негде доле у кичменом стубу."

"Је л'?" рекла је. "Баш незгодно." Онда ми је наједном села у крило "Сладак си."

Толико ме нервирала да сам само наставио да је лажем. "Још се опорављам", рекох.

"Изгледаш као лик са филма. Знаш. Онај неки. *Знаш* на кога мислим. Како се оно зваше?"

"Не знам", рекох. Никако да ми се склони са проклетог крила.

"Ма знаш. Играо је у оном филму с Мелвин Дагласом? Онај што је био млади брат Мелвин Дагласа? Што је испао из оног чамца? *Знаш* на кога мислим."

"Не, не знам. Избегавам биоскоп."

Онда је почела да изводи нешто. Онако сирово и све.

"Да ли би хтела да престанеш с тим?" рекох. "Нисам расположен, рекао сам ти. Недавно сам оперисан."

Није устала с мог крила или нешто, али ми је упутила неки потресно кваран поглед. "Слушај", рекла је. "*Сивала* сам кад ме онај луди Морис пробудио. Ако мислиш да сам..."

"*Рекао* сам да ћу ти платити што си дошла и све. Без зезања. Имам пара. Само, проблем је што се тек опорављам после врло озбиљне..."

"Због ког си онда ђавола рекао оном лудом Морису да ти треба девојка? Ако си већ имао неку операцију на том твом - како се зваше. А?"

"Мислио сам да ћу много боље да се осећам. Мало сам се пребацио. Без зезања. Стварно ми је жао. Ако устанеш на секунд, узећу новчаник. Озбиљно."

Била је ужасно љута, али умала ми је с проклетог крила, тако да сам могао да одем и узмем новчаник са комодe. Извадио сам новчаницу од пет долара и дао јој. "Много ти хвала", рекох. "Стварно сам ти захвалан."

"Ово је пет. То кошта десет."

Почела је да зеза, очигледно. Бојао сам се да ће тако нешто да се деси - најозбиљније.

"Морис је рекао пет. Рекао је петнаест до подне и само пет за једном."

"Десет за једном."

"Рекао је пет. Жао ми је - озбиљно - али то је све што ћу да платим."

Само је слегла раменима, као и оно раније, а онда веома хладно рекла: "Могу ли да добијем моју хаљину? Или је то можда проблем?" Прилично незгодна мала. Чак и са тим танушним гласићем могла је помало да те испрепада. Да је била нека дебела стара проститутка, с масом шминке на лицу и све, не би била ни упола тако незгодна.

Отишао сам до плакара и извадио јој хаљину. Навукла је и све, а онда узела свој капутић с кревета. "Збогом, штакоре", рекла је.

"Збогом", рекох. Нисам јој захвалио или нешто. Драго ми је што нисам.

14

Кад је стара Сани отишла, седео сам неко време у фотељи и попушио две-три цигарете. Напољу је свитало. Људи моји, како сам се јадно осећао. Појма немате колико сам био

потештен. Шта сам онда урадио - почео сам да причам, онако наглас, са Елијем. Радим то понекад, кад се осећам тако убијено. Стално му говорим да оде кући и узме бицикл и сачека ме пред кућом Бобија Фолона. Боби Фолон је живео недалеко од нас у Мејну - још одавно, мислим. Све у свему, ево шта је било. Једном смо Боби и ја решили да одемо бициклима до језера Седибего. Требало је да носимо ужину и ваздушне пушке - били смо још клинци и све, па смо мислили да ћемо упуцати нешто тим пушкама. И тако, Ели нас је чуо кад смо причали о томе и хтео је да пође с нама, а ја му нисам дозволио. Рекао сам му да је још дете. Зато му сада, понекад, кад сам тако потештен, стално понављам: "Добро. Иди кући, узми бицикл и чекај ме пред Бобијевом кућом. Пожури само." Није да сам избегавао да га водим кад идем негде. Водио сам га. Али баш тог дана нисам. Није се наљутио - никад се није ни због чега љутио - али свеједно мислим на то кад се осећам тако убијено.

На крају сам се ипак свукао и легао у кревет. Дошло ми је да се помолим или нешто кад сам се нашао у кревету, али нисам могао. Не могу баш увек да се молим кад ми дође. Пре свега, ја сам као неки атеиста. Свиђа ми се Исус и све то, али није ми особито стало до масе других ствари у Библији.

Узмимо, на пример, апостоле. Ужасно ме нервирају, ако баш хоћете да знате. Могли су да прођу после Исусове смрти и свега, али док је Он био жив, били су му од користи колико и рупа у глави. Остављали су га сваки час на цедилу. Скоро сваког у Библији више волим од апостола. У суштини, поред Исуса, највише волим оног луђака што је живео по гробовима и стално се секао камењем. Волим га стопут више од апостола, тог сиротог скота. Расправљао сам више пута о томе кад сам био у Хутону, с једним учеником чија је соба била у истом ходнику. Артур Чајлдс, тако се звао. Он је био квекер и све. Није се одвајао од Библије. Био је добар дечко, волео сам га, али никад нисам могао да се сложим с њим око масе тога у Библији, поготово око апостола. Стално ми је говорио да ако не волим апостоле, не волим ни Исуса.

Говорио је да апостоле треба волети зато што их је Исус *одабрао*. Говорио сам му да знам да их је Он одабрао, али да их је бирао *насумице*. Говорио сам му да Он није имао времена да иде наоколо и анализира све живо, и да уопште не осуђујем Исуса због тога. Није Он крив што није имао времена. Сећам се да сам питао старог Чајлдса мисли ли он да је Јуда, онај што је издао Исуса и све, доспео у пакао кад је извршио самоубиство. Чајлдс је рекао да се то подразумева. Е баш у томе се нисам сложио с њим. Рекао сам како бих се кладио у хиљаду долара да Исус никада није послао старог Јуду у пакао. И сад бих се кладио, да имам хиљаду долара. Мислим да би га било који апостол послао у пакао - и то под хитно - али кладио бих се у све на свету да Исус то није учинио. Стари Чајлдс је рекао да је главни мој проблем што не идем у цркву или нешто. У неку руку, био је у праву. И не идем. Пре свега, моји нису исте вере и сва су деца у нашој породици атеисти. Ни свештенике не подносим, ако баш хоћете да знате. Сви су они, у свакој школи коју сам похађао, декламовали своје проповеди неким лажним светачким гласом. Људи моји, како мрзим такве ствари. Није ми јасно због ког ђавола не могу да говорим нормалним гласом. Увек тако дволично звуче, чим отворе уста.

Све у свему, лежао сам на кревету, неспособан да се људски помолим. Кад год бих почео, видео бих стару Сани како ми каже да сам штакор. На крају сам сео у кревету и попушио још једну цигарету. Била је одвратна. Мора да сам попушио бар две пакле откако сам напустио Пенси.

Изненада, док сам тако седео и пушио, неко је закуцао на врата. Понадао сам се да не куцају на *моја* врата, мада сам проклето добро знао да куцају баш на њих. Не знам *како* сам то знао, али знао сам. Знао сам и *ко* је. Ја сам видовит.

"Ко је?" рекох. Био сам прилично уплашен. Права сам кукавица кад се ради о таквим стварима.

Али само су поново куцали. Гласније.

На крају сам устао са кревета, онако само у пиџами, и отворио врата. Нисам чак ни морао да палим светло у соби,

јер је већ био дан. Пред вратима је стајала стара Сани, а поред ње Морис, онај макро из лифта.

"Шта је било? Шта хоћете?" рекао сам. Људи моји, глас ми је дрхтао као суманут.

"Ништа нарочито", рекао је стари Мориш. "Само пет долара." Он је причао за обоје. Сани је само стајала, отворених уста и све.

"Већ сам јој платио. Дао сам јој тих пет долара. Питајте је", рекох. Људи моји, како ми је дрхтао глас.

"Десет долара, шефе. Рекао сам ти. Десет за метак, петнаест до подне. Рекао сам ти."

"Нисте ми тако рекли. Рекли сте *пеш* долара метак. Рекли сте петнаест до подне, то је тачно, али лепо сам чуо кад сте..."

"Отварај, шефе."

"Због *чеја*?" рекох. Људи моји, како ми је лупало срце, мало је фалило да ме својим куцањем избаци из собе. Пожелео сам да сам бар *обучен*. Ужасно је бити само у пицами кад се дешава тако нешто.

"Ајмо, шефе", рекао је стари Морис. Онда ме грубо мунуо својом одвратном руком. Мало је фалило да треснем на дупе - био је баш крупна стрвина. У следећем тренутку, Сани и он били су у соби. Понашали су се као да је читаво проклето место њихово. Сани је села на ивицу прозора. Стари Мориш се увалио у велику фотељу и раскопчао оковратник и све - носио је ону униформу лифтбоја. Људи моји, како сам се унервизио.

"Ајмо, шефе, лову на сунце. Чека ме посао."

"Стопут сам вам рекао, ништа вам на дугујем. Већ сам јој дао пет..."

"Не једи говна. Лову на сунце."

"Зашто бих јој дао још пет долара?" рекох. Глас ми се кршио по читавој соби. "Само хоћете да ме израдите."

Стари Мориш је раскопчао читаву униформу. Испод ње је имао само неки лажни оковратник од кошуље, без

кошуље или нечега. Имао је велики дебели длакави трбух. "Нико неће никог да изради", рекао је. "Лову на сунце, шефе."
"Не дам."

Кад сам то рекао, дигао се са фотеље и кренуо према мени. Изгледао је као да је страховито уморан или да му је све страховито досадило. Људи моји, како сам се препао. Сећам се да сам као скрстио руке или нешто. Све то и не би било толико лоше, мислим, да нисам био само у тој проклетој *џицама*.

"Лову на сунце, шефе." Нацртао се испред мене. То је било све што је умео да каже. 'Лову на сунце, шефе.' Прави правцати морон.

"Не дам."

"Шефе, исфорсираћеш ме да те мало ојадим. Не волим да радим такве ствари, али чим ми се да ћу морати", рекао је. "Дужан си нам петака."

"Нисам вам дужан петака", рекох. "Само ме пипните, викаћу из све снаге. Пробудићу све живо у хотелу. Пандуре и све." Глас ми је дрхтао као суманут.

"Само напред. Дери се док ти глава не отпадне", рекао је стари Морис. "Шта је, хоћеш да ти родитељи сазнају да си спавао са курвом? Тако фини клинац као ти?" Био је прилично лукав, на свој љигави начин. Озбиљно.

"Оставите ме на миру. Да сте ми *рекли* десет, друга ствар. Али лепо сам чуо кад сте..."

"Хоћеш ли да ископаш ту кинту већ једном?" Притерао ме до самих врата. Готово је стајао на мени, његов одвратни матори длакави трбух и све.

"Оставите ме на миру. Носите се бестрага из моје собе", рекох. Руке су ми и даље биле скрштене. Људи моји, какав сам био мамлаз.

Онда је Сани први пут проговорила. "Еј, Морисе. Да му узмем новчаник, а? Ено га на оном - како се зваше."

"Аха, узми га."

"Не дирај мој новчаник!"

"Већ сам га узела", рекла је Сани. Махнула је с пет долара у мом правцу. "Видиш? Узимам само оних пет што си дужан. Нисам ја лопов."

Изненада, заплакао сам. Све бих дао да нисам, али плакао сам. "Не, нисте ви лопови", рекох. "Само крадете мојих пет..."

"Језик за зубе", рече стари Морис и муну ме.

"Пусти га, еј", рече Сани. "Ајмо, еј. Узели смо кинту што нам дугује. Идемо. Ајмо, еј."

"Идем", рекао је стари Морис. Али није.

"Озбиљно, еј, Морисе. Пусти га, еј."

"А ко га дира?" рекао је, бајаги недужно. А онда, шта је урадио - гадно ме чвркнуо прстом по пиџами. Нећу да кажем *ige* ме чвркнуо, али гадно је заболело. Рекао сам му да је одвратни моронски дегенерик. "Шта то?" казао је. Ставио је руку иза ува, као да је глув. "Шта то? Шта сам ја?"

И даље сам као плакао, шта ли. Толико сам био бесан и изнервиран и све. "Дегенерик одвратни, ето шта си", рекао сам. "Ти си дебилни лоповски дегенерик и за коју годину бићеш један од оних бедника што салећу људе по улици да им уделе за кафу. Бићеш сав каљав и умазан слинама и..."

Онда ме млатнуо. Нисам чак ни покушао да се уклоним или сагнем. Само сам осетио тај страховити ударац песницом у стомак.

Ипак, нисам био нокаутиран или нешто, јер памтим како сам гледао с пода и видео како обоје излазе и затварају врата. Прилично сам дуго остао на поду, као онда са Стредлетером. Само што сам овог пута мислио да умирем. Било је као да се давим или нешто. Ствар је била у томе што нисам могао да дишем. Кад сам најзад устао, одвукао сам се сав згрчен до купатила, држећи се за стомак и све.

Али ја сам луд. Најозбиљније. Негде на пола пута до купатила почео сам да изигравам како имам метак у стомаку. Стари Морис ме упуцао. Сада сам ишао у купатило да цимнем солидан гутљај бурбона или нечег, да ми среди живце и помогне ми да *сшварно* кренем у акцију. Замислио сам себе

како излазим из проклетог купатила, обучен и све, с револвером у џепу, тетурајући се мало. Онда силазим низ степенице уместо лифтом. Придржавам се за ограду док ми крв повремено цурка с једног краја уста. И шта радим - спуштам се два-три спрата држећи се за стомак - крв на све стране - а онда позивам лифт. Чим стари Морис отвори лифт и угледа ме с револвером у руци, почиње да вришти, скичавим кукавичким избезумљеним гласом, да га оставим на миру. Али ја га свеједно решетам. Шест метака право у његов дебели длакави трбух. Онда бацам револвер у отвор од лифта - пошто сам обрисао отиске и све. Затим се одвлачим до собе и телефонирам Џејн која долази и превија ми стомак. Замислио сам је како ми придржава цигарету док крварим и све.

Проклети филмови. Стварно могу да упропасте човека. Без зезања.

Остао сам једно сат времена у купатилу, купајући се и све. Онда сам се вратио у кревет. Поприлично ми је требало да заспим - нисам чак ни био уморан - али сам на крају ипак заспао. У ствари, дошло ми је било да се убијем. Дошло ми је да скочим кроз прозор. Вероватно бих то и урадио да сам био сигуран како ће неко да ме покрије чим паднем на земљу. Нисам желео да гомила идиотских кулова зија у мене онако крвавог.

15

Нисам баш дуго спавао јер мислим да је било тек око десет кад сам се пробудио. Осетио сам поприличну глад, чим сам попушио цигарету. Последње што сам јео била су она два хамбургера кад сам са Дросаром и Еклијем ишао у Еџерстаун. То је било веома давно. Пре педесет година, чинило се. Телефон ми је био при руци, па сам већ кренуо да зовем доле и наручим да ми пошаљу доручак, али нешто сам се као плашио да га можда не донесе стари Морис. Ако мислите да сам умирао од жеље да га видим, очигледно нисте читави. И

тако сам само остао да се излежавам и попушио још једну цигарету. Помислио сам да окренем Џејн, да видим да ли је стигла кући и све, али нисам био баш расположен за то.

Шта сам урадио - окренуо сам Сали Хејс. Ишла је у школу 'Мери А. Вудраф' и знао сам да је код куће, јер сам неколико недеља пре тога добио писмо од ње. Нисам био претерано луд за њом, али знао сам је годинама. Дуго сам сматрао да је прилично интелигентна, толико сам био глуп. Све зато што је знала доста тога о позоришту, представама, књижевности и свему томе. Ако неко зна доста тога о тим стварима, треба вам поприлично дуго да провалите да ли је стварно глуп или не. Мени су биле потребне читаве *године*, у случају старе Сали. Мислим да бих то много раније провалио да се нисмо толико љубакали. То је мој велики проблем, што вечито мислим да је свака девојка с којом се љубакам прилично интелигентна особа. Наравно, то нема баш никакве везе једно с другим, али ја свеједно тако размишљам.

Све у свему, окренуо сам њен број. Прво се јавила њихова девојка. Затим њен отац. На крају она. "Сали", рекох.

"Да - ко је то?" рекла је. Фолирала је мало.

Рекао сам већ њеном оцу ко сам.

"Холден Колфилд. Како си?"

"Холдене! Одлично сам! Како си ти?"

"Солидно. Него, како си иначе? Мислим, како школа и све?"

"Одлично", рекла је. "Мислим - знаш".

"Добро. Слушај сад. Питао сам се да ли си данас заузета или нешто. Недеља је, али увек има понеки матине недељом. Добротворни или нешто. Хоћеш ли да идеш, можда?"

"Баш бих волела. Сјајно."

Сјајно. Ако постоји нека реч коју мрзим, то је сјајно. Толико је лажна. На тренутак ми је дошло да јој кажем да заборави на матине. Али тупили смо још мало о којечему. То јест, она је тупила. Тешко је било да се дође до речи. Прво ми је причала о неком лику са Харварда - вероватно неки

бруцош, али она то, наравно, није рекла - који је спадао као мутав. Телефонирао јој *ноћу и дању*. Ноћу и дању - то ме оборило. Онда ми је причала о неком другом лику, неком питомцу из Вест Поинта, који је такође секао вене за њом. Јака ствар. Рекао сам јој да дође испод сата код Билтмора у два и да не касни јер представа вероватно почиње у пола три. Увек је каснила. Онда сам спустио слушалицу. Замарала ме, али стварно је била згодна.

Пошто сам заказао судар са старом Сали, устао сам из кревета, обукао се и спаковао кофер. Пре него што сам изашао из собе, погледао сам још једном кроз прозор да видим како напредују сви они перверзњаци, али свима су биле спуштене ролетне. Ујутро су били оличење чедности. Онда сам се спустио лифтом и одјавио се. Нигде наоколо нисам видео старог Мориса. Нисам се, наравно, поломио да га пронађем, стрвину.

Узео сам такси испред хотела, али уопште нисам знао куда бих кренуо. Нисам имао где. Тек је била недеља, а кући нисам могао до среде - или *најраније* уторка. А заиста ми се није ишло у неки други хотел да ме заболи глава. И тако, шта сам урадио - рекао сам таксисти да ме вози до Велике централне станице. То је било одмах код Билтмора, где је требало да се нађем са Сали у два, па сам смислио да оставим кофере у једну од оних гвоздених касета од којих ти дају кључ, а затим одем негде на доручак. Баш сам огладнео. У таксију сам извадио новчаник и као пребрајао новац. Не сећам се колико ми је тачно остало, али уопште није било неко богатство. Спискао сам гомилу пара за само две недеље. Најозбиљније. У суштини сам проклети расипник. Што не потрошим, то изгубим. Сваки час заборављам да купим кусур, по ресторанима, ноћним клубовима и свуда. То излуђује моје родитеље. Не може им се замерити због тога. Отац ми је, међутим, прилично богат. Не знам колико зарађује - никада није разговарао са мном о томе - али поприлично, верујем. Он је адвокат неке корпорације. Такви само згрћу паре. Још нешто по чему знам да му прилично добро иде је

што стално улаже новац у представе на Бродвеју. Али оне редовно пропадају, па мајку ужасно нервира када он то ради. Откако је мој брат Ели умро, она стално има проблеме са здрављем. Веома је нервозна. То је још један разлог што ми је било стравично мрско да она сазна како су ме поново избацили.

Када сам оставио кофере у једну од тих гвоздених касета на станици, отишао сам у неки мали сендвич-бар и доручковао. Узео сам прилично обилан доручак за своје навике: оранж-ђус, јаја са шунком, тост и кафу. Обично само попијем мало оранж-ђуса. Нисам нека изелица. Најозбиљније. Зато сам тако проклето мршав. Требало је да се држим неке исхране с много шкроба и не знам чега, како бих поправио килажу и све, али никада то нисам урадио. Кад изађем некуд, обично узем само сендвич са ементалером и лактомалт. Није много, али у лактомалту има доста разних витамина. Х. В. Колфилд. Холден Витамин Колфилд.

Док сам јео јаја, ушле су две часне сестре са коферима - претпоставио сам да прелазе из манастира у манастир или негде и чекају воз - и селе за шанк одмах поред мене. Изгледа да нису знале шта да ураде са коферима, па сам им помогао. Имале су оне кофере крајње јефтиног изгледа - оне што нису од праве коже или нечега. То и није важно, знам, али мрзим кад неко има јефтине кофере. Грозно звучи кад се каже, али стварно бих могао чак и да замрзим неког, онако *на први поглед*, ако има јефтине кофере. Једном се десило тако нешто. Кад сам био у Елктон Хилсу, неко време сам делио собу са тим учеником, Дик Слеглом, који је имао такве неке крајње јефтине кофере. Увек их је држао под креветом уместо на полици, тако да нико не може да их види како стоје поред мојих. То ме стравично депримирао и стално ми је долазило да избацам моје кофере напоље или нешто, или да их чак мењам за његове. Моји су били од 'Марк Кроса', права говеђа кожа и не знам шта, и претпостављам да су коштали лепу парицу. Али смешна је то прича. Ево како је било. На крају сам гурнуо *моје* кофере под кревет, уместо да их оставим на

полице, тако да стари Слегл не добије због њих неки проклети комплекс ниже вредности. Али ево шта је он урадио. Сутрадан пошто сам стрпао моје кофере под кревет, он их је извукао и вратио их на полицу. Урадио је то - а требало ми је времена да схватим - зато што је хтео да људи помисле како су ти кофери *његови*. Најозбиљније. Био је врло чудан тип, кад је реч о томе. Увек је, на пример, говорио с висине о тим мојим коферима. Стално је говорио да су сувише нови и буржујски. То му је био најомиљенији израз. Негде га је прочитао или га је негде чуо. Све што је мени припадало било је буржујско. Чак је и моје налив-перо било буржујско. Вечито га је позајмљивао од мене, али је свеједно било буржујско. Делили смо собу само два месеца. Онда смо обојица тражили премештај. Што је најсмешније, некако ми је недостајао кад смо премештени, јер је имао невиђен смисао за хумор па смо се луђачки зезали понекад. Не бих се изненадио да сам и ја њему недостајао. У почетку се само шалио кад је називао моје ствари буржујским и то ми уопште није сметало - било је на неки начин смешно, у суштини. А онда, после неког времена, постало је очигледно да се не шали више. Проблем је што је стварно тешко делити собу с неким кад су твоји кофери много бољи од његових - ако су твоји стварно неки *добри*, а његови нису. Човек би помислио како би том другом - ако је интелигентан и све, и ако има довољно смисла за хумор - било сасвим свеједно чији су кофери бољи, али није тако. Без зезања. То је један од разлога што сам делио собу с таквим скотом као што је Стредлетер. Бар су му кофери били исто тако добри као моји.

Све у свему, те две часне сестре су седеле поред мене, па смо као одвојили неки разговор. Она одмах до мене имала је једну од оних корпи од пружа какве носе часне сестре и девојке из Војске спаса када прикупљају новац око Божића. Виђате их како стоје на ћошковима, посебно на Петој авенији, испред великих робних кућа или негде. И тако, она до мене је испустила корпу на под па сам се сагнуо и подигао је. Упитао сам да ли је можда прикупљала добротворне прилоге напољу или нешто. Рекла је да није. Рекла је да није могла да јој стане

у кофер кад је паковала ствари па је зато носи. Баш се лепо смешила кад гледа у човека. Имала је велики нос и оне наочаре с неким као гвозденим оквиром које нису баш много атрактивне, али лице јој је било изузетно љубазно. "Мислио сам, ако скупљате прилоге, да бих могао да приложим нешто", рекао сам јој. "Могли бисте да сачувате тај новац док не почнете да скупљате прилоге."

"О, како је то лепо од вас", рекла је, а она друга, њена пријатељица, погледала је у мене. Та друга је читала неку малу црну књигу док је пила кафу. Књига је личила на Библију, али била је много тања. У сваком случају, била је то нека књига библијског типа. Обе су узеле само тост и кафу за доручак. То ме депримирао. Мрзим кад једем јаја са шунком или нешто, а неко други узме само тост и кафу.

Допустиле су ми да им дам десет долара као прилог. Стално су ме питале јесам ли сигуран да могу да дозволим себи толико и све. Рекао сам им да имам прилично много пара, али чинило се да ми не верују. На крају су, ипак, узеле. Обе су ми толико захваљивале да је већ постало непријатно. Скренуо сам разговор на општа места и питао их куда су кренуле. Рекле су да су учитељице, да су тек стигле из Чикага и да ће водити наставу у неком манастиру на 168. или 186. улици, или некој од оних улица кроз на периферији. Она поред мене, с гвозденим наочарима, рекла је да предаје енглески, а њена пријатељица историју и амерички устав. Онда сам почео да се питам, као нездрав, шта ли мисли она поред мене, што предаје енглески - пошто је часна сестра и све - кад чита неке књиге које спадају у лектуру или нешто. Књиге које не морају обавезно да се врте око секса, али у којима ипак има неких љубавника или нечега. Узмимо, на пример, стару Јустасју Вај у *Повраћку у завичај* Томаса Хардија. Није била претерано секси или нешто, али чак и тада не можеш да се не питаш шта часна сестра може да мисли када чита о старој Јустасји. Али ништа нисам рекао, наравно. Рекао сам само да ми енглески најбоље иде.

"О, заиста! О, тако ми је драго!" рекла је она с наочарима, што је предавала енглески. "Шта сте читали ове године? Баш бих волела да знам." Била је заиста љубазна.

"Па, углавном смо читали старе Англосаксонце, Беовулфа, па старог Грендела и Лорда Рандала и све то. Али повремено је требало да прочитамо нешто ван програма, за бољи успех. Прочитао сам *Повраћак у завичај* Томаса Хардија и *Ромеа и Јулију* и *Јулија...*"

"О, Ромеа и Јулију! Дивно! Мора да вам се допало!" Није баш реаговала као часна сестра.

"Да. Јесте. Баш ми се свидело. Било је и неких ствари које ми се нису толико допале, али прилично је дирљиво, у целини."

"Шта вам се није допало? Можете ли да се сетите?"

Морам да признам, било ми је незгодно, у неку руку, да са њом причам о *Ромеу и Јулији*. Мислим, та драма се, на неким местима, поприлично врти око секса, а она је ипак била часна сестра, али *йишала* ме, па сам мало попричао о томе с њом.

"Овај, нисам баш претерано залуђен за Ромеа и Јулију", рекао сам јој. "Мислим, волим их, али - не знам, у суштини. На моменте постају прилично досадни. Мислим, много сам више жалио кад је убијен Меркуцио него кад су умрли Ромео и Јулија. Ствар је у томе што ми се Ромео није више толико свиђао кад је Меркуција избо ножем онај Јулијин рођак - како се оно звао... ?"

"Тибалт."

"Тако је. Тибалт", рекох. Вечито заборављам име тог лика. "Ромео је био крив за то. Мислим, Меркуцио ми се највише свидео у целом комаду. Не знам. Сви ти Монтеги и Капулети нису тако лоши - посебно Јулија - али Меркуцио, он је био - тешко је то објаснити. Био је тако паметан и духовит и све. Проблем је што ме излуђује кад неко погине - посебно неко тако паметан и духовит и све - и то још кривицом неког другог. А Ромео и Јулија - били су бар сами себи криви."

"У коју школу идете?" питала ме. Вероватно је хтела да избегне даљи разговор о Ромеу и Јулији.

Рекао сам јој да идем у Пенси. Чула је за ту школу, рекла је, и додала како је то веома добра школа. Нисам хтео да коментаришем. Онда је она друга, што је предавала историју и устав, рекла како би било боље да пожуре. Узео сам њихов рачун, али нису ми допустиле да платим. Она с наочарима ме натерала да јој га вратим.

"Били сте већ превише дарезљиви", рекла је. "Заиста сте диван дечак." Била је стварно драга. Подсетила ме мало на мајку старог Ернеста Мороуа, ону коју сам упознао у возу. Кад се смешила, углавном. "*Изузетно* нам је пријао разговор са вама", рекла је.

Рекао сам да је и мени много пријао разговор са њима. Што сам заиста и мислио. Пријао би ми чак и више да се нисам некако бојао, све време док сам разговарао са њима, да ће изненада покушати да утврде да ли сам католик. Католици увек покушавају да утврде да ли си католик. То ми се често дешава, делимично зато што имам ирско презиме, а већина људи ирског порекла су католици. У суштини, мој отац је и *био* католик. Престао је да буде, међутим, кад се оженио мојом мајком. Али католици увек покушавају да утврде да ли си католик, чак и кад ти не знају презиме. Упознао сам једног дечака, католика, Луиса Шенија, кад сам био у Хутону. Био је први с ким сам се тамо упознао. Седели смо на прве две столице пред проклетом амбулантом, првог дана школе, и чекали на преглед, па смо као одвојили неки разговор о тенису. Прилично се интересовао за тенис, као и ја. Рекао ми је да сваког лета иде на првенство у Форест Хилс, а ја сам му рекао како и ја идем, и онда смо прилично дуго разговарали о неким познатијим тенисерима. Знао је доста тога о тенису за свој узраст, озбиљно. Затим, после неког времена, усред проклетог разговора, упитао ме: "Да ниси случајно видео где је католичка црква овде у граду?" Ствар је у томе што се лепо видело, из начина на који ме питао, како покушава да утврди да ли сам католик. Најозбиљније. Не мислим да је гајио неке

предрасуде или нешто, али просто је хтео да зна, то је све. Баш се унео у тај разговор о тенису, али видело се да *би још више* уживао у свему томе да сам био католик. Такве ствари ме тотално излуђују. Не кажем да нам је то упропастило разговор или нешто - није - али му свакако ни најмање није допринело. Ето зашто ми је било драго што ме те две часне сестре нису питале да ли сам католик. То не би покварило разговор, али би вероватно био друкчији. Није да нешто *осуђујем* католике. Нимало. И ја бих био такав, вероватно, да сам католик. Само, то је у неку руку исто као они кофери о којим сам вам причао. Хоћу да кажем како није добро за неки нормалан разговор. То је све што хоћу да кажем.

На крају су умале да пођу, те две часне сестре, и онда сам урадио нешто врло глупо, крајње непријатно. Пушио сам цигарету и, кад сам устао да се поздравим с њима, случајно сам им дунуо нешто дима у лице. Нисам то хтео, али десило се. Извињавао сам се као суманут, а оне су биле врло учтиве и љубазне поводом тога, али је свеједно било врло непријатно.

Кад су отишле, почео сам да жалим што сам им дао само десет долара као прилог. Али проблем је био што сам се већ договорио са Сали Хејс, да идемо на матине, па је требало да сачувам неку пару за карте и остало. Ипак, свеједно ми је било жао. Проклети новац. Увек ти на крају упропасти расположење.

16

Кад сам доручковао, било је тек негде око подне, а са Сали је требало да се нађем чак у два, па сам кренуо у дугачку шетњу. Никако нисам престајао да мислим на оне часне сестре. Стално сам мислио на ту стару корпу од прућа с којом су ишле наоколо и скупљале прилоге кад нису предавале у школи. Покушавао сам да замислим моју мајку или некога, на пример тетку, или ону сулуду мајку Сали Хејс, како стоји пред робном кућом и скупља прилоге за сиротињу у неку стару

корпу. Тешко је то било замислити. Не толико моју мајку колико оне друге две. Моја тетка је поприлично склона добротворним акцијама - ради доста тога за Црвени крст и остало - али она се врло елегантно облачи и, кад ради нешто у добротворне сврхе, увек је крајње дотерана и накарминисана и све. Нисам могао да је замислим како ишта ради у добротворне сврхе ако би притом морала да буде одевена у црно и без кармина на устима. А тек мајка Сали Хејс. Исусе Христe. Та би ишла наоколу с корпом и скупљала прилоге само под условом да је свако пољуби у дупе пре него што приложи нешто. Ако би само убацивали паре у корпу и онда се удаљавали без речи, игноришући је и све, одустала би за сат времена. Досадило би јој. Вратила би корпу и отишла право у неки извикани локал на ручак. То је оно што ми се допало код тих часних сестара. Видело се, пре свега, да оне никада не ручају на извиканим местима. Баш ме растужило кад сам помислио да оне никада не ручају на извиканим местима или негде. Знао сам да то није толико важно, али свеједно ме растужило.

Упутио сам се ка Бродвеју, тек онако, јер годинама нисам био тамо. Осим тога, хтео сам да нађем неку продавницу плоча која ради недељом. Била је једна плоча коју сам хтео да купим Феби, "Мала Ширли Бинс". Ту плочу је било веома тешко наћи. Песма је била о некој девојчици која неће да изађе из куће јер су јој испала два предња зуба, па се стиди због тога. Чуо сам је у Пенсију. Имао је један дечак са горњег спрата, па сам покушао да је купим од њега, јер сам знао да би оборила Фебу, али није хтео да је прода. То је врло стара, феноменална плоча коју је снимила она црначка певачица, Естел Флечер, пре неких двадесет година. Пева је у диксиленд стилу, врло куплерајски, па не звучи ни најмање отужно или сентиментално. Да је певала нека бела певачица, то би звучало стравично *љуико*, али је стара Естел Флечер одлично знала свој посао и то је била једна од најбољих плоча коју сам икад чуо. Мислио сам да је купим у некој радњи која ради недељом и понесем је у парк. Била је недеља, а Феба често

иде недељом у парк, да се вози на ролшуама. Знао сам где најчешће одлази.

Није било тако хладно као претходног дана, али сунце се још није пробило па није било нарочито пријатно за шетњу. Али било је нешто лепо. Баш испред мене ишла је нека породица која као да је тек изашла из цркве - отац, мајка и дечкић од око шест година. Изгледали су некако сиромашно. Отац је на глави имао један од оних шешира бисерносиве боје какве често носе сиромашни људи кад желе да делују елегантно. Он и његова жена само су ишли напред и разговарали, не обраћајући пажњу на дечака. Мали је био прва лига. Ходао је улицом, уместо по тротоару, али уз сам ивичњак. Правио се као да хода по врло равној линији, како то клинци раде, и све време је само певушио нешто. Пришао сам му ближе да чујем шта пева. Певао је ону песму "Улови ли неко неког док кроз жито иде". Имао је и леп гласић. Певао је тек онако, за себе, лепо се видело. Аутомобили су јурили улицом, кочнице шкрипале на све стране, родитељи нису обраћали пажњу на њега, а он само ишао уз ивичњак и певао "Улови ли неко неког док кроз жито иде". То ми је поправило расположење. Нисам се више осећао тако потиштен.

Бродвеј је био прљав и закрчен светом. Била је недеља и тек око подне, али је свеједно била гужва. Сви су журили у биоскопе - у Парамунт или Астор или Стренд или Капитол или неко друго сулудо место. Сви су били лепо дотерани, јер је била недеља, и зато је све то било још горе. Али најгоре од свега је што се лепо видело да сви они *желе* да иду у биоскоп. Нисам био у стању да их гледам. Могу да схватим кад неко иде у биоскоп зато што нема шта друго да ради, али кад неко заиста *жели* да иде и чак жури да тамо што пре стигне, онда ме то ужасно депримира. Поготово ако видим милионе људи како стоје у једном од оних дугих, стравичних редова дуж читавог блока, чекајући с тим невиђеним стрпљењем на карте и све. Људи моји, једва сам чекао да се склоним с проклетог Бродвеја. Имао сам среће. У првој продавници плоча у коју сам ушао имали су "Малу Ширли Бинс". Наплатили су ми пет

долара за њу, јер је тако ретка, али није ми било важно. Људи моји, то ме одједном тако усрећило. Једва сам чекао да стигнем у парк и потражим Фебу да бих јој дао плочу ако је тамо.

Кад сам изашао из продавнице плоча, пролазио сам поред неког драгстора и помислио да можда окренем Џејн и видим да ли је стигла кући за распуст. И тако сам ушао у говорницу и позвао је. Једини је проблем био што се јавила њена мајка па сам морао да прекинем. Нисам био расположен да се упуштам у неки разговор са њом. Ионако не лудујем да причам с мајкама девојака преко телефона. Ипак, требало је *бар* да је питам да ли је Џејн стигла кући. Не бих умро. Али нисам имао воље за то. Човек стварно треба да буде посебно расположен за такве ствари.

Остало ми је само још да набавим проклете карте за матине, па сам купио новине да видим које се представе дају. Пошто је била недеља, давале су се само три представе. И тако, шта сам урадио - отишао сам и купио две карте у партеру за *Знам своју љубав*. То је била добротворна представа или нешто. Нисам био претерано расположен да је гледам, али знао сам да ће Сали, краљица фолиранткиња, забалавити од среће кад јој будем рекао да имам карте за то, јер су глумили Лантови и све. Обожавала је представе које су важиле за врло озбиљне и интелектуалне, с Лантовима или неким. За разлику од мене. Нисам љубитељ било каквих представа, ако баш хоћете да знате. Нису тако лоше као филмови, али свакако нису нешто за чим би се лудовало. Пре свега, мрзим глумце. Никада се не понашају као људи. Они само *мисле* да се тако понашају. Неки од бољих глумаца успевају у томе, врло слабашно, али то није нимало забавно за гледање. А кад је неки глумац стварно добар, увек се лепо види како он *зна* да је добар, и то све поквари. Узмите, на пример, сер Лоренса Оливијеа. Гледао сам га у *Хамлету*. Д.Б. је водио Фебу и мене да га видимо, прошле године. Прво нас је одвео на ручак, а онда у биоскоп. Он је то већ гледао и, по оном како је причао о филму за време ручка, једва сам чекао

да га и ја видим. Али није ми се много допао. Једноставно не видим шта је толико чудесно у сер Лоренсу Оливијеу, то је све. Он има невиђен глас и стравично добро изгледа и лепо је гледати га када хода или се мачује или нешто, али уопште није био онакав како је Д.Б. описао Хамлета. Пре је био као неки проклети генерал, уместо неки тужан, измучен тип. Најбоље у целом филму било је када Офелијин брат - онај што на крају води двобој са Хамлетом - одлази на пут, а отац му дели гомилу савета. Док му отац тако дели савете, Офелија се као лудира са братом, вади његов бодеж из корица и задиркује га, док се он као труди да изгледа заинтересован за придики свога оца. То је било лепо. Баш ми се допало. Али ретко се виде такве ствари. Једино што се Феби допало било је када Хамлет тапше свог пса по глави. То јој је било комично и лепо, а и било је. Мораћу да прочитам ту драму. Проблем је са мном што те ствари морам увек сам да прочитам. Кад то неко глуми, једва га и слушам. Стално бринем да ли ће већ у следећем тренутку урадити нешто лажно и извештачено.

Кад сам купио карте за ту представу с Лантовима, узео сам такси до парка. Могао сам да одем подземном или нечим, јер сам мало утањео с кинтом, али хтео сам да се што пре склоним са проклетог Бродвеја.

У парку је било безвезно. Није било много хладно, али сунце се још није пробило и чинило се да у парку нема ничег осим пасјег измета, старачких испљувака и опушака од цигара, а све су клупе изгледале влажне за седење. То је баш депримирано и, с времена на време, без икаквог разлога, човек би се најезио у ходу. Ни најмање није изгледало да ће ускоро Божић. Није изгледало да ће *било шта* ускоро да буде. Али свеједно сам продужио до Мала, јер Феба обично иде тамо када је у парку. Она воли да се ролшуа код подијума за оркестар. Чудна ствар. То је исто место на којем сам и ја волео да се ролшуам као дете.

Међутим, кад сам стигао тамо, нисам је видео нигде у близини. Било је неке деце на ролшуама, а два клинца су играла бадминтон с меканом лоптом, али Фебе није било.

Видео сам, ипак, једну девојчицу њених година како седи сасвим сама на клупи и притеже ролшуе. Помислио сам да можда познаје Фебу и да би могла да ми каже где је или нешто, па сам пришао, сео поред ње и питао је: "Да не познајеш случајно Фебу Колфилд?"

"Кога?" рекла је. На себи је имала фармерке и једно двадесет џемпера. Видело се да их њена мајка плете или нешто, јер су били стравично грубо урађени.

"Феба Колфилд. Станује на Седамдесет првој улици. Иде у четврти разред, тамо у..."

"Ти знаш Фебу?"

"Аха, ја сам јој брат. Знаш ли можда где је?"

"Она је у разреду госпођице Келон, је П да?" рекла је мала.

"Не знам. Да, мислим да јесте."

"Онда је вероватно у музеју. Ми смо ишли прошле суботе", рекла је.

"У који то музеј?"

Слегла је раменима. "Не знам", рекла је. "Музеј".

"Знам, али који - онај са сликама или онај где су Индијанци?"

"Онај где су Индијанци."

"Много ти хвала", рекох.

Устао сам и пошао, али онда сам се изненада сетио да је недеља. "Данас је *недеља*", рекао сам малој.

Погледала је навише у мене. "Ох. Онда није тамо."

Муку је мучила да притегне ролшуе. Није имала рукавице и руке су јој биле скроз црвене и хладне. Помогао сам јој мало. Људи моји, годинама нисам држао кључ од ролшуа у руци. Није ми, ипак, било ништа необично. Можете да ми дате кључ од ролшуа и за педесет година, у мрклом мраку, и опет ћу знати шта је. Захвалила ми је и све кад сам јој притегао ролшуе. Била је веома добра, учтива девојчица. Исусе, волим кад је неко дете тако добро и учтиво кад му притегнеш ролшуе или нешто. Деца су углавном таква. Најозбиљније. Питао сам је није ли можда расположена да

попије са мном врућу чоколаду или нешто, али рекла је не, хвала. Рекла је како мора да се нађе са другарицом. Девојчице увек морају да се нађу с неком другарицом. То ме обара.

Иако је била недеља, па Феба није била тамо са својим разредом, и мада је било тако влажно и одвратно напољу, прошао сам пешице кроз читав парк, све до Природњачког музеја. Знао сам да је то музеј на који је мислила она мала с кључем од ролшуа. Знао сам цео тај музеј као сопствени џеп. Феба је ишла у исту школу у коју сам ја ишао као дете, и стално смо висили тамо. Имали смо ту учитељицу, гђицу Ејглтингер, која нас је водила готово сваке божје суботе. Понекад смо гледали животиње, а понекад оне ствари које су правили Индијанци, у стара времена. Лонце и корпе од прућа и друге ствари у том стилу. Увек ме обузме нека срећа кад се тога сетим. Чак и сад. Сећам се да смо, кад одгледамо све те индијанске ствари, обично ишли да гледамо неки филм у оној великој сали. Колумба. Увек су приказивали како Колумбо открива Америку, грдно се мучећи да наговори старог Фердинанда и Изабелу да му позајме новац с којим би купио бродове, и како онда морнари дижу против њега побуну и све. Никома није било претерано стало до старог Колумба, али увек си имао доста бомбона и жвака и свачега, а у тој сали је тако лепо мирисало. Увек је мирисало као да напољу пада киша, чак и кад није падала, и био си у једином лепом, сувом и топлим месту на читавом свету. Волео сам тај проклети музеј. Сећам се да је морало да се прође кроз Индијанску одају како би се стигло до те сале. Била је то дуга, веома дуга просторија и требало је само да се шапуће кад се пролази кроз њу. Учитељица је ишла прва, а за њом је ишао разред. Ишло се по двоје, и свакоје имао свог пара. Мој пар је најчешће била једна девојчица која се звала Гертруда Левин. Увек је хтела да се држимо за руке, а рука јој је вечито била лепљива или знојава или нешто. Под је био од мермера и, ако би имао неке кликере у руци и испустио их, одскакали би као луди по читавом поду и направили стравичну буку, па би

учитељица заустављала разред и враћала се да види шта се, ког ђавола, дешава. Али никад се није љутила, та гђица Ејглтингер. Онда се пролазило поред оног дугачког, дугачког индијанског ратничког кануа, дугачког као три проклета 'кадилака', с једно двадесет Индијанаца у њему. Неки од њих су веслали, а неки само стајали, суровог изгледа, и свима су лица била ишарана ратничким бојама. У задњем делу кануа био је неки сабластан тип, с маском на лицу. То је био врач. Увек ме хватала језа од њега, али свеједно сам га волео. Ако бисте у пролазу додирнули неко весло или нешто, неки од чувара би вам рекао: "Немојте ништа да дирате, децо", али увек би то рекао љубазним гласом, не као проклети пандур или неко. Затим се пролазило поред оне велике стаклене витрине у којој Индијанци трљају дрво о дрво да направе ватру, док једна Индијанка везе неки покривач. Индијанка која везе тај покривач била је као погнута над њим и могле су да јој се виде груди. Сви смо је увек кришом загледали, чак и девојчице, јер су биле још само деца и нису имале ништа веће груди од нас дечака. А онда, пред самим улазом у велику салу, пролазило се поред оног Ескимима. Седео је над рупом у том залеђеном језеру и пецао кроз њу. Поред саме рупе лежале су неке две рибе које је већ уловио. Људи моји, тај музеј је био пун стаклених витрина. Било их је чак и више, горе на спрату, с јеленима који унутра пију воду из барица и птицама које лете на југ да презиме. Оне најближе птице биле су пуњене и окачене на жицама, а оне позади само насликане на зиду, али све су изгледале као да стварно лете на југ и, ако бисте сагли главу и погледали их наопачке, изгледале су као да још више журе да одлете на југ. Најбоље у том музеју било је, ипак, што је све увек остајало на истом месту. Ништа се није кретало. Могао си да одеш сто хиљада пута тамо, а онај Еским би и даље тек упецао оне две рибе, птице би и даље летеле ка југу, јелени би и даље пили воду из оних барица, лепих рогова и лепих танких ногу, а она Индијанка голих груди и даље би везла исти покривач. Ништа се не би променило. Једино што би се променило били сте *ви*. Није да бисте били много старији

или нешто. Није баш то, у суштини. Једноставно бисте били друкчији, то је све. Били бисте, рецимо, у капуту. Или би девојчица која вам је последњи пут била пар добила шарлах, па бисте имали новог пара. Или би разред водила нека замена уместо гђице Ејглтингер. Или бисте претходно чули како се отац и мајка ужасно свађају у купатилу. Или бисте само прошли поред једне од оних локви на улици, по којима се шире бензинске дуге. Мислим, били бисте на неки начин *друкчији* - не умем да објасним на шта мислим. А чак и кад бих умео, нисам сигуран да бих био расположен за то.

Док сам тако ишао, извадио сам ону стару ловачку капу из џепа и ставио је на главу. Знао сам да нећу срести никога ко ме познаје, а било је и прилично влажно напољу. Само сам ходао и ходао и стално мислио како Феба иде у тај музеј суботом, као и ја некад. Мислио сам како она гледа исте оне ствари које сам и ја гледао, и како ће *она* бити друкчија сваки пут кад их поново види. Није да ме депримирао док сам мислио о томе, али нисам баш скакао од радости. Неке ствари треба да остану такве какве јесу. Лепо би било кад бисте могли да их стрпате у једну од тих великих стаклених витрина и једноставно их оставите тамо. Знам да је то немогуће, али је свеједно штета. Све у свему, то је оно о чему сам размишљао док сам тако ишао.

Пролазио сам поред једног вртића и застао, посматрајући двоје врло мале деце на клацкалици. Једно од њих било је онако дебељушкасто, па сам ставио руку на крај где је седело оно друго дете, да као направим равнотежу, али лепо се видело да им сметам, па сам их оставио на миру.

Онда се нешто чудно десило. Кад сам дошао до музеја, наједном ми се није улазило у њега, ни за милион долара. Једноставно ме ништа није вукло унутра - а препешачио сам читав проклети парк, једва чекајући да стигнем тамо и све. Да је Феба била унутра, вероватно бих ушао, али није. И тако, само сам узео такси испред музеја и одвезао се до Билтмора. Уопште ми се није ишло. Али имао сам тај проклети судар са Сали.

Било је још сувише рано кад сам стигао тамо, па сам само сео на једну од оних кожних софа, одмах испод сата у фоајеу, и посматрао девојке. У многим школама распуст је већ почео и било је мали милион девојака које су седеле и стајале наоколу, чекајући да се појаве њихови младићи. Девојке са прекрштеним ногама, девојке са непрекрштеним ногама, девојке са невиђеним ногама, девојке са никаквим ногама, девојке које су привлачно изгледале, девојке које су изгледале као да би, кад их упознаш, биле праве вештице. Био је то заиста леп приказ, ако знате на шта мислим. Истовремено је некако и депримирао, јер се човек стално питао шта ће се ког ђавола *гесити* са свим тим девојкама. Кад изађу из школе и колеџа, мислим. Могло се претпоставити да ће већина њих вероватно да се поуздаје за неке мамлазе. За ликове који вечито причају колико миља прелази њихов проклето ауто са галоном бензина. Ликове који се љуте и бесне као деца кад их победиш у голфу или чак у некој глупавој игри као што је пинг-понг. Ликове који су једноставно безлични. Ликове који никад не читају књиге. Ликове који су ужасно досадни - али ту би требало да будем опрезан. Мислим, кад кажем за неке људе да су досадни. Не схватам баш такве ликове. Озбиљно. Кад сам био у Елктон Хилсу, једно два месеца сам делио собу с неким Харисом Меклином. Био је врло интелегентан и све, али је био један од највећих давежа које сам икад упознао. Имао је неки изразито храпав глас и буквално никада није престајао да говори. Никада није престајао да говори и, што је најгоре, никада није говорио нешто што си хтео да чујеш. Али умео је једну ствар. Тај скот је звиждао најбоље на свету. Намештао би кревет или качио ствари у плакар - вечито је нешто качио у плакар, што ме излуђивало - и успут звиждао, ако није нешто причао тим храпавим гласом. Умео је да звижди чак и класичне ствари,

али најчешће је звиждао цез. Покупио би нешто врло цезично, као "Блуз лименог крова" и звиждао тако лепо и лако - баш док би качио ствари у плакар - да је то буквално обарало човека. Наравно, никад му нисам *рекао* како мислим да феноменално звижди. Мислим, не можеш тек тако да приђеш неком и кажеш му: "Ти феноменално звиждиш". Али делио сам собу можда пуна два месеца с њим, иако ме толико гушио да сам већ био на ивици лудила, само зато што је тако феноменално звиждао, најбоље од свих које сам икад чуо. Зато не знам шта да мислим о досадним ликовима. Можда човеку и не треба да буде претерано криво кад види како се нека изузетна девојка удаје за тако неког. Они, већином, никоме не чине нажао, а можда сви у потаји феноменално звижде или нешто. Ко би то, дођавола, знао? Ја не.

Најзад сам угледао Сали како се пење уз степенице, па сам јој пошао у сусрет. Невиђено је изгледала. Најозбиљније. Била је у неком црном капуту, с неком као црном беретком на глави. Готово никад није носила шешир или нешто, али та беретка је много лепо изгледала. Најчудније у свему томе било је што ми је дошло да се оженим њом истог тренутка кад сам је угледао. Ја сам луд. Није ми се чак ни *свиђала* толико, па ипак ми се изненада учинило да сам заљубљен у њу и да бих се оженио њом. Стварно сам луд, кунем се.

"Холдене!" рекла је. "Баш дивно што те видим! Прошла је читава *вечност*" Имала је неки јак, продоран глас, који те доводио у неприлику кад год изађеш с њом. То је још и могло да јој прође - јер је била тако проклето zgodна - али увек ме нервирало.

"И мени је драго што *шебе* видим", рекох. Тако сам стварно и мислио. "Како си, иначе?"

"Апсолутно чаробно. Јесам ли закаснила?"

Рекао сам јој да није, али каснила је око десет минута, у суштини. Било ми је, уосталом, свеједно. Све оне глупе карикатуре које штампају по часописима и свуда, где типови бесне по уличним ћошковима зато што им девојке касне - све су то небулозе. Ако девојка лепо изгледа када долази на судар,

кога је брига што касни? Никога. "Боље да пожуримо", рекох. "Представа почиње у двадесет до три." Пошли смо низ степенице према такси станици.

"Шта ћемо гледати?" рекла је.

"Не знам. Лантове. Само сам за то нашао карте."

"Лантове! О, па то је чаробно!"

Рекао сам вам да ће да забалави када чује за Лантове.

Поватали смо се мало у таксију, на путу до позоришта.

Прво није хтела, јер је била накарминисана и све, али наступио сам максимално заводнички па није имала куд. Двапут, кад је проклети такси нагло прикочио, мало је фалило да паднем са седишта. Ти проклети таксисти никада не гледају куда возе, кунем се. А онда, тек да вам представим колико сам луд, кад смо излазили из клинча, рекао сам јој да је волим и све. Била је то лаж, наравно, али ствар је у томе што сам тако и *мислио* кад сам јој то рекао. Луд сам. Стварно сам луд.

"О, драги, и ја тебе волим", рекла је. А онда је, у истом даху, додала: "Обећај ми да ћеш да пустиш косу. Кратке фризуре излазе из моде. А имаш тако дивну косу."

Дивну, кад би се зезали.

Представа није била тако лоша као неке које сам гледао. Али свеједно је била глупа. Нешто о петсто хиљада година у животу неког старог брачног пара. Почиње кад су обоје млади и све, а родитељи те девојке не желе да се она уда за тог младића, али она се ипак удаје за њега. Онда постају све старији и старији. Муж одлази у рат, а жена има брата који је пијанац. Нисам баш могао да се заинтересујем за све то. Мислим, нисам се претерано узбуђивао кад би неко у тој породици умро или нешто. Сви су били само гомила глумаца. Муж и жена су били сасвим пристојан стари пар - врло духовити и све - али нисам могао претерано да се заинтересујем за њих. Пре свега, стално су пили чај или нешто, током читаве проклете представе. Кад год би се појавили, неки батлер је постављао пред њих чај или га је жена сипала неком. И сви су непрестано *улазили* и *излазили* - да ти се заврти у глави док их гледаш како стално седају и

устају. Алфред Лант и Лин Фонтен су играли стари пар и били су веома добри, али нису ми се много допали. Ипак, били су друкчији, морам да признам. Нису се понашали као обични људи, а нису се понашали ни као глумци. Тешко је то објаснити. Понашали су се више као да знају да су неке величине. Мислим, добри су били, али *превише* добри. Кад би једно од њих изговорило свој текст, оно друго би одмах нешто рекло. То је требало да изгледа као кад људи стварно разговарају и упадају једно другом у реч и све. Проблем је што су *превише* личили на људе који разговарају и упадају једно другом у реч. Понашали су се, донекле, као што стари Ерни, тамо у Вилицу, свира клавир. Када нешто *превише* добро радиш, онда, после неког времена, ако не пазиш, постанеш разметљив. А онда већ ниси тако добар. Али, све у свему, они су били једини у представи - Лантови, мислим - који су деловали као да имају нешто у глави. То морам да признам.

После првог чина изашли смо са свим осталим мамлазима да попушимо цигарету. Какав је то приказ био. У животу нисте видели толико фолираната, сви су пушили да им уши отпадне и лапарали о представи тако да свако може да их чује и укапира колико су оштроумни. Неки глупи филмски глумац стајао је поред нас и пушио. Не знам му име, али вечито глуми у ратним филмовима, типа који испадне кукавица баш кад загусти или нешто. Био је са неком заносном плавушом и обоје су се трудили да буду максимално блазирани и све, као да он појма нема да га људи гледају. Невиђено скроман лик, нема шта. Баш ме разгалио. Сали није много причала, осим неких излива усхићења намењених Лантовима, јер је углавном кривила врат наоколо и трудила се да изгледа шармантно. Она је, наједном, на другој страни фоајеа угледала неког мамлаза којег је познавала. Неког типа у једном од оних тамносивих фланелских одела с карираним прслуком. Строго у стилу ексклузивних колеца. Јака ствар. Стајао је уза зид и пушио као суманут, делујући као да умире од досаде. Сали је само понављала: "Тај младић ми је однекуд *познаш*." Увек је неког *знала*, куд год да одеш с њом, или је бар

мислила да зна. Понављала је то, све док ме није тотално угушила па сам јој рекао: "Што не одеш и пољубиш га онако од срца, ако ти је познат? Одушевиће се." Наљутила се кад сам то рекао. На крају, мамлаз је ипак уочио, па је пришао и поздравио је. Требало је видети како се њих двоје поздрављају. Човек би помислио да се двадесет година нису видели. Помислио би да су се купали у истој кади или нешто кад су били деца. Старе другарчине. Мука да ти припадне. Најсмешније у свему томе било је што су се вероватно срели само *јегном*, на неком фолирантском журу. На крају, кад су престали да афектирају, Сали нас је упознала. Звао се Џорџ нешто - чак се и не сећам - и студирао је у Ендоверу. Јака, невиђено јака ствар. Требало је видети тог типа кад га је Сали питала како му се допао комад. Био је од оних фолираната којима је изгледа потребан *џросшор* када одговарају на нечије питање. Закорачио је уназад и згазио право на ногу неке даме иза себе. Вероватно јој је сваки прст поломио. Рекао је да комад *сам* по себи није ремек-дело, али да су Лантови, наравно, апсолутни анђели. Анђели. Исусе. *Анђели*. То ме дотукло. Онда су Сали и он почели да причају о маси људи које су обоје познавали. То је био најисфолиранији разговор који сте икад чули. Обоје су се утркивали да се сете што више разних места, а онда би се сетили неког ко тамо живи и помињали његово име. Мало је фалило да повратим пре него што смо се вратили у салу. Најозбиљније. А онда, кад се завршио и други чин, *настјавили* су свој убиствено досадни разговор. И даље су се присећали нових места и нових имена људи који су тамо живели. Што је најгоре, тај клипан је говорио крајње исфолираним гласом, баш као ликови из таквих колеџа, неким врло уморним, снобовским гласом. Звучао је баш као нека девојка. Ни најмање није *оклевао* да се набацује мојој риби, стрвина. На тренутак сам помислио да ће чак и да уђе у наш такси кад се представа завршила, јер је ишао читава два блока с нама, али требало је да оде с гомилом неких фолираната на коктел или негде. Лепо сам могао да их видим како седе у неком бару, у тим проклетим

карираним прслуцима, и критикују представе, књиге и жене тим уморним, снобовским гласовима. У стању су да ме дотуку, такви ликови.

До уласка у такси већ сам као замрзео стару Сали, после десет сати слушања тог исфолираног ендоверског скота. Био сам спреман да је одведем кући и све - најозбиљније - али рекла је: "Имам чаробну идеју!" Она је вечито имала неке чаробне идеје.

"Слушај", рекла је. "Када треба да идеш кући на вечеру? Мислим, да ли страшно журиш или нешто? Мораш ли да будеш код куће у неко одређено време?"

"Ја? Не. Ни у какво одређено време", рекао сам. Људи моји, никад већа истина није изговорена. "Зашто?"

"Хајдемо на клизање у Радио Сити!" Такве су увек биле њене чаробне идеје. "На клизање у Радио Сити? Мислиш одмах?"

"Само на сат времена. Зар не желиш? Ако не желиш..."

"Нисам рекао да не желим", рекох. "Зашто да не. Ако се теби иде."

"Стварно тако мислиш? Немој да *говориш* ако тако и не мислиш. Мислим, мени је *сасвим* свеједно, како год ти хоћеш."

Свеједно, кад би се зезали.

"Тамо могу да се изнајме оне слатке мале сукњице за клизање", рекла је. "Жинет Кале је то урадила прошле недеље."

Зато је толико навалила да иде. Хтела је да види себе у једној од тих сукњица које једва покривају дупенце и остало.

И тако смо отишли, па су нам тамо дали клизаљке, а онда је Сали добила ту малу плаву врцогузу хаљиницу. Стварно је невиђено изгледала у њој, морам да признам. И немојте мислити да то није знала. Стално је ишла испред мене, тако да могу да видим какво згодно дупенце има. И јесте било згодно, признајем.

Смешно је било, међутим, што смо били најгори клизачи на читавом проклетом клизалишту. Мислим, стварно *најгори*. А било је и махера, нема шта. Глежњеви старе Сали

толико су се повијали, све док буквално нису полегли по леду. Не само што су стравично глупо изгледали, већ су вероватно и стравично болели. Знам да су *моји* болели. Убијали су ме. Мора да смо чаробно изгледали. А да буде још горе, било је бар неколико стотина пацијената који нису имали друга посла осим да стоје наоколо и гледају сво то ломатање.

"Хоћеш да седнемо мало унутра и попијемо неко пиће или нешто?" најзад сам јој рекао.

"То је најдивнија идеја коју си данас смислио", рекла је. Буквално је *издисала*. Било је брутално. Стварно ми је било жао.

Скинули смо проклете клизаљке и ушли у тај бар где си могао да узмеш пиће и посматраш клизаче, седећи само у чарапама. Чим смо сели, Сали је скинула рукавице, а ја јој дао цигарету. Није пресрећно изгледала. Пришао је келнер па сам наручио кока-колу за њу - јер није пила - а виски са содом за себе, али скот је одбио да ми га донесе, па сам и ја узео кока-колу. Онда сам као почео да палим шибице. Радим то прилично често кад сам у одређеном расположењу. Пустим их као да горе докле год могу да их држим, а онда их бацам у пепељару. Нека нервозна навика, шта ли.

Наједном, Сали је рекла: "Слушај. Морам да знам. Долазиш ли или не долазиш да ми помогнеш да окитим јелку за Божић? Морам да знам." Још је била надрндана због својих глежњева на клизању и свега.

"Писао сам ти да хоћу. Питала си ме то већ двадесет пута. Наравно да хоћу."

"Мислим, морам да знам", рекла је. Почела је да гледа наоколо по читавој проклетој просторији.

Изненада сам престао да палим шибице и као нагнуо се ка њој преко стола. Мотало ми све и свашта по глави. "Еј, Сали", рекох.

"Шта?" рекла је. Гледала је неку девојку на другој страни просторије.

"Да ли се икад заситиш свега?" рекох. "Мислим, да ли си се икад уплашила да ће све да оде дођавола ако не

предузмеш нешто? Мислим, волиш ли ти школу и све те ствари?"

"Ужасно је *досадна*."

"Мислим, да ли је мрзиш? Знам да је ужасно досадна, али да ли је *мрзиш*, то сам мислио."

"Па сад, није баш да је *мрзим*. Ти вечито мораш да нешто..."

"Е па *ја* је мрзим. Људи моји, како је мрзим", рекох. "Али није само то. Него све. Мрзим живот у Њујорку и све. Таксије и аутобусе са Медисон авеније, с возачима који се вечито деру да је излаз на задња врата, и упознавања с неким фолирантима који за Лантове кажу да су анђели, и вожње горе-доле лифтовима када само желиш да си напољу, и типове који ти стално узимају меру за панталоне код 'Брукса', и људе који вечито..."

"Не вичи, молим те", рекла је Сали.

Што је заиста било смешно, јер уопште нисам викао.

"Узми само кола", рекох. Рекао сам то веома тихим гласом. "Узми већину људи, луди су за колима. Пате се ако их мало огребу негде и вечито причају о томе колико миља прелазе с галоном бензина, и чим набаве нова кола, већ мисле како да их замене за нека још новија. Ја не волим чак ни *стар*а кола. Мислим, уопште ме не интересују. Радије бих имао неког коња. Коњ је бар *хуман*. Коња бар можеш..."

"Не знам о чему ти уопште говориш", рекла је Сали. "Само скачеш с једне..."

"Знаш шта?" рекох. "Ти си вероватно једини разлог што сам сада у Њујорку. Да ти ниси овде, вероватно бих био негде бестрага далеко. Негде у шумама или не знам где. Ти си буквално једини разлог што сам овде."

"Сладак си", рекла је. Али видело се како би волела да променим проклету тему.

"Требало би да одеш у неку мушку школу. Пробај једном", рекох. "Препуне су лицемера и само учиш не би ли научио да будеш довољно бистар како би једног лепог дана био у стању да купиш проклети 'кадилак', и стално мораш да

се правиш како ти је тешко ако је рагби-тим изгубио, и по цео дан причаш само о девојкама, пићу и сексу, и сви су издељени у те одвратне мале клике. Ликови који играју кошарку држе се за себе, католици се држе за себе, проклети интелектуалци се држе за себе, ликови који играју бриџ држе се за себе. Чак се и ликови који припадају проклетом клубу *Књиџе месеца* држе за себе. Ако покушаш да водиш неки иоле интеллигентан рау..."

"*Слушај сад*", рекла је Сали. "Многим младићима школа пружа много више од *шоџа*."

"Слажем се! Слажем се да им пружа, некима од њих! Али то је све што *мени* пружа. Схваташ ли? У томе је поента. Баш у томе је проклета поента", рекох. "Мени тешко да се било шта пружа. У лошем сам стању. У *очајном* сам стању."

"Види се."

А онда, наједном, синула ми је идеја.

"Слушај", рекох. "Ево шта сам смислио. Да ли би волела да одеш бестрага одавде? Ево шта сам смислио. Знам једног типа у Гринич Вилиџу од кога можемо да узмемо ауто на неколико недеља. Ишли смо у исту школу и још ми дугује десет долара. Шта бисмо могли да урадимо - да се сутра ујутро одвеземо горе до Масачусетса и Вермонта и свуда наоколо, знаш. Тамо горе је ужасно лепо. Најозбиљније." Почео сам стравично да се узбуђујем, што сам више мислио о томе, и пружио сам као руку и ухватио Сали за руку. Каква сам *будала* био. "Без зезања", рекох. "Имам око сто осамдесет долара у банци. Могу да их подигнем кад ујутро отворе, а онда могу да одем по тај ауто. Без зезања. Сместићемо се у неки бунгалов тамо у неком кампу или негде, док нам трају паре. А онда, кад нам нестане пара, могу да нађем неки посао, па бисмо могли да живимо уз неки поток или негде, а касније бисмо могли да се венчамо или нешто. Зими бих могао да нацепам колико год нам треба дрва и свега. Фантастично би нам било, кунем се! Шта кажеш на то? Хајде, реци! Шта кажеш на то? Хоћеш ли да пођеш са мном? Молим те!"

"Не можеш тек тако да урадиш такву ствар", рекла је Сали, као да се ужасно изнервирала.

"Зашто? Зашто, дођавола, не можеш?"

"Немој да урлаш на мене, молим те", рекла је. Што је била глупост, јер уопште нисам урлао.

"Зашто не можеш? Зашто?"

"Зато што не можеш, и готово. Пре свега, обоје смо буквално још деца. И да ли ти је икад пало на памет шта би радио ако не би нашао посао кад ти нестане новца? Умрли бисмо од глади. Читава ствар је таква фантазија да није чак ни..."

"Није фантазија. Наћи ћу посао. Не брини за то. Немој да бринеш за то. У чему је ствар? Зар не желиш да идеш са мном? Реци ако не желиш."

"Није то. Уопште није то", рекла је Сали. Почињао сам већ да је мрзим, шта ли. "Имаћемо колико год хоћеш времена за такве ствари - за све те ствари. Мислим, кад завршиш колеџ, и ако се венчамо и све. Биће безброј чаробних места куда може да се оде. Ти си само..."

"Не, неће бити. Уопште неће бити безброј места куда може да се оде. Све ће бити потпуно друкчије", рекох. Поново сам постајао ужасно потиштен.

"Шта?" рекла је. "Не чујем те. Прво урлаш на мене, а онда..."

"Рекао сам не, неће бити чаробних места куда може да се оде кад завршим колеџ и све. Активирај мало уши. Све ће бити тотално друкчије. Мораћемо да се спуштамо лифтовима, са коферима и осталим глупостима. Мораћемо да телефонирамо свима живима и да се испоздрављамо с њима и шаљемо им разгледнице из хотела и све. А ја ћу радити у некој канцеларији, правицу гомилу пара и возићу се на посао таксијем и аутобусима с Ме-дисон авеније и чита'у новине и редовно ћу играти бриџ и одлазићу у биоскоп и гледаћу масу глупих документараца и најава за будуће филмове и журнале. Журнале. Исусе свемогући. Увек нека глупа коњска трка, и нека дама која разбија флашу о брод, и неки шимпанза у

панталонама који вози проклети бицикл. Уопште неће бити исто. Ти уопште не схваташ на шта мислим."

"Можда и не схватам! Можда ни *џи* не схваташ", рекла је Сали. Обоје смо до тада већ замрзели једно друго. Видело се да нема никаквог смисла покушавати да водиш неки интеллигентан разговор. Било ми је стравично криво што сам уопште започео све то.

"Хајде, идемо одавде", рекох. "Досадна си као стеница, ако баш хоћеш да знаш."

Љуги моји, како је погодило кад сам то рекао. Знам да то није требало да кажем, и веровамо јој не бих ни рекао да ме није толико депримирала. Обично никад не говорим тако грубе ствари девојкама. *Љуги* моји, како је то погодило. Извињавао сам се као суманут, али није прихватала моја извињења. Чак је и плакала. Што ме мало уплашило, јер сам се прибојавао да ће да оде кући и каже своме оцу како сам јој рекао да је досадна као стеница. Њен отац је био један од оних великих ћутљивих скотова, а ионако није био претерано луд за мном. Једном јој је рекао да превише галамим.

"Најозбиљније. Жао ми је", говорио сам јој.

"Жао ти је. Теби је жао. То је јако смешно", рекла је. И даље је као плакала, и најједном ми је *заиста* било некако жао што сам то рекао.

"Хајде, отпратићу те кући. Озбиљно."

"Могу и сама да одем кући, хвала ти. Ако мислиш да бих *џеби* дозволила да ме пратиш кући, онда си стварно луд. Ниједан младић ми никад у животу није рекао тако нешто."

Читава је ствар, на неки начин, била помало комична, кад се боље размисли, па сам најједном урадио нешто што није требало. Насмејао сам се. А ја се смејем баш онако гласно, неким глупавим смехом. Мислим, кад бих неким случајем седео иза себе у биоскопу или негде, веровамо бих се нагнуо напред и рекао себи да умукнем већ једном. То ју је излудело више него ишта.

Мувао сам се још неко време око ње, извињавајући се и покушавајући да је наведем да ми опрости, али није хтела.

Само ми је говорила да одем и оставим је на миру. Што сам на крају и урадио. Отишао сам у гардеробу, узео ципеле и остало и отишао без ње. То није требало да урадим, али сам до тада био већ проклето сит свега.

Ако баш хоћете да знате, не знам чак ни зашто сам покренуо читаву ту ствар с њом. Мислим, то да одемо негде, у Масачусетс и Вермонт и све. Веровамо је не бих ни водио, чак и да је хтела да пође са мном. Она стварно није била неко с ким би требало отићи. Међутим, најстрашније у свему томе било је што сам *озбиљно* мислио кад сам је питао. То је оно најстрашније. Стварно сам луд, кунем се.

18

Кад сам отишао с клизалишта, осетио сам као глад па сам - ушао у неки драгстор и узео сендвич са ементалером и лактомалт, а онда отишао у телефонску говорницу. Нешто сам мислио да можда поново окренем Џејн и видим да ли је стигла кући. Мислим, имао сам пред собом читаво слободно вече, па сам хтео да је зовнем и, ако је стигла, поведем је негде да играмо или нешто. Никада нисам играо с њом, за све време откако је знам. Али видео сам једном како игра, и то веома добро, чинило се. То је било у клубу, на прослави Четвртог јула. Тада је још нисам тако добро знао, па нисам хтео да јој се набацујем, јер није била сама. Била је с неким језивим типом, Алом Пајком, који је ишао у Чоути. Нисам га баш познавао, али знам да се вечито мувао око базена. Носио је оне беле купаће гаће од ластекса и увек је скакао с највише скакаонице. По цео дан је скакао један исти бедни полусалто. То је био једини скок који је знао, али он је мислио да је главни даса на том базену. Гомила мишића, а нигде мозга. Све у свему, ето с ким је Џејн изашла те вечери. Нисам то могао да схватим. Кунем се да нисам. Кад смо почели да се виђамо, питао сам је како је могла да излази с таквим надувенком. Џејн је рекла да он није надувенко. Рекла је да пати од

комплекса ниже вредности. Држала се као да га сажаљева или нешто, и уопште се није претварала. Тако је и мислила. То је чудна ствар код девојака. Кад год поменеш неког типа који је неопозиви кретен - врло безличан или крајње уображен и све - и поменеш га некој девојци, она ће ти рећи како тај пати од комплекса ниже вредности. Можда и *иати*, али то га, по мом мишљењу, не спречава да буде кретен. Девојке. Никад не знаш шта ће да измисле. Једном сам средио да другарица једне девојке коју сам знао, Роберте Волш, изађе с једним мојим другом. Звао се Боб Робинсон и *стварно* је патио од комплекса ниже вредности. Лепо се видело да се ужасно стиди својих родитеља и све, јер су говорили "ће дођемо", "ће идемо" и такве ствари, а нису били неки богаташи. Али није био кретен или нешто. Био је много добар лик. Међутим, уопште се није допао тој другарици Роберте Волш. Рекла је Роберти да је претерано уображен - а закључила је да је уображен зато што јој је случајно поменуо да је шеф дебатног клуба. Тако ситна ствар и она одмах закључи да је уображен! У томе је проблем с девојкама - ако им се неки младић свиђа, без обзира колики је кретен, оне ће увек рећи како пати од комплекса ниже вредности, а ако им се *не свиђа*, без обзира колико је добар лик или колико пати од комплекса ниже вредности, оне ће рећи да је уображен. Чак и паметне девојке то раде.

Све у свему, поново сам окренуо Џејн, али нико се није јавио па сам окачио слушалицу. Онда сам морао да прелистам мој именик, да видим ко би, дођавола, могао да ми прави друштво те вечери. Проблем је што у мом именику има само око троје људи. Џејн, и тај човек, г. Антолини, који је био мој наставник у Елктон Хилсу, и број канцеларије мога оца. Стално заборављам да упишем људе у именик. Шта сам на крају урадио -окренуо сам старог Карла Љуса. Он је матурирао у Хутону кад сам ја већ отишао одатле. Био је једно три године старији од мене и нисам га баш претерано волео, али био је од оних крајње интелектуалних ликова - имао је највећи коефицијент интелигенције у Хутону - па сам мислио

да би можда хтео да вечерамо негде заједно и одвојимо неки мало интелектуалнији разговор. Понекад је стварно умео да ти отвори очи. И тако сам га окренуо. Сада је био студент на Колумбији, али живео је у Шездесет петој улици и знао сам да је код куће. Кад се јавио, рекао је да не може на вечеру, али да бисмо могли да се нађемо у десет сати и попијемо нешто у Викер-бару, у Педесет четвртој улици. Мислим да је био поприлично изненађен што сам се јавио. Једном сам га назвао дебелим гузим фолирантом.

Остало ми је још доста времена да убијем до десет сати, и шта сам урадио - отишао сам у биоскоп, у Радио-Сити. То је вероватно било најгоре што сам могао да учиним, али било је близу, а није ми ништа друго пало на памет.

Ушао сам кад је проклета ревија већ била у току. Играчице су дизале ноге до плафона, као увек кад све стоје у низу, држећи једна другу око струка. Публика је тапшала као суманута, а неки тип иза мене само је понављао својој жени: "Знаш ли шта је то? То је прецизност." Тај ме дотукао. А онда је, после њих, изашао тип у смокингу и ролшуама и почео да кружи наоколо по сцени и провлачи се испод гомиле малих столова, причајући уснут вицевице. Стварно је добро возио и све, али нисам могао претерано да уживам у томе јер сам га стално замишљао како *вежба* да буде лик који се вози на ролшуама по сцени. Изгледало је тако глупо. Претпостављам да нисам био расположен како треба. Затим је, после њега, дошла на ред она божична тачка коју изводе сваке године у Радио Ситију. Сви они анђели што излазе из ложа и са свих страна, типови који носе распећа и те ствари свуда наоколо, и сви они - *хилгаге* њих - као луди певају "Приђите сви верни". Јака ствар. То би требало да буде религиозно до бола и богзна како лепо и све, али стварно не видим шта је религиозно или лепо у гомили глумаца који носе распећа по читавој сцени. Кад су били готови и почели да се враћају иза кулиса, видело се како једва чекају да запале цигарету или нешто. Гледао сам то и претходне године, са старом Сали Хејс, и она је само понављала како је то чаробно, костими и све. Рекао сам јој да

би Исус вероватно повратио да је могао да их види - све те циркуске костиме и остало. Сали је рекла да сам богохулни атеиста. Вероватно и јесам. Оно што би се Исусу *стварно* допало је лик који у оркестру лупа у тимпане. Гледао сам га још од своје осме године. Мој брат Ели и ја, кад смо ишли с родитељима тамо, напуштали смо своја места и одлазили скроз доле до бине да га гледамо. Он је најбољи бубњар кога сам икад видео. У току читаве ревије само му се неколико пута пружи прилика да залупа по тим огромним тимпанима, али никада не изгледа као да му је досадно док чека свој ред. А кад залупа по њима, ради то тако лепо и нежно, с неким нервозним изразом на лицу. Кад смо једном отишли са оцем у Вашингтон, Ели му је послао разгледницу, али кладим се да је никад није добио. Нисмо били сасвим сигурни како да је адресирамо.

Кад се божићна тачка завршила, почео је проклети филм. Толико је био дебилан да нисам могао да одвојим поглед с платна. Био је о неком Енглезу - звао се Алек нешто - који је био у рату и онда је у болници изгубио памћење и све. Он изађе из те болнице са штапом и ћопа на све стране, по читавом Лондону, не знајући ко је. Он је у ствари војвода, али појма нема о томе. Затим, при уласку у аутобус, он упозна ту добру, срдачну, искрену девојку. Њој одлети проклети шешир и он га хвата, а онда се попну у горњи део аутобуса, седми и почну да причају о Чарлсу Дикенсу. Он је и њен и његов најомиљенији писац. Обоје носе по примерак *Оливера Твиста*. Стварно ми је дошло да повратим. Све у свему, они се одмах заљубе једно у друго, зато што су обоје тако луди за Дикенсом, и он јој помаже у издавачком послу. Она је издавач, та девојка. Али не иде јој најбоље јер њен брат пије и троши сав новац. Он је неки врло огорчен лик, тај њен брат, јер је био лекар у рату и сад не може више да оперише зато што је погубио живце, па само пије по цео дан, али прилично је духовит и све. И тако, стари Алек пише књигу, а девојка је објави и онда зараде брдо пара. Баш кад спремају да се узму, појави се та друга девојка, Марша. Стара Марша је била

Алекова вереница пре него што је изгубио памћење, и она га препозна док он у књижари потписује своје књиге. Марша каже старом Алеку да је он у ствари војвода, али он јој не верује и одбије да оде с њом и посети своју мајку. Мајка му је потпуно слепа. Али друга девојка, она срдачна, натера га да оде. Она је врло племенита и све. И тако он оде. Међутим, памћење му се и даље не врати, чак ни кад његова велика дога скочи на њега, или кад му мајка пређе прстима преко лица и донесе му плишаног медведића с којим се балавио кад је био мали. Али онда, једног дана, нека деца играју крикет на травњаку и погоде га лоптицом у главу. Истог тренутка врати му се проклето памћење и он уђе у кућу и изљуби мајку у чело и све. Онда поново почне да живи као прави војвода и потпуно заборави ону срдачну девојку што издаје књиге. Причао бих вам остатак филма, али бојим се да не повратим. Није да бих вам *покуварио* доживљај или нешто. Нема ту шта да се *покувари*, Исусе. Све у свему, завршава се тако што се Алек и она срдачна девојка венчају, а брат пијанац среди живце и оперише Алекову мајку тако да она прогледа, а онда се тај пијани брат и стара Марша узму. На крају сви седе за дугачким свечаним столом и падају од смеха, јер се она велика дога појави са гомилом штенади. Сви су ваљда мислили да је она мужјак, шта ли. Све што могу да кажем је - немојте да гледате тај филм ако нећете да се исповраћате од главе до пете.

Оно што ме дотукло била је нека дама што је седела до мене, која је плакала током читавог проклетог филма. Што је лажнији био, више је плакала. Помислили бисте да је плакала зато што има стравично меко срце или нешто, али ја сам седео одмах до ње и знам да није тако. С њом је био тај мали који је умирао од досаде и хтео да иде у тоалет, али она није хтела да га одведе. Само му је понављала да седи мирно и пристojно се понаша. Имала је меко срце као проклети курјак. Узмите тако неког ко је у стању очи да погуби од плакања над гомилом лажних глупости у филмовима - у девет од десет случајева то су праве скотине у срцу. Најозбиљније.

Кад се филм завршио, полако сам кренуо према Викар-бару, где је требало да се нађем са старим Карлом Љусом и, док сам тако ходао, размишљао сам као о рату и свему томе. Ти ратни филмови увек тако делују на мене. Мислим да не бих поднео кад бих морао у рат. Озбиљно. Не би било тако лоше кад би те само извели напоље и стрељали те или нешто, али проблем је што мораш тако проклето дуго да останеш у *војсци*. У томе је цела ствар. Мој брат Д.Б. је био у војсци четири проклете године. Био је и у рату - искрцао се у Нормандији и све - али мислим да је замрзео војску више него рат. Тада сам био буквално још дете, али сећам се кад је долазио кући на одсуство - све време је прележао на кревету. Једва да се уопште и појавио у дневној соби. Касније, кад је отишао преко океана и био у рату и свуда, није био рањен или нешто, нити је морао да пуца на неког. Само је по цео дан возио наоколо неког каубојског генерала у штапским колима. Једном је рекао Елију и мени како не би знао у ком правцу да пуца да је морао да пуца на неког. Рекао је да је армија у суштини пуна истих скотова какви су и нацисти. Сећам се да га је Ели једном питао није ли у неку руку добро што је био у рату, јер је писац, па му је то пружио доста тога о чему би писао и све. Онда је натерао Елија да донесе своју рукавицу за безбол и питао га ко је најбољи ратни песник - Руперт Брук или Емили Дикинсон. Ели је рекао Емили Дикинсон. Не знам баш много о томе јер слабо читам поезију, али знам да би ме излудело кад бих морао у војску где бих све време био с гомилом клипана као што су Екли и Стредлетер и стари Морис, да марширам са њима и остало. Био сам једном са скаутима, око недељу дана, и нисам могао да поднесем чак ни да гледам у потиљак типа испред мене. Стално су понављали да гледамо у потиљак оног испред нас. Кунем се, ако икад избије још неки рат, најбоље ће бити да ме само изведу и поставе пред стрељачки строј. Не бих се бунио. Оно што ми није јасно код Д.Б.-а, међутим, је што ме прошлог лета натерао да прочитам ту књигу *Збогом оружје*, иако толико мрзи рат и све. То је оно што стварно не могу да схватим. У тој

књизи има неки поручник Хенри, који би као требало да буде неки добар лик и све. Не схватам како је Д.Б. могао толико да мрзи војску и рат и све, а да му се истовремено свиђа тако лажан, исфолиран лик. Мислим, не видим како је могла да му се свиђа тако извештачена књига, а да истовремено воли ону од Ринга Ларднера или ону другу за којом је толико луд, *Велики Гетсби*. Д.Б. се наљутио кад сам то рекао и изјавио да сам још сувише млад и све да бих то проценио, али ја не мислим тако. Рекао сам му да волим Ринга Ларднера и *Великој Гетсбији*. И стварно их волим. Био сам луд за *Великим Гетсбијем*. Добри стари Гетсби. Стара лафчина. Обарао ме. Све у свему, некако ми је драго што су измислили атомску бомбу. Ако икада избије још неки рат, сешћу право на њен проклети врх. Добровољно ћу се јавити за то, кунем се.

19

Ако случајно нисте из Њујорка, тај Викер-бар је у неком као луксузном хотелу, хотелу Сетон. Једно време сам прилично често ишао тамо, али не идем више. То је једно од оних назови-ексклузивних места где фолиранти буквално упадају кроз прозор. Имали су те две Францускиње, Тину и Жанину, које су певале и свирале клавир, једно трипут за вече. Једна од њих је свирала клавир - врло траљаво - а друга је певала, а песме су већином биле ласцивне или на француском. Та што је певала, стара Жанина, увек је шапутала у проклети микрофон пре него што би запевала. Говорила би: "А сад бисмо волеле да вам отпевамо наша импресија о Вули Ву Фран-сеј. То је песма о мала франсуска девојка која дође у велики град, исто као Нујорк, и залуби се у мали момак из Бруклин. Надамо се вама то пријати." Затим, кад би престала да шапуће и заводи, отпевала би неку глупу песму, пола на енглеском, пола на француском, и доводила у делиријум све мамлазе у локалу. Ако бисте довољно дуго седели ту и слушали све те фолиранте како аплаудирају и

остало, замрзели бисте све живо на овом свету, кунем се. И бармен је био скот. Био је ужасан сноб. Тај уопште није хтео да разговара с тобом ако ниси нека крупна зверка или славна личност или нешто. Ако *јеси* нека величина или неко, онда је био још љигавији. Прилазио би, с тим широким шарманним осмехом, као да је стравично позитиван тип кад га човек боље упозна, и говорио: "Где сте ви? Шта се ради у Конектикату?" или: "Како Флорида?" Ужасан локал, без зезања. Временом сам сасвим престао да залазим тамо.

Стигао сам прилично рано. Сео сам за шанк - била је већ гужва - и попио неколико вискија са содом пре него што се стари Љус уопште појавио. Устајао сам кад сам наручивао, тако да могу да виде колико сам висок и не помисле да сам проклети малолетник. Онда сам мало осматрао локал. Неки лик поред мене до бесвести је мувао рибу с којом је био. Стално јој је говорио како она има аристократске руке. То ме дотукло. На другом крају шанка скупио се све сам педер. Није да су изгледали педерски - мислим, нису имали дугу косу или нешто - али лепо се видело да су педери. На крају се стари Љус појавио.

Стари Љус. Какав лик. Био ми је одређен за ђачког инструктора кад сам био у Хутону. Међутим, све што је икад радио била су та предавања о сексу, касно у ноћ, кад би се скупила гомила пацијената у његовој соби. Знао је доста тога о сексу, поготово о перверзијама и свему. Вечито нам је причао о неким гмазовима што базају наоколо и раде оне ствари са овцама, и ликовима који шетају са женским гаћицама ушивеним у поставу својих шешира и све. Па о педерима и лезбејкама. Стари Љус је поуздано знао ко је педер а ко лезбејка у читавим Сједињеним Државама. Довољно је било да поменеш некога - *било кога* - и стари Љус би ти одмах рекао да ли је тај педер или није. Понекад је било тешко поверовати да су сви ти људи о којима је говорио педери и лезбејке и све, неки филмски глумци и такви људи. Неки за које је причао да су педери били су чак и *ожењени*. Стално бисте му говорили: "Значи да је Џо Блоу педер? Џо Блоу? Онај велики сурови тип

што увек игра гангстере и каубоје?" Стари Љус би рекао: "Наравно." Увек је говорио: "Наравно". Говорио је да уопште није битно да ли је неко ожењен или не. Говорио је да је сваки други ожењени лик на свету педер, а да то и не зна. Говорио је како можеш да се претвориш у педера буквално преко ноћи, ако имаш све предуслове за то. Стварно је умео стравично да нас испрепада. Само сам чекао кад ћу да се претворим у педера или нешто. Смешна ствар код старог Љуса је што сам мислио да је можда и он нека врста педера. Вечито је говорио: "Пробај ову меру", и онда би ти гадно лупио прстенац док пролазиш ходником. А кад год би пошао у клозет, вечито је остављао проклета врата отворена и *причао* ти нешто док переш зубе и све. То су педерски фазони, у неку руку. Најозбиљније. Упознао сам доста правих педера, у школи и све, и они стално раде такве ствари. Зато сам увек сумњао у старог Љуса. Али био је прилично интелигентан лик, нема шта.

Никад није говорио здраво или нешто кад би срео човека. Прво што је рекао кад је сео било је како може да остане само неколико минута. Рекао је како треба да се нађе с неком рибом. Онда је наручио мартини. Рекао је бармеми да направи што јачи, без маслинке.

"Еј, имам педера за тебе", рекао сам му. "На крају шанка. Не гледај сад. Чувам га за тебе."

"Много си духовит", рекао је. "Исти стари Колфилд. Кад ћеш једном да одрастеш?"

Био сам му бескрајно досадан. Озбиљно. Мени је он, међутим, био забаван. Био је од оних ликова који ме забављају.

"Како твој сексуални живот?" упитао сам га. Мрзео је кад га питаш такве ствари.

"Опусти се", рекао је. "Само седи и опусти се, човече."

"Опуштен сам", рекох. "Како је на Колумбији? Је л' ти лепо?"

"Наравно. Да ми није лепо, не бих био тамо", рекао је. И он је понекад умео да буде прилично досадан.

"Шта студираш?" упитао сам га. "Перверзије?" Само сам се мало глумирао.

"Шта покушаваш - да испаднеш духовит?"

"Не. Само се завитлавам", рекох. "Слушај, еј, Љусе. Ти си интеллигентан тип. Треба ми твој савет. У стравичној сам..."

Фркнуо је на мене. "Слушај, Колфилде. Ако хоћеш да седиш овде и тихо и на миру попијеш пиће и *шико* и на миру разго..."

"У реду, у реду", рекох. "Опусти се." Видело се да није расположен за неки озбиљнији разговор са мном. То је проблем са тим интелектуалним типовима. Никада неће да воде неки озбиљнији разговор ако *они* нису расположени за то. И тако, шта сам урадио - почео сам да разговарам о општим темама с њим. "Без зезања, како твој сексуални живот?" упитао сам га. "Виђаш ли се са оном рибом с којом си излазио у Хутону? Оном са невиђеним..."

"Ни у лудилу", рекао је.

"Откуд то? Шта је било с њом?"

"Појма немам. По мени, кад већ питаш, вероватно је до сада постала прва дроца Њу Хемпшира."

"То није лепо. Ако је већ била тако фина и пустила те да се сексуално занимаш са њом, онда не би требало да тако говориш о њој."

"О, господе!" рекао је Љус. "Да ли ће ово бити типичан колфилдски разговор? Хоћу одмах да знам."

"Не", рекох, "али свеједно није лепо. Ако је већ била тако фина и добра и пустила те..."

"*Морамо* ли да инсистирамо на тој небулозној конверзацији?"

Ућутао сам. Прибојавао сам се да ће да устане и оде од мене ако не ућутим. Само сам наручио ново пиће. Дошло ми је да се напијем као свиња.

"С ким сада излазиш?" упитах га. "Јеси ли расположен да ми кажеш?"

"Не знаш је."

"Аха, али ко је? Можда је и знам."

"Девојка живи у Вилицу. Вајарка. Ако си баш запео да знаш."

"Је л'? Без зезања? Колико има година?"

"Никад је нисам *йишао*, забога."

"Добро, колико отприлике?"

"Мислим да има близу четрдесет", рекао је стари Љус.

"Близу *четргесет*? Је л'? И то се теби свиђа?" рекох.

"Волиш кад су тако маторе?" Питао сам га зато што је стварно знао доста тога о сексу и свему томе. Био је један од ретких за које сам био сигуран да знају. Изгубио је невиност већ у четрнаестој години, у Нантукету. Најозбиљније.

"Волим зрелије особе, ако на то мислиш. Наравно."

"Волиш? Зашто? Без зезања. Јесу ли боље за секс и остало?"

"Слушај. Да рашчистимо једну ствар. Вечерас одбијам да одговорим на типично колфилдска питања. Кад ћеш, дођавола, да одрастеш?"

Ђутао сам неко време. Оставио сам се тога, привремено. Онда је стари Љус наручио нови мартини и рекао бармену да направи много јачи од претходног.

"Слушај. Колико већ дуго излазиш с њом, том вајарком?" упитах га. Стварно ме занимало. "Јеси ли је знао кад си био у Хутону?"

"Тешко. Стигла је у ову земљу тек пре неколико месеци."

"Озбиљно? Одакле је?"

"Случајно је из Шангаја."

"Иди! Она је *Кинескиња*, значи?" рекао сам.

"Очигледно."

"Озбиљно? Свиђа ти се? То што је *Кинескиња*?"

"Очигледно."

"Зашто? Баш ме занима - најозбиљније."

"Једноставно налазим да ми Источна филозофија више одговара од Западне. Кад већ *йишаи*."

"Озбиљно? Како то мислиш 'филозофија'? Мислиш секс и остало? Мислиш, то је боље у Кини? То си мислио?"

"Ма не баш посебно у *Кини*. Рекао сам *Источна*.
Морамо ли да наставимо овај бесловесни разговор?"

"Слушај, озбиљно те питам", рекох. "Без зезања. Зашто је боље на Истоку?"

"Сувише је компликовано да би се упуштали у то", рекао је стари Љус. "Тамо једноставно сматрају да је секс истовремено и физичко и духовно искуство. Ако мислиш да ћу..."

"И ја исто! И ја сматрам да је - како си оно рекао - физичко и духовно искуство и све. Озбиљно. Али зависи с ким то уопште радим. Ако то радим с неком коју чак и не..."

"Забога, немој тако *гласно*, Колфилде. Ако не можеш да се обуздаш, најбоље да се манемо читавог..."

"У реду, али слушај", рекох. Почео сам да се узбуђујем, па сам *заиста* мало гласније говорио. Понекад мало гласније говорим кад се узбудим. "Ево шта хоћу да кажем", рекох. "Знам да би то требало да буде и физички и духовно и уметнички и све. Али мислим, не можеш то са *сваким* - са сваком девојком коју одвојиш и све - па да тако испадне. Можеш ли?"

"Мани се тога", рекао је стари Љус. "Нађи неку другу тему."

"У реду, али слушај. Узмимо тебе и ту твоју *Кинескињу*. Шта ја толико добро код вас двоје?"

"*Мани се тога*, рекао сам."

Постајао сам претерано интиман. Схватио сам. Али то је била једна од ствари које су ми сметале код Љуса. Кад смо били у Хутону, терао те да му опишеш најинтимније ствари које су се *шбди* десиле, али ако би *њему* почео да постављаш питања у вези с *њим*, наљутио би се. Ти интелектуални типови не воле интелектуалан разговор уколико *они* не воде читаву ствар. Вечито траже да ћутиш кад *они* ћуте и да одеш у своју собу кад они оду у *своју* собу. Кад сам био у Хутону, стари Љус није трпео - што се лепо видело - када бисмо, после његовог предавања о сексу, остајали и прежвакавали тему. Мислим, други ликови и ја, у нечијој соби. Стари Љус то није могао да

свари. Увек је захтевао да свако оде у своју собу и ућути када он није више у центру пажње. Чег се бојао - бојао се да неко не каже нешто паметније од оног што је он говорио. Стварно ме забављао.

"Можда ћу да одем у Кину. Мој сексуални живот је мизеран", рекох.

"Наравно. Твој дух је још незрео."

"И јесте. Озбиљно. Свестан сам тога", рекох. "Знаш у чему је проблем са мном? Никад не могу да се стварно напалим - мислим онако *стварно* - са девојком коју не волим много. Мислим, мора много да ми се *свиђа*. Ако ми се не свиђа, некако губим жељу за њом и све. Људи моји, то ми стварно уништава сексуални живот. Мој сексуални живот је никакав."

"Наравно да је никакав, човече. Још прошли пут сам ти рекао шта је теби потребно."

"Мислиш да одем на психоанализу и све?" рекох. То је било оно што ми је рекао да урадим. Његов отац је био психоаналитичар.

"То зависи од тебе, човече. Мене се апсолутно не тиче шта ћеш са својим животом."

Ђутао сам неко време. Размишљао сам.

"Претпоставимо да одем код твог оца и пустим да ме анализира и све", рекох. "Шта би ми он радио? Мислим, шта би ми радио?"

"Ништа ти не би радио. Само би попричао с тобом и ти би попричао с њим. Пре свега, помогао би ти да препознаш склоп својих мисли."

"Шта је то?"

"Склоп твојих мисли. Твој мозак функционише као... Слушај. Нећу да ти сада држим елементарни курс из психоанализе. Ако те занима, окрени га и закажи посету. Ако те не занима, немој. Мени је апсолутно свеједно, веруј ми."

Ставио сам му руку на раме. Људи моји, баш ме забављао. "Ти си стравично љубазан скот", рекох. "Ниси знао?"

Гледао је у свој ручни сат. "Морам да идем", рекао је и устао. "Драго ми је што сам те видео." Позвао је бармена и затражио рачун.

"Еј", рекох, пре него што је кренуо. "Да ли је твој отац икада анализирао тебе?"

"Мене? Зашто питаш?"

"Тек онако. И, је л' јесте?"

"У ствари није. Помогао ми је да се *прилагодим* до извесне мере, али дубинска анализа није била неопходна. Зашто питаш?"

"Тек онако. Само сам се питао."

"Добро. Уживај", рекао је. Оставио је напојницу и спремао се да оде.

"Узми бар још једно пиће", рекох му. "Молим те. Стравично сам усамљен. Без зезања."

Међутим, рекао је да не може. Рекао је да већ касни, а онда је отишао.

Стари Љус. Јесте био напоран, али имао је богат речник, нема шта. Имао је најбогатији речник од свих ученика у Хутоњу кад сам ја био тамо. Тестирали су нас.

20

Остао сам да седим и напијам се, чекајући да се појаве стара Тина и Жанина и изведу своју тачку, али није их било. Изашао је неки тип педерског изгледа с таласастом косом и засвирао на клавиру, а онда се појавила та нова дамица, Валенсија, и запевала. Појма није имала, али ипак је била боља од старе Тине и Жанине и, ако ништа друго, певала је добре ствари. Клавир је био одмах поред шанка где сам седео и све, а стара Валенсија је стајала буквално поред мене. Почео сам као да је меркам, али правила се да ме уопште не примећује. Вероватно то не бих радио да већ нисам био кардинално пијан. Кад је завршила, изгубила се таквом брзином да нисам стигао чак ни да је позовем на пиће, па сам

позвао шефа сале. Рекао сам му да пита стару Валенсију да ли је расположена да попије са мном нешто. Рекао је да хоће, али вероватно јој није чак ни пренео моју поруку. Људи никад никоме не преносе ваше поруке.

Све у свему, седео сам у том проклетом бару све до око један сат и напио се као скот. Једва сам гледао на очи. Ипак, пазио сам да не постанем бучан или нешто. Нисам хтео да ме неко запази, или да ме пита колико ми је година. Али, људи моји, једва сам гледао на очи. Када сам се *стварно* напио, поново сам почео да изводим онај идиотлук с метком у утроби. Био сам једини лик у бару с метком у утроби. Само сам завлачио руку испод сакоа, преко стомака и свега, да задржим крв како се не би разлила на све стране. Нисам хтео да ико сазна да сам уопште рањен. *Прикривао* сам чињеницу да сам рањени скот. Шта ми је на крају дошло - дошло ми је да окренем Џејн и видим да ли је стигла кући. И тако сам платио и све. Онда сам устао од шанка и отишао до телефонске говорнице. Све време сам завлачио руку испод сакоа, да задржим крв. Људи моји, како сам био пијан.

Међутим, кад сам ушао у говорницу, нисам више био расположен да окренем Џејн. Био сам вероватно превише пијан. И тако, шта сам урадио - окренуо сам Сали.

Окренуо сам једно двадесет бројева док нисам погодио онај прави. Људи моји, како сам ослепео.

"Здраво", рекао сам кад се неко јавио на проклети телефон. Дрекнуо сам, изгледа, толико сам био пијан.

"Ко је то?" рекао је неки врло хладан женски глас.

"Ја сам. Холден Колфилд. Дајте ми Сали".

"Сали *сјава*. Овде њена бака. Зашто зовеш у ово доба, Холдене? Знаш ли колико је сати?"

"Аха. 'Оћу Сали. Важно је. Дајте је."

"Сали *сјава*, младићу. Зови је сутра. А сад, лаку ноћ."

"Пробудите је! Пробудите је, еј! Браво."

Онда се јавио неки други глас. "Холдене, ја сам." Била је то Сали. "У чему је проблем?"

"Сали? Ти си?"

"Да - престани да урлаш. Шта си, пијан?"

"Аха. Слушај, Слушај, еј. Долазим на Бадње вече. Важи? Да ти китим јелку. Важи? Је л' важи, еј, Сали?"

"Да. Пијан си. Иди сад у кревет. Где си? Ко је с тобом?"

"Сали? Долазим да китим јелку, важи? Је л' важи, еј?"

"Да. Иди сад у кревет. Где си? Ко је тамо с тобом?"

"Нико. Са мнош сам." Људи моји, како сам био пијан! Чак сам се и даље држао за стомак. "Средили су ме. Рокијева банда ме средила. Је л' знаш? Сали, је л' знаш?"

"Не чујем те. Иди сад у кревет. Морам да идем. Зови ме сутра."

"Еј, Сали! 'Оћеш да ти китим јелку? 'Оћеш ли, еј?"

"Да. Лаку ноћ. Иди сад кући и лези."

Спустила је слушалицу.

"Лаку ноћ. Лаку ноћ, Салишка. Сали моја слатка", рекао сам. Можете ли да замислите колико сам био пијан? Онда сам и ја окачио слушалицу. Закључио сам да се вероватно тек вратила кући с неког састанка. Замислио сам је негде напољу са Лантовима и оним ендоверским клипаном. Сви пливају наоколо у проклетом лонцу пуном чаја и одвајају неке високо интелектуалне разговоре, крајње шармантни и исфолирани. Стравично сам зажалио што сам јој телефонирао. Кад сам пијан, потпуно сам луд.

Остао сам прилично дуго у проклетој говорници. Држао сам се као за телефон, да не изгубим свест. Нисам се баш чаробно осећао, морам да признам. На крају сам ипак изашао из те говорнице и отишао у мушки тоалет, тетурајући се наоколо као морон, и напунио један од лавабоа хладном водом. Онда сам загњурио главу, скроз до ушију. Нисам се ни трудио да је осушим или нешто. Пустео сам нека се цеди, гадура. Онда сам прешао до неког радијатора крај прозора и сео на њега. Био је леп и топао. Стварно је пријао, јер сам се тресао као скот. Смешно је то, увек се тресем као суманут кад се напијем.

Нисам имао шта друго да радим, па сам само седео на радијатору и бројао оне мале беле коцкице на поду. Сав сам

био мокар. Једно галон воде цурио ми је низ врат, преко крагне и кравате и свега, али нисам марио за то. Био сам сувише пијан да бих марио за то. А онда је, после неког времена, лик који је пратио стару Валенсију на клавиру, онај лик педерског изгледа и таласасте косе, ушао да очешља своје златне увојке. Одвојили смо као неки разговор док се чешљао, само што он није био претерано љубазан.

"Еј, 'оћете ли видети ону малу, ону Валенсију, кад се вратите у бар?" упитао сам га.

"Постоји велика могућност за то", рекао је. Вицкаст неки тип. Стално налећем на неке вицкасте типове у животу.

"Чујте. Пренесите јој моје комплименте. Питајте је да ли јој је келнер пренео моју поруку?"

"Зашто не одеш кући, шефе? Колико уопште имаш година?"

"Осамдесет шест. Чујте. Пренесите јој моје комплименте. Важи?"

"Зашто не одеш кући, шефе?"

"Не ја. Него, одлично свирате онај клавир", рекох. Само сам му ласкао. Одвратно је свирао, ако баш хоћете да знате. "Требало би да одете на радио", рекох. "Такав лепотан као ви. Са свим тим злаћаним локнама. Треба ли вам менаџер?"

"Иди кући, шефе. Буди добар дечко. Иди кући и право у кревет."

"Немам никакву кућу. Без зезања - треба ли вам менаџер?"

Није ми одговорио. Само је изашао. Коначно је завршио чешљање и лицкање па је отишао. Као Стредлетер. Сви су ти лепотани исти. Кад заврше с лицкањем проклете фризуре, само ти окрену леђа.

Кад сам најзад сишао са радијатора и пошао ка гардероби, плакао сам и све. Не знам зашто, али плакао сам. Можда зато што сам се осећао тако одвратно потиштен и усамљен. А онда, кад сам дошао до гардеробе, нисам могао да нађем проклети број. Девојка која је ту радила била је,

ипак, веома љубазна. Дала ми је капут и без броја. И моју плочу "Мала Ширли Бинс" - још сам је носио и све. Дао сам јој долар што је тако добра, али није хтела да узме. Само ми је говорила да одем кући и легнем. Покушао сам да јој као закажем судар кад заврши с послом, али није хтела. Рекла је да је довољно стара да ми буде мајка и све. Показао сам јој онај мој седи прамен у коси и рекао јој да сам напунио четрдесет две. Показао сам јој и ону црвену ловачку капу и допала јој се. Натерала ме да је ставим пре изласка јер ми је коса била још прилично мокра. Стварно је била љубазна.

Нисам се више осећао тако пијан кад сам изашао, али напољу је опет постало веома хладно и зуби су ми цвочотали као луди. Нисам могао да их обуздам. Отишао сам до Медисон авеније и стао да сачекам аутобус, јер ми није остало готово ништа од свих оних пара, па сам морао да почнем да штедим на таксију и свему. Али није ми се улазило у проклети аутобус. Осим тога, уопште нисам знао куда би требало да идем. И тако, шта сам урадио - кренуо сам према парку. Смислио сам да одем до оног језерцета и видим шта, ког ђавола, раде патке, да видим има ли их тамо или их нема. Парк није био далеко, а ја нисам знао неко друго место куда бих пошао - нисам знао чак ни где ћу да *сјавам* - па сам пошао тамо. Нисам био уморан или нешто. Само сам био стравично потиштен.

Онда се нешто ужасно десило, баш кад сам ушао у парк. Испустио сам Фебину плочу. Разбила се у једно педесет комада. Била је у великом омоту и све, али ипак се разбила. Само што нисам заплакао, толико ми је било жао због тога, али само сам извадио комадиће из омота и стрпао их у џеп капута. Нису више били ни за шта, али није ми се дало да их бацим. Онда сам зашао у парк. Људи моји, како је било мрачно.

Проживео сам цео свој живот у Њујорку и познајем Централ-парк као сопствени длан, јер сам се као дете стално возио на ролшуама или бициклом по њему, али стравично сам се намучио да нађем оно језерце те ноћи. Тачно сам *знао* где

је - баш на јужном делу парка и све - али ипак нисам могао да га нађем. Мора да сам био пијанији него што сам мислио. Ходао сам и ходао, а око мене је постајало све мрачније и мрачније, све сабласније и сабласније. Нисам видео ни живе душе око себе, за све време" откако сам ушао у парк. А и боље. Вероватно бих одскочио на километар да сам видео неког. Онда сам га најзад пронашао. На једном делу било је залеђено, а на другом није. Али нисам видео никакве патке. Обишао сам око читавог проклетог језера - једном сам замало *ушао*, у суштини - али нисам видео ни једну једину патку. Мислио сам, ако их ту уопште *има*, да можда спавају или нешто, уз саму обалу, негде близу траве и све. Тако сам замало упао у воду. Али ниједну нисам нашао.

На крају сам сео на неку клупу, где није било тако проклето мрачно. Људи моји, и даље сам се тресао као скот, а коса на потиљку, иако сам имао ону ловачку капу на глави, била ми је пуна малих леденица. То ме забринуло. Помислио сам да ћу вероватно добити запаљење плућа и умрети. Замишљао сам како мали милион мамлаза долази на мој погреб и све. Мој деда из Детроита, који извикује називе улица кад се возиш с њим у проклетом аутобусу, и моје тетке - имам једно педесет тетака - и сви остали имбецилни рођаци. Каква би се банда скупила. Сви су они дошли кад је Ели умро, читава идиотска гомила њих. Имам неку глупу тетку што пати од задаха из уста, која је стално понављала како он *свокојно* изгледа на одру. То ми је Д.Б. причао. Нисам био тамо. Још сам био у болници. Морао сам у болницу кад сам повредио руку. Све у свему, забринуо сам се да ме чека запаљење плућа, са свим оним леденицима у коси, и да ћу умрети. Страшно ми је било жао мајке и оца. Посебно мајке, јер још није прежалила мог брата Елија. Замишљао сам како неће знати шта да уради са свом мојом одећом, спортским реквизитима и осталим глупостима. Једина добра ствар у свему томе било је што сам знао да не би пустила Фебу на мој проклети погреб, јер је још увек дете. То је била једина добра страна тога. Онда сам помислио на сву ту гомилу како ме трпа

у проклето гробље, с мојим именом на надгробној плочи и све. Окружен мртвим ликовима. Људи моји, баш те среде када умреш. Из дна душе се надам да ће неко, када *штварао* умрем, имати толико мозга да ме једноставно баци у реку или негде. Све друго, само да ме не трпају у проклето гробље. Људи долазе и стављају ти букете цвећа на стомак недељом, уз све остале глупости. Које треба цвеће када умреш? Никоје.

Кад је време лепо, моји често одлазе с букетима цвећа на Елијев гроб. Ишао сам с њима неколико пута, али престао сам. Као прво, сигурно је да не уживам да га видим на том идиотском гробљу. Окруженог мртвим људима и надгробним споменицима и све. Није било тако лоше када има сунца, али двапут - *двайуш* - је почела киша кад смо били тамо. Било је одвратно. Киша је падала на његову идиотску надгробну плочу, падала је на траву над његовим стомаком. Падала је на све стране. Сви који су дошли на гробље почели су да трче као суманути према својим колима. То је оно од чега сам готово полудео. Сви који су дошли на гробље могли су да уђу у своја кола и укључе радио и све, а затим оду да ручају на неко лепо место - сви осим Елија. Нисам то могао да поднесем. Знам да је на гробљу само његово тело и да му је душа на небу и остале глупости, али свеједно нисам то могао да поднесем. Волео бих да није тамо, то је све. Нисте га познавали. Да сте га познавали, знали бисте о чему говорим. Није тако лоше када сија сунце, али сунце сија само кад се њему сија.

После неког времена, тек да бих скренуо мисли са запаљења плућа и осталог, извадио сам преостали новац и покушао да га пребројим под бедним светлом фењера у парку. Остало ми је само три новчанице од по један долар, пет новчића од двадесет пет центи и један од десет центи - људи моји, спискао сам читаво богатство откако сам напустио Пенси. Шта сам онда урадио - спустио сам се до самог језерца и шибнуо све те новчиће да онако одскакују по површини, тамо где није било залеђено. Не знам зашто сам то урадио, али урадио сам. Ваљда сам мислио да ће ми то скренути мисли са запаљења плућа и умирања. Али није.

Почео сам да размишљам како би се Феба осећала кад бих добио запаљење плућа и умро. Детињасто је размишљати на тај начин, али нисам могао друкчије. Било би јој прилично тешко кад би се тако нешто десило. Прилично сам јој драг. Мислим, много ме воли. Најозбиљније. Све у свему, нисам могао да не мислим о томе, па сам на крају смислио шта да урадим - смислио сам како је најбоље да се ушуњам у кућу и видим је, за случај да умрем и све. Имао сам кључ од улазних врата, па сам смислио шта да урадим - да се максимално тихо ушуњам у стан, а онда само попричам мало с њом. Једино што ме бринуло била су улазна врата. Језиво шкрипе. То је прилично стара зграда, а настојник је ужасно лењ, па све шкрипи и цијуче. Плашио сам се да ме моји не чују кад се ушуњам. Али ипак сам решио да пробам.

И тако сам се најзад макнуо из парка и кренуо кући. Хођао сам читавим путем. Није било много далеко, а ја нисам био уморан. Нисам више био чак ни пијан. Било је само веома хладно и нигде никог у близини.

21

Годинама нисам имао такву срећу - кад сам стигао до куће, стари ноћни лифтбој, Пит, није био у кабини. Код лифта је био неки нови лик, кога никад нисам видео, па сам смислио да ћу, ако не налетим право на родитеље или нешто, моћи да се поздравим са Фебом и онда збришем, тако да нико чак и не сазна да сам долазио. Била је то стварно невиђена срећа. Да буде још боље, тај нови лифтбој је био мало приглуп, шта ли. Рекао сам му, неким крајње нехајним гласом, да ме дигне до Дикстејнових. Дикстејнови су становали у оном другом стану на нашем спрату. Скинуо сам био ону ловачку капу, да не бих изгледао сумњиво или нешто. Ушао сам у лифт као да страховито журим.

Затворио је врата лифта и све, спреман да ме дигне горе, а онда се окренуо и рекао: "Они нису ту. Отишли су на забаву, на четрнаести спрат."

"Нема проблема", рекох. "Треба да их причекам. Ја сам им нећак."

Погледао ме онако приглупо, као подозриво. "Боље да причекаш у холу, друшкане", рекао је.

"Волео бих - најозбиљније", рекох. "Али мучи ме нога. Морам да је држим у одређеном положају. Мислим да је боље ако седнем на ону столицу пред њиховим вратима."

Није знао о ком ђаволу причам па је само рекао: "А", и дигао ме горе. Дивота. Смешно је то. Треба само да кажеш нешто што нико не разуме и људи буквално раде шта год хоћеш од њих.

Изашао сам на нашем спрату - ћопајући као скот - и кренуо ка оној страни где су Дикстејнови. Затим, кад сам чуо да се врата лифта затварају, окренуо сам се ка нашој страни. Добро ми је ишло. Чак се нисам више осећао пијан. Извадио сам кључ и отворио врата, максимално тихо. Онда сам, крајње опрезно, ушао и затворио врата. Требало би да одем у лопове, кунем се.

У предсобљу је било страховито мрачно, наравно, а подразумева се да нисам могао да палим светло. Морао сам да пазим да не лупини у нешто и не направим било какву буку. У сваком случају, добро сам знао да сам код куће. Наше предсобље има неки чудан мирис, како нигде другде не мирише. Не знам шта је то. Није карфиол а није ни парфем - не знам шта је - али увек знаш да си код куће. Већ сам хтео да скинем капут и окачим га у плакар, ту у предсобљу, али је тај плакар пун вешалица које клепећу као сумануте кад га отвориш, па нисам ни скинуо капут. Онда сам веома, веома полако кренуо ка Фебиној соби. Знао сам да ме наша девојка неће чути, јер има само једну бубну опну. Имала је тог брата који јој је гурнуо сламку у уво кад је била мала, тако ми је причала. Била је поприлично глува и све. Али не и моји *родитељи*. Посебно мајка, она има уши као проклети пас

трагач. Зато сам био максимално нечујан кад сам пролазио крај њихових врата. Чак сам и престао да дишем, Исусе. Мога оца можеш и столицом по глави - тај се неће пробудити, али мајка - довољно је да се накашљеш негде у Сибиру и она ће те чути. Ужасно је нервозна. Често седи будна и пуши, по читаву ноћ.

Најзад, после једно сат времена, стигао сам до Фебине собе. Међутим, није била ту. Заборавио сам на то. Заборавио сам да увек спава у Д.Б.-овој соби кад је он у Холивуду или негде. Она је воли, јер је то највећа соба у кући. Такође и због тог великог старог писаћег стола који је Д.Б. купио од неке алкохолисане даме у Филаделфији, и тог огромног, гигантског кревета, који има једно десет миља у ширину и десет миља у дужину. Не знам где је купио тај кревет. Све у свему, Феба воли да спава у Д.Б.-овој соби када он није ту, и он јој дозвољава. Требало би да је видите када ради домаћи задатак или нешто за тим сулудим столом. Велик је готово као кревет. Једва је и видите кад ради домаћи. Али *шакве* она ствари воли. Не воли своју собу јер је, каже, сувише мала. Каже да воли да се шири. То ме стварно обара. Шта Феба уопште има да шири? Ништа.

И тако сам, крајње нечујно, ушао у Д.Б.-ову собу и упалио лампу на столу. Феба се није чак ни пробудила. Кад је светло већ било упаљено и све, неко време сам је као гледао. Лежала је и спавала, лице јој је било негде на ивици јастука. Уста су јој била широм отворена. Чудно је то. Узмите одрасле, они безвезно изгледају када спавају тако отворених уста, али не и деца. Деца изгледају како треба. Могу чак и да избалаве читав јастук па да опет изгледају како треба.

Прошетао сам по соби, максимално нечујно, разгледајући ствари. Солидно сам се осећао, за промену. Није ми се више чинило да ме чека запаљење плућа или нешто. Једноставно ми је било добро, за промену. Фе-бина одећа је била сложена на столицу поред кревета. Она је веома уредна, за једно дете. Мислим, не разбацује ствари наоколо, као нека деца. Није аљкава. Преко наслона столице био је пребачен

жакетић њеног драп комплета који јој је мајка купила у Канади. Њена блуза и остало било је сложено на седишту. Ципелице и чарапе биле су на поду, испод столице, једна поред друге. Те њене ципелице нисам раније видео. Биле су нове. Неке тамносмеђе мокасине, сличне једнима које ја имам, и лепо су се слагале са тим комплетом из Канаде. Мајка је лепо облачи. Она стварно има невиђен укус за неке ствари. Није талентована за куповање клизаљки или нечега, али савршена је кад је реч о одећи. Мислим, Феба увек има неку хаљиницу да се онесвестиш. Узмите већину девојчица, чак и кад су им родитељи богати и све, оне обично носе неке грозне хаљинице. Волео бих кад бисте могли да видите Фебу у том комплету који јој је мајка купила у Канади. Најозбиљније.

Сео сам на стари Д.Б.-ов писаћи сто и разгледао ствари на њему. Биле су то углавном Фебине ствари, за школу и све. Већином књиге. Она на врху звала се *Аритметика је забава!* Окренуо сам као прву страну и погледао је. Ево шта је стара Феба написала на њој:

ФЕБА ВЕДЕРФИЛД КОЛФИЛД

4Б-1

То ме оборило. Њено средње име је Цозефина, а не Ведерфилд. Али она га не воли. Кад год је видим, има ново средње име за себе.

Књига испод аритметике била је географија, а испод географије граматика. Одлично јој иде граматика. Све јој одлично иде, али најбоље граматика. Затим, испод граматике, биле су свеске. Она има једно пет хиљада свесака. Никад нисте видели дете са толико свесака. Отворио сам ону на врху и погледао прву страну. На њој је писало:

Бемис видећемо се на одмору

имам нешто веома веома важно да ти кажем.

То је било све на тој страни. На следећој је писало:

Зашто јуџоистична Аљаска има толико фабрика конзерви?

Зашто што је тамо толико лососа

Зашто има бојаше шуме?

*зашто што има појодну климу.
Шта је учинила наша влада
да побољша животи еским на Аљасци?
шо погледај за сушра!!!
Феба Ведерфилд Колфилд
Феба Ведерфилд Колфилд
Феба Ведерфилд Колфилд
Феба В. Колфилд*

тђица Феба Ведерфилд Колфилд лично

*Молим те догај ово Ширли!!!! Ширли рекла си да си
стрелац али ти си само бик, понеси ролше кад идеш код мене.*

Седео сам тако на Д.Б.-овом писаћем столу и прочитао целу свеску. Није ми дуго требало, а ја могу да читам такве ствари, неку дечју свеску, Фебину или било чију, по читав дан и ноћ. Дечје свеске ме обарају. Онда сам запалио цигарету - била ми је последња. Мора да сам попушио бар три пакле тога дана. А онда сам је најзад пробудио. Мислим, нисам могао да седим на том столу до краја живота. Осим тога, плашио сам се да не бану изненада родитељи и хтео сам бар да је поздравим пре тога. И тако сам је пробудио.

Она се врло лако буди. Мислим, човек не мора да виче или нешто. Треба само да седне на кревет и каже: "Пробуди се, Фебо", и паф! - она је већ будна.

"Холгене!" одмах је рекла. Загрлила ме и све. Јако је осећајна. Мислим, прилично је осећајна за једно дете. Понекад је чак *превише* осећајна. Пољубио сам је, а она је рекла: "Кад си стигао кући?" Било јој је страшно драго што ме види. Лепо се видело.

"Не тако гласно. Мало пре. Како си иначе?"

"Фино. Јеси ли добио моје писмо? Написала сам ти пет страница..."

"Аха - не тако гласно. Хвала ти."

Написала ми је то писмо, али нисам стигао да јој одговорим. Читаво је писмо било о тој школској представи у којој је требало да игра. Рекла ми је да се ништа не договарам за петак, како бих могао да је гледам.

"Како представа?" упитах је. "Како си оно рекла да се зове?"

"'Божична свечаност за Американце'. Глупа је, али ја сам Бенедикт Арнолд. Имам у суштини главну улогу", рекла је. Људи моји, била је тотално будна. Јако се узбуди кад прича о таквим стварима. "Почиње кад умирем. Дух долази на Бадње вече и пита ме да ли се стидим и све. Знаш већ. Због издаје домовине и свега. Хоћеш ли доћи да гледаш?" Седела је већ сасвим усправно на кревету. "О томе сам ти писала. Хоћеш ли?"

"Наравно да ћу доћи. Сигурно долазим."

"Тата не може да дође. Мора да лети за Калифорнију", рекла је. Људи моји, стварно је била тотално будна. Треба јој највише две секунде да се тотално пробуди. Седела је - више као клечала - сасвим усправно на кревету и држала ме за руку. "Слушај. Мама је рекла да долазиш кући у *среду*. Рекла је у *среду*."

"Отишао сам раније. Не тако гласно. Пробудићеш све живо."

"Колико је сати? Вратиће се веома касно, рекла је мама. Отишли су на неку забаву у Норвок, у Конектикату", рекла је Феба. "Погоди шта сам радила поподне! Који сам филм гледала. Погоди!"

"Не знам... Слушај. Зар нису рекли у колико ће се..."

"*Доктор*", рекла је Феба. "Специјално су га давали, тамо у Листеровој фондацији. Давали су га само данас - данас је био једини дан. О неком доктору из Кентакија који стави ћебе преко лица тог детета које је богаљ и не може да хода. Онда га шаљу у затвор. Одличан је био."

"Стани мало. Зар нису рекли у колико се..."

"Он је њу жалио, тај доктор. Зато је ставио ћебе преко њеног лица и свега, да би се угушила. Онда га шаљу у затвор, на доживотну робију, али то дете коме је ставио ћебе преко главе стално га обилази и захваљује му за оно што је урадио. Он је био убица из милосрђа. Само, он зна да заслужује затвор зато што доктор не би смео да одузима оно што је божје."

Водила нас мајка једне девојчице из мог разреда, Алисе Холмборг. Она ми је најбоља пријатељица. Она је једина девојчица у читавом..."

"Стани мало, хоћеш ли?" рекох. "Питао сам те нешто. Јесу ли рекли у колико се враћају или нису?"

"Нису, али вратиће се веома касно. Тата је узео ауто и све, тако да не морају да брину за возове. Сада имамо радио у њему! Осим што мама каже да нико не треба да га укључује у току вожње."

Почео сам као да се опуштам. Мислим, коначно сам престао да *бринем* хоће ли да ме нађу у кући или неће. Дођавола с тим, решио сам. Ако ће да ме нађу, нашли су ме.

Требало је видети Фебу. На себи је имала плаву пиџаму са црвеним слоновима на крагници. Она обожава слонове.

"Значи, добар је био филм, а?" рекох.

"Одличан, осим што је Алиса била прехлађена па је њена мајка стално питала да ли се грипозно осећа. И то усред филма. Кад год се дешавало нешто важно, њена мајка би се нагнула преко мене и питала Алису да ли се грипозно осећа. То ме баш нервирало."

Онда сам јој рекао за плочу. "Слушај, купио сам ти плочу", рекох. "Само, разбила ми се испут." Извадио сам парчиће из џепа на капуту и показао јој. "Био сам мало пијан", рекох.

"Дај ми те парчиће", рекла је. "Сачуваћу их." Узела ми их је право из руке и ставила их у фиоку ноћног ормарића. Она ме стварно обара.

"Долази ли Д.Б. кући за Божић?" упитао сам је.

"Можда, а можда и неће, рекла је мама. Све зависи. Можда ће морати да остане у Холивуду и пише филм о Анаполису, тамо где је поморска академија."

"О Анаполису, Исусе!"

"То је љубавна прича и остало. Погоди ко ће да игра! Која филмска звезда. Погоди!"

"Не занима ме. *Анајолис*, Исусе. Шта зна Д.Б. о *Анајолису*, Исусе? Какве то има везе са причама какве он пише?" рекох. Људи моји, излуђују ме такве ствари. Тај проклети Холивуд. "Шта си то урадила с руком?" упитах је. Приметио сам да на лакту има велики фластер. На себи је имала неку пиџаму без рукава.

"Један дечак, Кертис Вајнтрауб, што иде са мном у разред, гурнуо ме док сам силазила низ степенице у парк", рекла је. "Хоћеш да видиш?" Почела је да скида тај сулуди фластер са руке.

"Пусти то. Зашто те гурнуо низ степенице?"

"Не знам. Мислим да ме мрзи", рекла је Феба. "Та друга девојчица и ја, Селма Атербери, просуле смо мастило и свашта по његовој јакни."

"То баш није лепо. Шта си ти - неко дете?"

"Не, али кад год сам у парку, он ме свуда прати. Стално ме прати. Иде ми на нерве."

"Вероватно му се свиђаш. То није разлог да се просипа мастило по..."

"Ја нећу да му се свиђам", рекла је. Онда је почела чудно да ме гледа. "Холдене", рекла је, "како то да не долазиш кући у *среду*?"

"Шта?"

Људи моји, непрестано си морао да будеш на опрезу с њом. Ако не мислите да је бистра, стварно нисте читави.

"Како то да не долазиш кући у *среду*?" питала ме. "Нису те ваљда избацили или нешто?"

"Рекао сам ти. Пустили су нас раније. Пустили су читаву..."

"Избацили су те! Јесу!" рекла је Феба. Онда ме ударила песницом у ногу. Стварно уме да употреби песницу кад јој дође. "*Јесу!* Јао, *Холдене!* Прекрила је шаком уста и све. Стварно уме да се узбуди, кунем се.

"Ко каже да су ме избацили? Нико није рекао да..."

"*Јесу. Јесу*", рекла је и поново ме лупила песницом. Ако мислите да то не боли, стварно нисте читави. "Тата ће те

убиши!" рекла је. Онда се бацила потрбушке на кревет и набила проклети јастук преко главе. Она то прилично често ради. Тотална је шизика понекад.

"Прекини сад с тим", рекох. "Нико ме неће убити. Нико неће чак ни да... Хајде, Феб, склони тај глупи јастук с главе. Нико ме неће убити."

Међутим, није хтела да га склони. Не можете је натерати да уради нешто ако она неће. Само је понављала: "Тата ће те убити." Тешко је било и разумети је с тим проклетим јастуком преко главе.

"Нико ме неће убити. Мућни мало главом. Пре свега, одлазим одавде. Шта бих могао да урадим - могао бих да нађем посао, на неком ранчу или негде. Знам једног типа чији деда има ранч у Колораду. Можда ћу тамо да се запослим", рекох. "Јављаћу ти се и све кад одем, ако одем. Хајде. Склони то с главе. Хајде, еј, Феб. Молим те. Молим те, хоћеш?"

Међутим, није га склонила. Покушао сам да га склоним, али она је ужасно јака. Човек се замори борећи се с њом. Људи моји, ако она реши да задржи јастук преко главе, онда га стварно *задржи*. "Фебо, молим те појави се одатле", говорио сам. "Хајде, еј... Еј, Ведерфилд. Појави се."

Али није хтела. Понекад не можеш чак ни да се убеђујеш с њом. На крају сам устао, отишао у дневну собу, узео неколико цигарета из кутије на столу и гурнуо их у џеп. Попушио сам већ све што сам имао.

22

Кад сам се вратио, била је склонила јастук с главе - знао сам да хоће - али и даље није хтела да ме погледа, иако је сад лежала на леђима и све. Кад сам пришао кревету и поново сео, окренула је своје шашаво лице на другу страну. Тотално ме игнорисала. Баш као мачевалачка екипа у Пенсију кад сам оставио све оне проклете мачеве у подземној.

"Како је стара Хејзел Ведерфилд?" рекох. "Пишеш ли неке нове приче о њој? Ону коју си ми послала имам у коферу. Доле је на станици. Баш је добра."

"Тата ће те *убиџи*."

Људи моји, кад она нешто уврти у главу, онда то стварно уврти у главу.

"Не, неће. У најгорем случају ће опет гадно да ме изгрди и онда ће да ме пошаље у проклету војну школу. То је све што ће да ми уради. Али, као *прво*, нећу чак ни да будем ту. Бићу далеко одавде. Бићу - ве-роватно ћу бити на том ранчу у Колораду."

"Не засмејавај ме. Ти не знаш чак ни коња да јашеш."

"Ко не зна? Наравно да знам. То те науче за два минута", рекох. "Престани да чупкаш то." Чупкала је онај фластер на руци. "Ко те тако подшишао?" упитах је.

Тек тада сам приметрио како су је глупо подшишали. Било је сувише кратко.

"Шта те се тиче", рекла је. Она уме да буде врло арогантна понекад. Уме да буде поприлично арогантна. "Сигурно си опет пао из свих могућих предмета", рекла је - врло арогантно. Било је, на неки начин, помало и смешно. Понекад говори као нека учитељица, иако је још дете.

"Не, нисам", рекох. "Прошао сам из енглеског." А онда сам је, тек онако, уштиную за дупе. Било је некако истрђено, јер је лежала на боку. Она једва да уопште има дупе. Нисам је јако уштиную, али је свеједно покушала да ме удари по руци. Промашила је.

А онда је наједном рекла: "Ох, зашто си то *учинио*?" Мислила је на то што сам поново избачен. Баш ме некако растужило, начин на који је то рекла.

"Ма не питај ме, Фебо. Смучило ми се већ од таквих питања", рекох. "Има милион разлога. То је једна од најгорих школа у коју сам икад ишао. Препуна је лицемера. И подлаца. Никад у животу ниси видела толико подлаца. На пример, ако би се у нечијој соби скупило друштво и неко хтео да уђе, никад га нису пуштали ако је неки приглуп, бубуљичав тип.

Сви су увек *закључавали* врата кад би неко хтео да уђе. А имали су и то проклето тајно братство. Придружио сам се јер сам био кукавица да то не учиним. Тамо има један бубуљичав, досадан лик, Роберт Екли, који је хтео да га приме. Стално је покушавао да се придружи, али нису хтели да га приме. Само зато што је досадан и бубуљичав. Чак ми се и не прича о томе. Одвратна школа. Кунем ти се."

Феба је ћутала, али слушала је. По њеном потиљку сам могао да погодим да слуша. Она увек слуша кад јој нешто причаш. А смешно је што увек зна о чему причаш. Најозбиљније.

Наставио сам да причам о старом Пенсију. Тако ми је као дошло.

"Чак су и она два-три *добра* професора у школи били дволични", рекох. "На пример, тамо има неки матори лик, стари Спенсер. Његова жена је свакога увек служила врућом чоколадом и све, и били су стварно добри. Али требало је видети га када је директор, стари Тармер, дошао на час историје и сео кроз позади. Вечито је долазио и седео по једно пола сата у задњој клупи. Правио се као да је инкогнито или нешто. После неког времена јављао се отпозади и прекидао предавање старог Спенсера неким имбецилним шалама. Стари Спенсер је буквално умирао од церекања и смешкања, као да је Тармер проклети принц или нешто."

"Немој толико да псујеш."

"Ти би повратила од свега тога, кунем се", рекох. "А онда, ту је и Дан ветерана. Имају тај Дан ветерана, када сви мамлази који су од 1776. матурирали на Пенсију, долазе и мувају се наоколо са својим женама и децом и свима. Требало је да видиш тог маторог од једно педесет година. Шта је радио - ушао је код нас у собу и куцао на врата и питао нас може ли да оде у тоалет. Тоалет је био на крају ходника - појма немам зашто је *нас* питао. Знаш ли шта је рекао? Рекао је како хоће да види да ли су његови иницијали још увек на једним вратима клозета. Шта је тај урадио - урезао је своје глупе жалосне маторе иницијале на нека врата од клозета, пре једно

деведесет година, и сада је хтео да види да ли су још тамо. И тако смо мој цимер и ја отишли с њим и морали да стојимо тамо док је он тражио своје иницијале по свим вратима клозета. Све време нам је нешто причао, говорио нам да су дани које је провео у Пенсију били најсрећније доба у његовом животу и делио нам гомилу савета за будућност и све. Људи моји, како ме тај депримирао! Нећу да кажем да је био лош - није. Али не мораш да будеш лош да би неког депримирао - можеш да будеш и *гобар*, свеједно је. Све што треба да учиниш како би неког депримирао је да му поделиш гомилу шупљих савета док тражиш своје иницијале по неким вратима клозета - то је све што треба да учиниш. Не знам. Можда све то и не би било тако депресивно да није толико губио дах. Потпуно је остао без даха већ од самог пењања уз степенице, и све време док је тражио своје иницијале тешко је дисао, тим комичним и жалосним ноздрвама, док је говорио Стредлетеру и мени да извучемо све што год можемо из Пенсија. Исусе! Не умем то да објасним. Једноставно нисам волео ништа што се *дешавало* у Пенсију. Не умем то да објасним."

Феба је нешто рекла, али нисам је чуо. Уста су јој била једном страном приљубљена о јастук, па је нисам чуо.

"Шта?" рекох. "Одмакни уста. Ништа те не чујем шта говориш."

"Ти не волиш *ништа* што се дешава."

Баш ме депримирао кад ми је то рекла.

"Волим. Баш волим. *Наравно* да волим. Не говори тако. Зашто си сад то рекла?"

"Зато што не волиш. Не волиш ниједну школу. Не волиш милион ствари. *Не волиш.*"

"Волим! Ту грешиш - баш ту грешиш! Како, дођавола, можеш да кажеш тако нешто?" рекао сам. Људи моји, баш ме депримирао.

"Зато што не волиш", рекла је. "Наведи бар једну ствар."

"Једну ствар? Једну ствар коју волим?" рекох. "Важи."

Проблем је био што нисам могао да се концентришем. Понекад је човеку тешко да се концентрише.

"Једну ствар коју много волим, мислиш?" упитао сам је.

Али није ми одговорила. Била је у неком комичном искривљеном положају скроз на другој страни кревета. Била је једно хиљаду миља далеко. "Хајде, одговори ми", рекох. "Једну ствар коју много волим или једну ствар коју само волим?"

"Коју много волиш."

"У реду", рекох. Али проблем је био што нисам могао да се концентришем. Све што ми је пало на памет биле су оне две часне сестре које иду наоколо и прикупљају новац у ту стару корпу. Посебно она с наочарима гвозденог оквира. И тај дечак кога сам познавао у Елктон Хилсу. Тамо је био тај дечак, звао се Џемс Касти, који није хтео да порекне нешто што је рекао о том крајње надобудном лику, Филу Стебилу. Џемс Касти је рекао за њега да је надобудан, а неки од Стебилових улицица је отишао и откуцао га Стебилу. И тако је Стебил, са још шесторицом неких гадова, отишао до Кастлове собе, ушао и закључао проклета врата и покушао да га натера да порекне оно што је рекао, али он није хтео. И тако су се бацили на њега. Нећу чак ни да вам кажем шта су му радили - сувише је гадно - али он и *даље* није хтео да порекне, стари Џемс Касти. А требало је видети га. Био је мршав омален лик слабашног изгледа, с ручицама као оловке. На крају, шта је урадио - уместо да порекне то што је рекао, бацио се кроз прозор. Био сам под *шушем* и све, али чак сам и ја чуо када је пао напољу. Помислио сам, међутим, да је нешто испало кроз прозор - радио или писаћи сто, а не *дечак* и све. Онда сам чуо како сви трче кроз ходник и низ степенице, па сам навукао бадемантил и стрчао доле, а тамо је лежао стари Џемс Касти, на сред оних камених степеница. Био је мртав, на све стране били су његови зуби и крв, и нико није хтео чак ни да му приђе. На себи је имао џемпер са рол-крагном који сам му позајмио. Гадовима који су му ушли у собу ништа се није де-

сило, само су искључени из школе. Нису их чак ни стрпали у затвор.

То је било отприлике све што ми је пало на памет. Оне две часне сестре које сам видео за доручком и тај дечак Џемс Касти кога сам упознао у Елктон Хилсу. У свему томе, најчудније је што сам једва и познавао Џемса Каствла, ако баш хоћете да знате. Био је врло тих и повучен лик. Били смо у истој групи на часовима математике, али он је био скроз на другој страни учионице и готово никада није устајао да одговара, нити је *излазио* на таблу или нешто. Неки ученици готово никада не устају да одговарају, нити излазе на таблу. У суштини, само сам једном разговарао с њим, кад ме питао да му позајмим тај мој џемпер са рол-крагном. Само што се нисам срушио кад ме то питао, толико сам био изненађен и све. Сећам се да сам прао зубе у купатилу кад ме питао. Рекао је како му долази неки рођак да га мало провоза или нешто. Појма нисам имао да он уопште *зна* како ја имам џемпер са рол-крагном. Све што сам о њему знао сводило се на то да је његово име увек испред мог приликом прозивања. Кабел Р., Кабел В., Касти, Колфилд - и сад се сећам. Мало је фалило да му *не ђозајмим* тај џемпер, ако баш хоћете да знате. Само зато што га нисам довољно познавао.

"Шта?" рекао сам Феби. Нешто ми је рекла, али нисам је чуо.

"Не можеш чак ни једне једине ствари да се сетиш."

"Е баш могу. Баш могу."

"Па хајде онда."

"Волим Елија", рекох. "И волим да радим то што сад радим. Да седим овде с тобом, да причамо и размишљамо о стварима, и..."

"Ели је *мршав* - ти увек тако причаш! Ако је неко већ мртав и на небу, онда то није стварно..."

"Знам да је мртав! Зар мислиш да не знам? Али могу ипак и даље да га волим. То што је неко мртав не значи како треба да престанеш да га волиш, Исусе - поготово ако је био

једно хиљаду пута бољи од свих *живих* људи које познајеш и свега."

Феба ништа није рекла. Кад не може да смисли шта би рекла, уопште не проговара.

"Ето, волим ово сада", рекох. "Мислим, баш сада. Да седим овде с тобом и да само причамо и зезамо се..."

"То није ништа *стварно*!"

"То је итекако *стварно* . *Не*то шта је! По чему није? Људи никад не мисле да је нешто *стварно*. Проклето ми се смучило од тога."

"Престани да псујеш. У реду, реци нешто друго. Реци нешто што би волео да *будеш*. Као, на пример, научник. Или *адвокат* или нешто."

"Не бих могао да будем научник. Слабо ми иде наука."

"Добро, онда адвокат - као тата и све."

"То и није тако лоше, мислим - али не привлачи ме", рекох. "Мислим, није лоше кад би само ишао наоколо и стално спашавао животе невиних људи и такве ствари, али не *радиш* *и*ако нешто кад си адвокат. У суштини, само млатиш паре, играш голф, играш бриџ, купујеш кола, пијеш мартиније и изиграваш главног дасу. И остало. Чак и кад би *ишао* наоколо и спашавао нечије животе и све, како би знао да ли то радиш зато што стварно *желиш* да спашаваш нечије животе, или само зато што *уствари* желиш да испаднеш невиђен адвокат, да те сви тапшу по рамену и честитају ти у судници када се проклети процес заврши, репортери и сви, као у идиотским филмовима? Како би знао да ниси дволичан? У томе и јесте проблем, што *не* би знао."

Нисам баш сасвим сигуран да је Феба знала о чему уопште говорим. Мислим, она је ипак била само још дете и све. Али бар је слушала. Ако те неко слуша, то већ није тако лоше.

"Тата ће те убити. *Убиће* те", рекла је.

Али нисам је слушао. Мислио сам на нешто друго - нешто сулудо. "Знаш ли шта бих волео да будем?" рекох.

"Знаш ли шта бих волео да будем? Мислим, кад бих имао неки проклети избор?"

"Шта? Престани *да њсујеш*."

"Знаш ону песму 'Улови ли неко неког док кроз жито иде'? Волео бих..."

"То је '*Сретне* ли неко неког док кроз жито иде'!" рекла је Феба. "То је песма. Од Роберта *Бернса*."

"Знам да је то песма Роберта Бернса."

Али била је у праву. То и јесте "Сретне ли неко неког док кроз жито иде". Само, тада то нисам знао.

"Мислио сам да иде 'Улови ли неко неког' ", рекох. "Свеједно, ево шта замишљам - замишљам неку децу која се играју на неком великом пољу жита и све. На хиљаде мале деце, а никог у близини - никог одраслог, мислим - осим мене. А ја стојим на рубу неке сулуде литице. Шта треба да радим - треба да уловим сваког ко се залети да падне са те литице у провалију - мислим, ако трче и не гледају куда иду, треба да се појавим однекуд и *уловим* их. То је све што бих радио, по цео дан. Био бих само ловац у житу. Знам да је сулудо, али то је једино што бих стварно волео да будем. Знам да је сулудо."

Феба је дуго ћутала. А онда, кад је проговорила, све што је рекла било је: "Тата ће те убити."

"Шта ме брига ако то и учини", рекох. Устао сам са кревета јер сам хтео да урадим нешто - хтео сам да телефонирам том типу који ми је био наставник енглеског у Елктон Хилсу, г. Антолинију. Знао сам да је прешао у Њујорк. Напустио је Елктон Хилс. Прихватио је да предаје на њујоршком универзитету. "Морам да телефонирам", рекао сам Феби. "Одмах се враћам. Немој да заспиш." Нисам хтео да заспи док сам у дневној соби. Знао сам да неће, али ипак сам то рекао, за сваки случај. Док сам ишао ка вратима, Феба је рекла: "Холдене!" и ја се окренух.

Седела је сасвим усправно у кревету. Тако је лепо изгледала. "Узимам часове из подригивања од једне девојчице, Филис Маргилис", рекла је. "Слушај."

Слушао сам и чуо *нешто*, али није било богзна шта. "Добро је", рекох. Онда сам отишао у дневну собу и позвао тог наставника, г. Антолинија.

23

Скратио сам телефонски разговор, јер сам се плашио да ће родитељи сваки час да бану. Али ипак нису. Г. Антолини је био веома љубазан. Рекао је како могу одмах да дођем до њега, ако хоћу. Мислим да сам вероватно пробудио и њега и његову жену, јер им је требало сто година да се јаве. Одмах ме питао да ли се нешто десило, а ја му рекао да није. Рекао сам му, ипак, да сам избачен из Пенсија. Мислио сам како баш могу и да му кажем. "Благи боже", рекао је кад је то чуо. Одувек је имао смисла за хумор. Рекао ми је да одмах дођем до њега ако сам расположен.

Он је био можда најбољи наставник кога сам икад имао, тај г. Антолини. Био је прилично млад, не много старији од мог брата Д.Б.-а, и могао си да се зезаш с њим а да ипак не изгубиш поштовање према њему. Он је био тај који је на крају подигао оног дечака што је скочио кроз прозор, тог Џемса Кастла о коме сам вам причао. Стари г. Антолини му је опипао пулс и све, а онда скинуо капут, пребацио га преко Џемса Кастла и однео га скроз до амбуланте. Уопште није марио што ће сав капут да се окрвави.

Кад сам се вратио у Д. Б.-ову собу, Феба је била укључила радио. Чула се нека музика за игру. Пустила је, ипак, сасвим тихо, да не чује наша девојка. Требало је видети Фебу. Седела је насред кревета, на покривачу, савијених ногу као неки јогин. Слушала је музику. Она ме стварно обара.

"Хајде", рекох. "Је л' ти се игра?" Учио сам је да игра и све кад је била још сасвим мала. Она одлично игра. Мислим, научио сам је само неколико ствари. Углавном је све научила сама. Не можеш научити некога како се *стварно* игра.

"У ципелама си", рекла је.

"Скинућу их. Хајде."

Буквално је скочила са кревета и причекала да скинем ципеле, а онда сам играо неко време с њом. Она невиђено игра. Озбиљно. Не волим кад људи играју са децом јер то најчешће грозно изгледа. Мислим, ако сте у неком ресторану и видите како неки старији човек изводи своје дете на подијум за игру. Обично повлаче детету хаљиницу на леђима, из непажње, а дете *ионако* уопште не зна да игра, и то грозно изгледа, али ја то не радим напољу са Фебом или нешто. Ми се само зезамо у кући. Са њом је ионако друкчије, јер она *уме* да игра. Уме у свему да те прати. Мислим, ако је држиш чврсто уз себе, тако да није важно што су ти ноге толико дуже од њених. Она остаје све време уз тебе. Можеш да мењаш корак или изводиш неке куловске фигуре или чак свингујеш помало - она остаје све време уз тебе. Можеш чак да заиграш и *шанто*, најозбиљније.

Одиграли смо једно четири нумере. У паузи између њих, стравично је смешна. Само стоји у позицији за игру. Неће чак ни да говори или нешто. Обоје треба да стојите у позицији за игру и чекате да оркестар поново засвира. То ме стварно обара. Не смеш чак ни да се смијеш или нешто.

Све у свему, одиграли смо једно четири нумере, а онда сам искључио радио. Феба је ускочила натраг у кревет и завукла се испод покривача. "Напредујем, зар не?" питала ме.

"Итекако", рекох. Поново сам сео на кревет, поред ње. Мало ми је као понестало даха. Толико сам пушио да сам једва дисао. Она се није чак ни задихала.

"Пипни ми чело", наједном је рекла.

"Зашто?"

"*Пипни ја*. Само га пипни."

Пипнуо сам га. Али ништа нисам осетио.

"Да ли се осећа колико је врело?" рекла је.

"Не. Зар би требало?"

"Да - то ја изводим. Пипни опет."

Поново сам пипнуо. И даље ништа нисам осетио, али сам рекао: "Мислим да сад почиње." Нисам хтео да добије неки проклети комплекс или нешто.

Климнула је. "Могу да изведем да пређе изнад термометра."

"Термометра. Како то?"

"Алиса Холмборг ми је показала како се то ради. Само прекрстиш ноге и задржиш дах и мислиш на нешто јако, јако врело. На радијатор или нешто. Онда ти се читаво чело тако усија да можеш неком и руку да опечеш."

То ме оборило. Тргнуо сам руку с њеног чела као да сам у стравичној опасности. "Хвала ти што си ми *рекла*", казао сам.

"Ох, не бих *шеби* опекла руку. Стала бих пре него што - *шшшш!*" Наједном се, невиђено хитро, усправила на кревету.

Престравило ме кад је то урадила. "Шта је сад?" рекох.

"Улазна врата", некако је гласно прошаптала. "То су они!"

Скочио сам и брзо угасио светло над столом. Затим сам згњечио цигарету о ципелу и гурнуо је у џеп. Онда сам панично махао рукама по ваздуху, да растерам дим - уопште није требало да пушим, Исусе. Дограбио сам ципеле, ушао у плакар и затворио врата. Људи моји, срце ми је тукло као сумануто.

Чуо сам како мајка улази у собу.

"Фебо?" рекла је. "Доста је било. Видела сам светло, млада дамо."

"Здраво!" чуо сам Фебу. "Нисам могла да заспим. Јесте ли се лепо провели?"

"Дивно", рекла је мајка, али осећало се да не мисли тако. Она не ужива баш претерано у изласцима. "Зашто си будна, ако смем да питам? Да ли ти је било довољно топло?"

"Јесте, али уопште нисам могла да заспим."

"Фебо, да ниси можда пушила овде? Молим те реци ми истину, млада дамо."

"Шта?" рекла је Феба.

"Чула си ме."

"Само сам запалила једну, на секунд. Само сам једном *цућнула*. Онда сам је бацила кроз прозор."

"Зашто, ако смем да питам?"

"Нисам могла да заспим."

"Не свиђа ми се то, Фебо. То ми се уопште не свиђа", рекла је мајка. "Хоћеш ли, можда, још једно ћебе?"

"Не, хвала. Лаку ноћ!" рекла је Феба. Покушавала је да је се отараси, лепо се видело.

"Какав је био филм?" упитала је мајка.

"Одличан. Све осим Алисине мајке. Стално се нагињала и питала је да ли се грипозно осећа. У току целог филма. Ишли смо таксијем кући."

"Дај да ти пипнем чело."

"Ништа нисам добила. Ни њој ништа није било. Само њена мајка."

"Добро. Спавај сад. Каква је била вечера?"

"Бљакава", рекла је Феба.

"Чула си шта је отац рекао за употребу таквих речи. Шта је било бљакаво? Имала си диван јагњетини котлет. Прошла сам читаву Лексингтон авенију само да бих..."

"Јагњетина је била добра, али Шарлин увек *дише* у мене кад нешто спусти. Дише по храни и свуда. *Дише* по свему."

"Добро. Спавај сад. Пољуби маму. Јеси ли се помолила?"

"Јесам, у купатилу. Лаку ноћ!"

"Лаку ноћ. Одмах да си заспала. Глава ми пуца", рекла је мајка. Она често пати од главобоље. Озбиљно.

"Узми неки аспирин", рекла је Феба. "Холден долази у среду, зар не?"

"Колико ја знам. Покриј се сад. Сасвим се покриј."

Чуо сам како мајка излази и затвара врата. Причекао сам два-три минута, а онда изашао из плакара. Налетео сам право на Фебу, јер је у соби био мрак, а она изашла из кревета да ми саопшти шта је било. "Јесам ли те повредио?" рекох.

Морало је да се шапуће, јер су обоје били у кући. "Морам да бежим", рекох. Нашао сам ивицу кревета у мраку, сео на њу и почео да обувам ципеле. Прилично сам био нервозан, признајем.

"Не иди *sag*", шапнула је Феба. "Причекај да легну!"

"Не. Сад. Сад је најбоље", рекох. "Она ће бити у купатилу, а тата ће да укључи вести или нешто. Сад је најбоље." Једва сам везивао пертле, толико сам био нервозан. Није да би ме *убили* или нешто да су ме затекли у кући, али било би крајње непријатно и све. "Где си нестала?" рекао сам Феби. Било је тако мрачно да је нисам видео.

"Овде сам." Стајала је поред мене. Уопште је нисам видео.

"Оставио сам проклете кофере на станици", рекох. "Слушај. Имаш ли нешто пара, Феб? Буквално сам декинтиран."

"Само мој новац за Божић. За поклоне и све. Нисам још *ни ишла* у куповину."

"А." Нисам хтео да узимам њен божићни новац.

"Хоћеш ли мало?" рекла је.

"Нећу да узимам твој божићни новац."

"Могу да ти позајмим *нешто*", рекла је. Онда сам је чуо код Д.Б.-овог стола, како отвара мали милион фиока и пипа по њима. Било је сасвим црно, толико је било мрачно у соби. "Ако одеш негде, нећеш ме гледати у представи", рекла је. Глас јој је имао неки чудан привук кад је то рекла.

"Гледаћу те. Нећу да одем пре тога. Мислиш да бих пропустио представу?" рекох. "Шта ћу да урадим - вероватно ћу да останем код господина Антолинија до можда уторка увече. Онда ћу да дођем кући. Зврцнућу те, ако ми се укаже прилика."

"Ево", рекла је Феба. Покушавала је да ми да новац, али није могла да нађе моју руку.

"Где?"

Ставила ми је новац у шаку.

"Еј, не треба ми толико", рекох. "Дај ми само два долара, то је доста. Без зезања - ево." Покушавао сам да јој вратим, али није хтела да узме.

"Слободно узми све. Вратићеш ми. Донеси ми на представу."

"Колико ту има, Исусе?"

"Осам долара и осамдесет пет центи, *шездесет* пет центи. Нешто сам потрошила."

Тада сам, наједном, заплакао. Нисам могао да се савладам. Плакао сам тако да ме не чују у кући, али плакао сам. Фебу је ужасно препало кад сам почео, па је пришла и покушала да ме натера да престанем, али кад једном почнеш, не можеш тек тако да престанеш. Још сам седео на ивици кревета док сам плакао, а она ме загрлила једном руком и ја сам загрлио њу, али још дуго нисам могао да престанем. Помислио сам да ћу да се угушим или нешто. Људи моји, како сам препао Фебу. Прозор је био отворен и све, и могао сам да осетим како дрхти, јер је имала само пиџаму на себи. Покушао сам да је натерам да се врати у кревет, али није хтела. На крају сам престао. Али стварно ми је дуго требало, веома дуго. Онда сам закопчао капут и све. Рекао сам јој да ћемо се чути. Рекла ми је да могу да спавам с њом ако хоћу, али рекао сам да нећу, и да је боље да се изгубим јер ме г. Антолини чека. Онда сам извадио моју ловачку капу из џепа на капуту и дао јој. Она воли такве шашаве капе. Није хтела да је узме, али сам је натерао. Кладим се да је спавала с њом на глави и све. Она стварно обожава такве капе. Поново сам јој рекао да ћу је зврцнути ако ми се укаже прилика, а онда сам отишао.

Из неког разлога, било је далеко лакше изаћи из куће него што је било да се уђе у њу. Пре свега, нисам више марио да ли ће да ме нађу у кући или неће. Најозбиљније.

Мислио сам - ако ме нађу, нашли су ме. Скоро да сам то и пожелео, на неки начин.

Сишао сам степеницама скроз до доле, уместо да позовем лифт. Ишао сам споредним степеништем. Мало је

фалило да скршим врат преко десет милиона канти за ђубре, али успео сам да прођем. Лифтбој ме није чак ни видео. Вероватно и *сag* мисли да сам горе код Дикстејнових.

24

Антолинијеви су живели у неком луксузном стану на Сатон Плејсу, с два степеника низ које се улазило у дневну собу, са шанком и све. Био сам већ неколико пута тамо јер је, кад сам напустио Елктон Хилс, г. Антолини прилично често долазио код нас на вечеру, да види како се сналазим. Тада није био ожењен. Затим, кад се оженио, често сам играо тенис са њим и гђом Антолини у тениском клубу Вест Сајда, у Форест Хилсу на Лонг Ај-ленду. Гђа Антолини је била њихов члан. Била је препуна пара и једно шездесет година старија од г. Антолинија, али чинило се да се прилично добро слажу. Пре свега, обоје су били интелектуално настројени, поготово г. Антолини, осим што је он више волео шалу него интелектуални разговор кад си с њим - слично као Д.Б. Гђа Антолини је углавном била озбиљна. Боловала је од астме. Обоје су прочитали све Д.Б.-ове приче - и гђа Антолини - и, када се Д.Б. спремао за Холивуд, г. Антолини му се јавио и рекао му да не иде. Али он је свеједно отишао. Г. Антолини је рекао да свако ко тако добро пише као Д.Б. нема зашто да иде у Холивуд. То је у суштини баш оно што сам и ја рекао.

Отпешачио бих до њихове куће, јер нисам хтео да трошим ишта од Фебиног божичног новца ако баш не морам, али чудно сам се осећао кад сам изашао напоље. Као нека вртоглавица, шта ли. И тако сам узео такси. Нисам хтео, али узео сам га. Тешко ми је било чак и да га *нађем*.

Кад сам зазвонио, г. Антолини ми је отворио врата - пошто ме је лифтбој *најзад* пустио горе, стрвина. Г. Антолини је био у баде-мантилу и папучама, и држао је чашу вискија са содом. Био је прилично рафиниран тип, а и иначе је волео да

пије. "Холдене! Где си, дечко?" рекао је. "Господе, порастао је још читавих пола метра. Баш ми је драго што те видим."

"Како сте, господине Антолини? Како је господа Антолини?"

"Обоје смо гала. Дај ми тај капут." Скинуо ми је капут и окачио га. "Очекивао сам да видим новорођенче у твојим рукама. Нигде уточишта. Снежне пахуље на твојим трепавицама." Био је прилично вицкаст понекад. Окренуо се и викнуо ка кухињи: "Лилијан! Шта је с кафом?" Лилијан је било име гђе Антолини.

"Готова је", довикнула је она. "Да лије то Холден? Здраво, Холдене!"

"Здраво, господо Антолини!"

Код њих се увек викало. Све зато што њих двоје никад нису били истовремено у истој просторији. То је било помало комично.

"Седи, Холдене", рекао је г. Антолини. Видело се да је мало попио. Соба је изгледала као да је у њој била нека седељка. Чаше на све стране, и чинијице с кикирикијем. "Опрости за овај неред", рекао је. "Забављали смо неке пријатеље госпође Антолини, из Буфала... неке буфале, у суштини."

Насмејао сам се, а гђа Антолини ми је довикнула нешто из кухиње, али нисам је добро чуо. "Шта је рекла?" упитао сам г. Антолинија.

"Рекла је да не гледаш у њу кад се појави. Тек што се придигла из мртвих. Узми цигарету. Пушиш ли сад?"

"Хвала", рекох. Узео сам цигарету из кутије коју ми је понудио. "Само понекад. Ја сам умерен пушач."

"Убеђен сам", рекао је. Припалио ми је неким великим упаљачем са стола. "Тако значи. Ти и Пенси сте раскинули", рекао је. Стално се тако изражавао. Понекад ми је то било прилично забавно, а понекад није. Некако је мало *прешеривао* у томе. Не мислим да није био духовит или нешто - био је - али нервира понекад кад неко *стално* говори ствари као 'Ти и Пенси сте раскинули'. И Д.Б. претерује у томе.

"У чему је био проблем?" упитао ме г. Антолини. "Како си прошао из енглеског? Можеш сместа да се купиш одавде ако си пао енглески, ти који си прави мали ас за саставе."

"Ма не, прошао сам енглески без проблема. Мада смо се углавном бавили литературом. Писао сам можда само два састава у читавом полугодишту", рекох. "Али пао сам из 'усменог изражавања'. И то смо морали да похађамо - 'изражавање'. То сам пао."

"Зашто?"

"Ма не знам." Нисам био претерано расположен да му објашњавам. Још ми се некако вртело или нешто, и наједном ме ужасно заболела глава. Озбиљно. Али видело се да је заинтересован, па сам му мало причао о томе. "То је предмет где сваки ученик треба да устане и одржи говор. Знате већ. Спонтано и све. И, ако тај што говори само мало скрене с теме, треба му одмах викнути 'Дигресија!' То ме стварно излуђивало. Нисам добио пролазну оцену."

"Зашто?"

"Ма не знам. То са дигресијом ишло ми је на нерве. Не знам. Проблем је што ја *волим* кад неко прави дигресије. То је *занимљивије* и све."

"Зар теби није стало да се неко држи теме док ти прича нешто?"

"Ма наравно. Волим кад се неко држи теме. Али не волим кад се баш много држи теме. Не знам. Не волим ваљда кад се неко *непрекидно* држи теме. А најбоље оцене из усменог изражавања купили су баш они који су се непрекидно држали теме. Али тамо је био један ученик, Ричард Кинсела. Тај се није много држао теме и сви су му стално викали 'Дигресија!' Ужасно је било, јер је он, пре свега, врло нервозан лик - мислим, баш је био нервозан - и усне су му увек подрхтавале кад би на њега дошао ред да одржи говор, и једва си могао да га чујеш ако седиш негде скроз позади. Кад би му усне мало престале да дрхте, баш сам волео његове говоре, више него било чије. Али ни он није прошао. Добио је лошу оцену јер су му стално викали 'Дигресија!' На пример,

говорио је о некој фарми коју је његов отац купио у Вермонту. Све време док је говорио, викали су му 'Дигресија!' а наставник, господин Винсон, дао му је слабу, јер није рекао које све врсте животиња и биљака и осталог гаје на тој фарми. Шта је тај Ричард Кинсела радио - *йочео* би да говори о свему томе, а онда би одједном почео да прича о неком писму које је његова мајка добила од његовог ујака, и како је тај ујак добио дечју парализу и све у четрдесет другој години, и како никоме није дао да га посети у болници јер није хтео да га ико види у оној протези. Све то није имало много везе с фармом - признајем - али *леио* је било. Лепо је кад ти неко прича о свом ујаку. Поготово кад почне да прича о очевој фарми па се одједном заинтересује за ујака. Мислим, одвратно је стално викали 'Дигресија!' кад неко тако лепо прича и сав је узбуђен. Не знам. Тешко је објаснити." Нисам баш ни имао воље да покушавам. Пре свега, одједном ме спопала стравична главобоља. Молио сам бога да стара гђа Антолини донесе већ једном ту кафу. То је нешто што ме ужасно нервира - мислим, кад неко *каже* да је кафа готова, а није.

"Холдене... Само једно кратко, помало досадно, педагошко питање. Зар не мислиш да за све постоји време и место? Кад неко почне да ти прича о очевој фарми, зар не треба да се држи тога, па тек *онда* пређе на причу о ујаковој протези? Или, ако је ујакова протеза тако изазовна тема, није ли требало *шо* да одабере за свој говор - а не фарму?"

Нисам био расположен да нешто размишљам и одговарам и све. Болела ме глава и лоше сам се осећао. Чак ме нешто болео и стомак, ако баш хоћете да знате.

"Ма да - не знам. Ваљда је требало. Мислим, ваљда је требало да одабере ујака као тему уместо фарме, ако му је то било занимљивије. Али ево шта хоћу да кажем - често се деси да *не знаш* шта те више занима док не почнеш да причаш о нечему што те у суштини не занима толико. Мислим, понекад ништа не можеш да учиниш. Ако неко интересантно прича и сав се узбуди због тога, мислим да га треба оставити на миру. Волим кад се неко узбуђује због нечега. Лепо је то. Али ви не

знате тог наставника, господина Винсона. Тај је стварно могао да те излуди понекад, он и проклети разред. Мислим, стално је говорио да све *уојшћиш* и *ујросћиш*. Код неких ствари то једноставно *не можеш*. Мислим, тешко да икад можеш нешто да упростиш или уопштиш само зато што то неко *џражи* од тебе. Не знате ви тог Винсона. Мислим, можда је он врло интеллигентан и све, али лепо се видело да нема баш много мозга у глави."

"Кафа, господо, *коначно*", рекла нам је гђа Антолини. Ушла је носећи послужавник с кафом, колачима и осталим стварима. "Холдене, немој ни случајно да ме погледаш. Изгледам као чудо."

"Здраво, господо Антолини", рекох. Почео сам да устајем и све, али ме г. Антолини ухватио за сако и повукао натраг. Коса старе гђе Антолини била је пуна оних гвоздених виклера, и уопште није била накарминисана или нешто. Није баш чаробно изгледала. Изгледала је прилично стара и све.

"Оставићу ово ту. Само навалите, вас двојица", рекла је. Спустила је послужавник на сточић, гурнувши чаше у страну. "Како ти је мајка, Холдене?"

"Добро је, хвала. Нисам је баш скоро видео, али последње што сам..."

"Душо, ако Холдену затреба нешто, све је у плакару за рубље. На горњој полици. Ја одох у кревет. Потпуно сам гроги", рекла је гђа Антолини. Тако је и изгледала. "Можете ли ви момци сами да наместите кауч?"

"Све ћемо да средимо. Само ти лези", рекао је г. Антолини. Пољубио је гђу Антолини, а она се поздравила са мном и отишла у спаваћу собу. Њих двоје су се увек много љубили пред другима.

Отпио сам мало кафе и узео можда пола неког колача који је био тврд као камен. Стари г. Антолини је само попио још један виски са содом. Правио их је доста јаке, видело се. Лако је могао да постане алкохоличар ако мало не припази.

"Ручао сам са твојим татом пре две-три недеље", наједном је рекао. "Ниси знао?"

"Не, нисам."

"Свестан си, наравно, да је он страшно забринут за тебе?"

"Знам. Знам да јесте", рекох.

"Очигледно је, пре него што ми се јавио, добио дугачко, прилично непријатно писмо од твог последњег директора, у смислу да се ни најмање ниси трудио у школи. Изостајао са часова. Долазио увек неспреман. Све у свему, тотално си..."

"Нисам изостајао са часова. Није смело да се изостаје. Само сам можда понекад пропустио нешто, као то изражавање о коме сам вам причао, али нисам изостајао."

Уопште нисам био расположен за разговор о томе. Од кафе ми је мало попустило у стомаку, али ме и даље мучила та одвратна главобоља.

Г. Антолини је запалио нову цигарету. Пушио је као манијак. Онда је рекао: "Најискреније, не знам шта да ти кажем, Холдене."

"Знам. Тешко је разговарати са мном. Свестан сам тога."

"Имам осећај да се крећеш према неком стравичном паду. Али не знам, искрено, о каквом се паду... Слушаш ли ме?"

"Да."

Очигледно је покушавао да се концентрише.

"То би могло да буде тако да у тридесетој седиш у неком бару и мрзиш свакога ко уђе изгледајући као да је можда у колеџу играо рагби. А опет, могао би да купиш таман толико образовања да мрзиш људе који кажу: 'То је тајна између нас двојице'. Или можда завршиш у некој канцеларији, гађајући најближу дактилографкињу спајалицама. Једноставно не знам. Али знаш ли ти уопште о чему говорим?"

"Да. Наравно", рекох. И јесам. "Али грешите кад говорите о тој мржњи. Мислим на мржњу према играчима рагбија и све. Ту стварно грешите. Ја ретко кога мрзим. Шта

можда радим - можда мрзим на *краш*ко, као тог типа Стредлетера кога сам упознао у Пенсију, или оног другог, Роберта Еклија. *Мрзео* сам их понекад - признајем - али то не траје дуго, у томе је ствар. После неког времена, ако их не видим - мислим, ако се не појаве у соби, или их не видим по два-три obroка у сали за ручавање - некако би почели да ми недостају. Мислим, некако су ми недостајали."

Г. Антолини је неко време ћутао. Устао је, узео још једно парче леда и ставио га у пиће, затим поново сео. Видело се да размишља. Ипак, све сам се надао да ће ујутро да настави разговор, али баш се напалио. Људи се најчешће загреју за неки разговор кад вама није до тога.

"У реду. Слушај ме сад мало... Можда ово нећу успети да срочим онако како бих хтео, али написаћу ти писмо о томе, за дан-два. Онда ће ти све бити јасно. Али свеједно слушај." Поново се замислио. Онда је рекао: "Тај пад према коме се, по мом мишљењу, крећеш - то је посебна врста пада, ужасна врста пада. Ономе који пада није омогућено да осети или чује кад тресне на дно. Он само пада и пада. Све је то намењено људима који су, у ово или оно доба свог живота, тражили нешто што њихова средина није могла да им пружи. Или су мислили како њихова средина то не може да им пружи. И тако су престали да траже. Одустали су пре него што су уопште и почели. Пратиш ли ме?"

"Да, господине."

"Сигурно?"

"Да."

Устао је и наточио још пића у чашу. Онда је поново сео. Ћутао је прилично дуго.

"Не желим да те плашим", рекао је, "али могу сасвим јасно да те видим како великодушно умиреш, на овај или онај начин, за неку крајње безвредну ствар." Некако ме чудно погледао. "Ако запишем нешто за тебе, хоћеш ли то пажљиво да прочиташ? И сачуваш?"

"Да. Наравно", рекох. И јесам. Још имам тај папир који ми је дао.

Отишао је до писаћег стола на другом крају собе и стојећи записао нешто на парчету папира. Онда се вратио и сео с тим папиром у руци. "За дивно чудо, ово није написао неки песник, већ један психоаналитичар, Вилхелм Штекел. Ево шта је... пратиш ли ме?"

"Да, наравно."

"Ево шта је рекао: 'Особина незрелог човека је што хоће да за нешто славно умре, док је особина зрелог човека што хоће да за нешто скромно живи'."

Нагнуо се и пружио ми папир. Прочитао сам то одмах кад ми је дао, а онда му захвалио и ставио папир у џеп. Баш лепо од њега што се толико трудио. Најозбиљније. Али проблем је био што нисам могао да се концентришем и све. Људи моји, одједном сам осетио стравичан умор.

Међутим, лепо се видело да он уопште није уморан. Био је, пре свега, прилично поднапит. "Мислим да ћеш једног од ових дана", рекао је, "морати да откријеш куда желиш да идеш. А онда ћеш морати тамо и да кренеш. И то одмах. Не смеш ни минут да изгубиш. Не ти."

Климнуо сам, јер је гледао право у мене, али нисам био сасвим сигуран о чему говори. *Прилично сам схватао о чему је говорио, али у том тренутку нисам био сасвим сигуран. Толико сам био проклето уморан.*

"Није ми драго што то морам да ти кажем", рекао је, "али мислим да кад једном стекнеш неки увид куда желиш да идеш, први твој потез биће да се прилагодиш школи. Мораћеш. Ти си ученик - свиђало ти се то или не. Заљубљен у знање. И ја мислим да ћеш открити, кад пребродиш сву ту господу Винесе и њихова усмена изра..."

"Господу Винсоне", рекох. Мислио је на сву господу Винсоне, а не Винесе. Није, ипак, требало да га прекидам.

"У реду - господу Винсоне. Кад једном пребродиш сву ту господу Винсоне, бићеш све ближе и ближе - то јест, ако то *желиш*, и ако то тражиш и чекаш на то - оној врсти сазнања која ће бити веома, веома блиска твоје срцу. Између осталог, открићеш да ниси једини кога је збунило, уплашило и чак му

се згадило људско понашање. Бићеш узбуђен и *погстакнућ* сазнањем да ни у ком случају ниси једини који то преживљава. Многи, многи људи били су на истим таквим моралним и духовним мукама као и ти сада. Срећом, неки од њих забележили су те своје невоље. Од њих ћеш научити нешто - ако то желиш. Као што ће једног дана, ако будеш имао шта да понудиш, неко научити понешто од тебе. То је предиван узајамни аранжман. А то није образовање. То је историја. То је поезија." Застао је и отпио велики гутљај вискија. Онда је поново наставио. Људи моји, стварно се напалио. Драго ми је било што нисам покушао да га прекинем или нешто. "Нећу да ти тврдим", рекао је, "како су само образовани и школовани људи у стању да дају неки драгоцен допринос овом свету. Није тако. Али тврдим да образовани и школовани људи, ако су у старту даровити и креативни - што је, на жалост, ретко - теже да иза себе оставе неизмерно више драгоцених остварења него људи који су *само* даровити и креативни. Они теже да се што јасније изразе, и углавном страсно и до краја следе своје мисли и идеје. И - што је најважније - у девет од десет случајева скромнији су од нешколованог мислиоца. Да ли ме уопште пратиш?"

"Да, господине."

Поново је прилично дуго ћутао. Не знам да ли вам се то икад десило, али помало је напорно седети и чекати док неко размишља, да би нешто рекао и све. Без зезања. Све време сам се трудио да не зевнем. Није да ми је било досадно или нешто - није - али одједном ми се стравично приспавало.

"Академско образовање ће ти пружити још нешто. Ако будеш довољно одмакао у студијама, то ће ти постепено открити с којим димензијама духа располажеш. Шта му лежи, а шта му, можда, не лежи. После неког времена, открићеш с каквим мислима треба да се носи дух твојих димензија. То ти може, пре свега, уштедети енормно много времена које би изгубио бавећи се идејама које ти не леже, које нису за тебе. Почећеш да спознајеш своје праве мере и у складу с њима облачиш свој дух."

Тада сам, наједном, зевнуо. Какав *неошесани крешен*, али нисам то могао да спречим.

Међутим, г. Антолини се само насмејао. "Хајде", рекао је. "Наместићемо ти кауч."

Пошао сам за њим, а он пришао плакару и покушао да са горње полице скине неке чаршаве, ћебад и остало, али није могао с оном чашом вискија у руци. Зато је искапио и оставио на под, а онда скинуо постељину. Помогао сам му да је пренесе до кауча. Заједно смо наместили кревет. Није се баш поломио око тога. Ништа није затезао или поравнавао. Али мени је било свеједно. Могао сам да спавам и стојећи, толико сам био уморан.

"Како твоје женске?"

"Добро су." Стварно нисам имао воље за неки разговор.

"Како је Сали?" Знао је стару Сали Хејс. Упознао сам их једном.

"Добро је. Изашао сам поподне с њом." Људи моји, то као да је било пре двадесет година! "Немамо више баш много тога заједничког."

"Страшно згодна девојка. А шта је са оном другом? Оном о којој си ми причао, из Мејна?"

"А - Цејн Галагер. Добро је. Вероватно ћу сутра да јој се јавим."

Тада смо већ наместили кауч. "Сада је само твој", рекао је г. Антолини. "Мада не знам где ћеш са тим твојим ногама."

"Није битно. Навикао сам на кратке кревете", рекох. "Много вам хвала, господине. Стварно сте ми ноћас спасили живот, ви и госпођа Антолини."

"Знаш где је купатило. Ако ти ишта затреба, само викни. Бићу још мало у кухињи - неће ти сметати светло?"

"Не - ма какви. Много вам хвала."

"У реду. Лаку ноћ, лепи мој."

"Лаку ноћ, господине. Много вам хвала."

Отишао је у кухињу, а ја у купатило, где сам се свукао и све. Нисам могао да оперем зубе јер нисам понео четкицу. Нисам имао ни пиџаму, а г. Антолини је заборавио да ми позајми неку. И тако сам се само вратио у дневну собу и угасио ту лампицу поред кауча, а онда легао, онако у гаћама. Био је заиста кратак за мене, тај кауч, али стварно сам могао да заспим стојећи, да и не трепнем. Лежао сам само неколико тренутака будан, размишљајући о свему ономе што ми је говорио г. Антолини. О откривању димензија свога духа и све. Био је прилично паметан, нема шта. Али нисам могао да држим проклете очи отворене, и заспао сам.

25

Онда се нешто догодило. Не волим чак ни да *причам* о томе.

Изненада сам се пробудио. Не знам колико је било сати, али пробудио сам се. Осетио сам нешто на глави, нечију руку. Људи моји, стварно сам се ужасно препао. Шта је то било - била је то рука г. Антолинија. А шта је радио - седео је на поду поред самог кауча, у мраку и све, и нешто ме као гладио или миловао по проклетој глави. Људи моји, кладим се да сам одскочио до плафона.

"Шта ког ђавола *радише*?"

"Ништа! Само седим овде и дивим се..."

"Шта ког ђавола *радише*?" поновио сам. Нисам знао *шта* да кажем - мислим, толико ми је било непријатно.

"Како би било да се мало смириш? Само седим овде..."

"Ионако морам да идем", рекао сам - људи моји, како сам се унервозио! Почео сам да облачим проклете панталоне у мраку. Једва сам их обукао, толико сам био нервозан. Знам више перверзних типова, по школама и свуда, од иког кога сте икад срели у животу, а такви увек застрране кад сам *ја* у близини.

"Куда то мораш да идеш?" рекао је г. Антолини. Трудио се да изгледа крајње лежерно и опуштено, али уопште није био опуштен. Кунем се.

"Оставио сам кофере и све на станици. Мислим да је можда боље да одем тамо и купим их. Све су ми ствари у њима."

"Биће и ујутро тамо. А сад се врати у кревет. Идем и ја на спавање. Шта је с тобом?"

"Ништа, само што ми је сав новац и остало у једном од кофера. Одмах се враћам. Узећу такси и одмах се враћам", рекох. Људи моји, саплитао сам се о самог себе у оном мраку. "Ствар је у томе што није мој, тај новац, него мајчин, и ја..."

"Не буди смешан, Холдене. Врати се лепо у кревет. Идем и ја на спавање. Новац ће те чекати, здрав и читав, до јут..."

"Не, без зезања. Морам да идем. Најозбиљније." Био сам већ готово обучен, осим што нисам могао да нађем кравату. Нисам могао да се сетим где сам је оставио. Обукао сам сако и остало без ње. Стари г. Антолини је засео у велику фотељу недалеко од мене и посматрао ме. Био је мрак и све, и нисам га баш добро видео, али знао сам да ме посматра. И даље је пио. Могао сам да видим како држи своју верну чашу вискија.

"Ти си врло, врло чудан дечак."

"Знам", рекох. Нисам се више трудио да пронађем кравату. На крају сам кренуо без ње. "Збогом, господине", рекох. "Много вам хвала. Озбиљно."

Ишао је за мном све до улазних врата и остао тамо кад сам позвао лифт. Све што је рекао било је опет оно да сам "веома, веома чудан дечак". Чудан, ма немој. Остао је тамо све док није стигао проклети лифт. Никад у свом животу нисам толико чекао лифт. Кунем се.

Нисам знао о ком ђаволу да причам док чекам лифт, а он је само стајао тамо, па сам рекао: "Почећу да читам неке добре књиге. Озбиљно." Мислим, морало је да се каже *нешто*. Било је крајње непријатно.

"Покупи кофере и одмах се враћај. Оставићу врата откључана."

"Много вам хвала", рекох. "Збогом!" Лифт је напослетку стигао. Ушао сам и спустио се. Људи моји, тресао сам се као суманут. И знојио се. Кад се деси таква нека перверзна ствар, ознојим се као скот. Доживео сам такве ствари бар двадесет пута, још од детињства. Мука ми је од тога.

Кад сам изашао, напољу је свитало. Било је прилично хладно, али пријало ми је, јер сам се толико знојио.

Нисам знао куда бих, ког ђавола, пошао. Нисам хтео да опет одем у неки хотел и потрошим сав Фебин новац. И тако сам на крају само отишао до Лексингтон авеније и узео метро до Велике централне станице. Тамо су ми били кофери и све, па сам смислио да одспавам у оној сулудој чекаоници где су све оне клупе. Тако сам и урадио. Неко време и није било толико лоше јер није било много људи па сам могао да дигнем ноге. Али нисам баш нешто расположен да причам о томе. Није било богзна како пријатно. Немојте ни да покушавате. Најозбиљније. Депримираће вас.

Спавао сам само до негде око девет, јер је мали милион људи навалио у чекаоницу, па сам морао да спустим ноге. Не могу баш да спавам кад су ми ноге на поду. Зато сам коначно сео. Још сам осећао главобољу. Чак се погоршала. А мислим да сам био потиштен горе неко икад у животу.

Уопште ми није било до тога, али почео сам да размишљам о старом г. Антолинију и питао се шта ће рећи гђи Антолини кад буде видела да нисам ни спавао тамо. То ме, ипак, није претерано бринуло, јер сам знао да је г. Антолини довољно бистар да измисли нешто. Могао је да јој каже да сам отишао кући или негде. То ме није претерано бринуло. Али оно што ме *стварно* бринуло било је како сам се пробудио и затекао га како ме милује по глави и све. Мислим, питао сам се да ли сам можда погрешно кад сам помислио да је то неки педерски фазон. Шта ако он, рецимо, можда само воли да милује људе по глави док спавају? Мислим, како можеш да будеш сигуран у таквим стварима? Не можеш. Почео сам чак

да се питам није ли можда требало да узмем кофере и вратим се у његов стан, како сам му и рекао. Помислио сам како је, чак и да је педер, стварно био веома љубазан према мени. Присетио сам се како није замерио кад сам га тако касно позвао, и како ми је рекао да одмах дођем до њега ако ми се долази. И како се поломио да ме посаветује о откривању димензија свог духа и све, и како је био једини који је уопште *пришао* том дечаку, Џемсу Кастлу, о коме сам вам причао, кад је лежао мртав. Размишљао сам о свему томе. И што сам више мислио о томе, постајао сам све потиштенији. Почео сам да мислим како је можда ипак *требало* да се вратим тамо. Можда ме он *стварно* тек онако гладио по глави. Што сам више мислио о томе, све сам више тонуо у депресију. Да буде још горе, очи су ме ужасно пекле. Пекле су ме и болеле од неспавања. Осим тога, почела је да ме хвата као нека прехлада, а нисам имао чак ни проклету марамицу. Имао сам неке у коферу, али мрзело ме да га вадим из оне касете и отварам га тамо пред свима.

На суседној клупи био је неки часопис који је неко оставио, па сам почео да га читам, у нади да ће бар на кратко да ми одвуче мисли са г. Антолинија и милион других ствари. Али од тог проклетог чланка који сам почео да читам било ми је готово још горе. Цео тај чланак био је о хормонима. Писало је како би требало да изгледаш, твоје лице, очи и све, ако су ти хормони у добром стању, а ја уопште нисам тако изгледао. Изгледао сам баш као неки лик у чланку који пати од лоших хормона. И тако сам почео да се ждерем због својих хормона. Онда сам прочитао други чланак, о томе како утврдити да ли имаш рак. Ако имаш ма какве ранице у устима које не пролазе брзо, писало је, то значи да вероватно имаш рак. Вукао сам неку раницу на унутрашњој страни усне већ око *две недеље*. И тако сам закључио да сам добио рак. Тај часопис је стварно умео да разгали човека. На крају сам престао да га читам и изашао напоље да прошетам. Увртео сам да ћу умрети за неколико месеци јер имам рак. Најозбиљније. Био сам чак сигуран у то. Што ме свакако није претерано одушевило.

Некако је изгледало као да ће киша, али сам свеједно кренуо у шетњу. Пре свега, смислио сам да би требало да доручкујем. Уопште нисам био гладан, али мислио сам да би ипак требало да поједем нешто. Мислим, да бар узмем нешто с неким витаминима и све. И тако сам кренуо ка источној страни, тамо где су они јефтине ресторани, јер нисам хтео да потрошим много од оних пара.

Док сам тако ишао, прошао сам поред нека два лика који су истоваривали велику божићну јелку из камиона. Један лик је стално говорио оном другом: "Диж *увис* ту гадуру! Диж је *увис*!" Био је то стварно прекрасан начин да се говори о божићној јелки. Било је и помало смешно, на неки кретенски начин, па сам почео да се као смејем. То је било *најгоре* што сам могао да урадим, јер ми је у истом тренутку дошло да повратим. Озбиљно. Чак је и кренуло, али ме прошло. Не знам откуд то. Мислим, нисам јео ништа покварено или нешто, а стомак ми је иначе прилично отпоран. Све у свему, пребродио сам то, па сам смислио да ће ми сигурно бити боље ако поједем нешто.

И тако сам ушао у неки ресторан који је доста јефтино изгледао и наручио крофне и кафу. Само, нисам појео крофне. Нисам могао да их гутам, Шта ли. Ствар је у томе што је стравично тешко гутати кад си депримиран због нечега. Ипак, келнер је био веома љубазан. Није их наплатио. Само сам попио кафу. Затим сам изашао и кренуо ка Петој авенији.

Био је понедељак и све, ближио се Божић, и све су радње биле отворене. Зато није било тако лоше шетати Петом авенијом. Божић се осећао на сваком кораку. На угловима су стајали они сувише штркљасти Божић-бате и звонили оним звонцима, као и девојке Војске спаса, оне што се никад не карминишу или нешто. Гледао сам као наоколо не бих ли можда видео оне две часне сестре које сам претходног дана упознао за доручком, али нисам их опазио. Знао сам да нећу, јер су ми рекле како су дошле у Њујорк да раде као учитељице, али сам свеједно гледао наоколо. Све у свему, наједном се свуда осећао Божић. Мали милион деце дошло је

са мајкама у центар града, излазећи из аутобуса и радњи и улазећи у њих. Пожелео сам да је Феба са мном. Она није више тако мала да пошашави у неком одељењу играчака, али ужива да се мало зеза и посматра људе. Претпрошлог Божића водио сам је у центар да купује са мном. Лепо нам је било. Мислим да смо били у 'Блумингдејлу'. Отишли смо до одељења ципела и правили се како Феба хоће да купи оне врло дубоке ципеле с милион рупица за пертле. Баш смо слудели продавца. Феба је пробала једно двадесет пари и сироти човек је сваки пут морао да јој зашпира ципелу скроз до врха. Прилично кварно зезање, али Фебу је буквално оборило. На крају смо купили пар мокалина. Продавач је свеједно био веома љубазан. Мислим да је знао да се зезамо, јер Феба није могла да се не кикоће.

Све у свему, ходао сам и ходао Петом авенијом, онако без кравате или нечега. А онда је, из чиста мира, почело нешто врло сабласно да се дешава. Кад год бих стигао до краја блока и сишао с проклетог ивичњака, чинило ми се да никад нећу стићи на другу страну улице. Чинило ми се да само тонем, тонем, тонем и да ме више нико никада неће видети. Људи моји, како ме то препало. Појма немате. Почео сам да се знојим као скот - сва ми се кошуља ознојила, и рубље и све. Онда сам почео да радим нешто друго. Кад год бих стигао до краја блока, уобразио бих да разговарам с мојим братом Елијем. Говорио сам му: "Ели, не дај да нестанем. Ели, не дај да нестанем. Ели, не дај да нестанем. Молим те, Ели." А онда, кад бих стигао на другу страну улице, захваљувао сам му. Затим би све почело изнова, чим бих дошао до следећег ћошка. Али ипак сам ишао даље и све. Некако сам се као плашио да станем - и не сећам се, у суштини. Знам да нисам стао све док нисам дошао скроз негде до Шездесете улице, кад сам већ прошао Зоолошки врт и све. Онда сам сео на неку клупу. Једва сам дошао до даха, а још сам се и тако одвратно знојио. Седео сам ту једно сат времена. На крају, шта сам решио да урадим - решио сам да одем. Решио сам да се никад више не вратим кући и да никад више не идем ни у какву

школу. Решио сам само још да видим Фебу и опростим се као с њом, и вратим јој њен божични новац, а онда кренем ауто-стопом на Запад. Смислио сам шта ћу - да одем лепо до Холанд тунела и устопирам неког, затим још неког, па још неког и још неког, и за два-три дана бићу негде на Западу где је све тако лепо и топло и где ме нико не познаје, па ћу да нађем неки посао. Смислио сам да бих могао да се запослим негде на бензинској пумпи, да људима сипам бензин и уље у кола. Било ми је у суштини свеједно какав је тај посао. Само да ме нико не зна и да ја никог не познајем. Смислио сам шта ћу - правићу се да сам као глувонем. Тако не бих морао ни са ким да водим никакве проклете глупе бесмислене разговоре. Ако ико буде хтео нешто да ми каже, мораће то да напише на парчету папира и гурне ми га под нос. То ће им, после неког времена, стравично досадити, и тако ћу се до краја живота решити свих разговора. Сви ће мислити да сам само јадни глувонем и скот и оставиће ме на миру. Пуштаће ме да сипам бензин и уље у њихова глупа кола и плаћаће ми за то и све, па ћу негде саградити неку малу колибу од тих пара и ту живети до краја живота. Саградићу је одмах поред шуме, али не баш у самој шуми, јер хоћу да увек буде максимално сунчана. Сам ћу да кувам храну за себе, а касније, ако будем хтео да се оженим, наћи ћу неку много лепу девојку која је такође глувонема, па ћемо се узети. Она ће доћи и живеће у мојој колиби са мном и, ако буде хтела нешто да ми каже, мораће то и да напише на проклетом папиру, као и сви други. Ако будемо имали деце, сакрићемо их негде. Купићемо им пуно књига и сами ћемо их учити да читају и пишу.

Стравично сам се узбудио размишљајући о томе. Најозбиљније. Знао сам да је оно са изигравањем глувонемога сулудо, али свеједно ми је било лепо да размишљам о томе. Али стварно сам решио да одем на Запад и све. Само сам хтео да се претходно опростим са Фебом. И тако сам одједном сумануто претрчао улицу - мало је фалило да погинем успут - и ушао у неку папирницу где сам купио блок и оловку. Смислио сам да јој напишем поруку где да се нађемо, тако да

могу да се опростим с њом и вратим јој њен божични новац, а онда однесем поруку у њену школу и нађем неког у зборници да јој преда. Али само сам гурнуо блок и оловку у џеп и упутио се огромном брзином ка њеној школи - био сам сувише узбуђен да бих написао поруку у тој папирници. Журио сам, јер сам хтео да прими поруку пре него што оде кући на ручак, а није остало баш много времена.

Знао сам, наравно, где је њена школа, јер сам као дете и ја ишао у њу. Чудно је било кад сам ушао тамо. Нисам био сигуран да ћу се сетити како изгледа унутра, али сетио сам се. Све је било потпуно исто као и кад сам ја ишао у њу. Унутра је било исто велико двориште, увек помало мрачно, с оним металним мрежама око сијалица, да се не би разбиле ако их погоди лопта. Свуда наоколо били су исцртани исти бели кругови, за разне игре и остало. И исти они стари обручи за кошарку, без мрежица - само табле и обручи.

Никога није било јер још није био одмор, а није било ни време ручка. Видео сам само једног црног дечкића који је ишао у тоалет. Из џепа му је вирила она дрвена таблица, иста какве смо и ми некад имали, која је служила као пропусница за одлазак у тоалет.

Још сам се знојио, али не толико страшно. Отишао сам до степеница, сео на први степен и извадио онај блок и оловку. Степенице су воњале исто као и кад сам ја ишао ту. Као да се неко пописао на њих. Школске степенице увек тако воњају. Све у свему, сео сам и написао ту поруку:

Драга Фебо,

не могу више да чекам до среде па ћу вероватно кренути појодне ауто-стојом на Запад. Дођи пред улаз у Музеј уметности у 12 и иједнаест ако можеш, да ти вратим твој божични новац. Нисам многа пошрошио.

Воли те,

Холген

Њена школа је била буквално поред музеја, а ионако је морала да прође поред њега кад крене на ручак, па сам знао да ће лако да ме нађе.

Онда сам пошао уз степенице ка зборници, да предам поруку неком ко би јој однео у учионицу. Пресавио сам је једно десет пута, да је нико не отвори. Тешко је икоме веровати у проклетој школи. Али знао сам да ће јој предати поруку, пошто сам јој брат и све.

Међутим, док сам се пео уз степенице, наједном ми је поново дошло да повратим. Али нисам. Сео сам на тренутак, и онда ми је било боље. Док сам тако седео, видео сам нешто што ме изнервирало. Неко је на зиду написао "Јеби се". То ме стварно изнервирало. Помислио сам како ће то Феба и остали клинци видети, и како ће да се питају ког то ђавола значи, а онда ће на крају неки мали скот да им каже - све наопако, наравно - и како ће сви они да *мисле* о томе, па ће можда чак и да *брину* неколико дана због тога. Дошло ми је да убијем оног ко је то написао. Замишљао сам да је то неки перверзни клошар који се ноћу ушуњао у школу да се пописа или нешто, и онда то написао на зиду. Замишљао сам како га хватам на делу и трескам му главу о степенице све док га не умлатим. Али знао сам да не бих имао петље за то. Знао сам то. Што ме још више депримирао. Једва сам скупио храброст да то руком избришем са зида, ако баш хоћете да знате. Бојао сам се да ме неки учитељ не ухвати како то бришем, па да помисли како сам *ја* то написао. Али свеједно сам то избрисао, на крају. Онда сам се попео до зборнице.

Директор изгледа није био ту, али је за писаћом машином седела нека стара дама која је имала бар сто година. Рекао сам јој да сам брат Фебе Колфилд из четвртог Б-л и замолио је да преда Феби поруку. Рекао сам да је веома важно, јер ми је мајка болесна и неће моћи да спреми ручак за Фебу, тако да она треба да се нађе са мном, да ручамо у драгстору. Била је веома љубазна, та стара дама. Узела је поруку и позвала неку другу даму, из суседне канцеларије, па је та друга отишла да је преда Феби. Онда смо та стара дама од сто година и ја одвојили неки разговор. Стварно је била љубазна, и рекао сам јој како сам и ја ишао у ту школу, и моја браћа. Питала ме у коју школу сада идем, па сам јој рекао у

Пенси, а она је рекла да је Пенси веома добра школа. Чак и да сам то хтео, не бих имао снаге да је разуверим. Осим тога, ако је већ мислила да је Пенси веома добра школа, нека то и даље мисли. Заиста је тешко причати *нове* ствари некеме ко је већ сто година стар. Такви то не воле да слушају. Онда сам, после неког времена, отишао. Чудно је било. Довикнула ми је "Срећно!" на исти начин као и стари Спенсер кад сам одлазио из Пенсија. Луди моји, како мрзим кад ми неко довикује "Срећно!" док одлазим некуд. То стварно депримира.

Сишао сам другим степеништем и видео још једно "Јеби се" на зиду. Поново сам покушао да га обришем руком, али ово је било *урезано*, ножем или нечим. Није могло да се скине. Ионако је безнадежно. Да имаш и милион година за то, не би избрисао чак ни *йоловину* свих "Јеби се" на овом свету. Немогуће је.

Погледао сам на сат у дворишту и било је тек двадесет до дванаест, па ми је остало још доста времена до састанка са Фебом. Али свеједно сам отишао право до музеја. Нисам ни имао куда да одем. Помислио сам да можда свратим у неку говорницу и окренем стару Џејн Галагер пре него што кренем у скитњу ка Западу, али нисам био нешто расположен за то. Пре свега, нисам чак ни био сигуран да је дошла кући за распуст. На крају сам само отишао до музеја.

Док сам тако чекао Фебу у музеју, одмах код улаза, пришла су ми нека два клинца и питала ме знам ли где су мумије. Мањи дечак, тај што ме је питао, имао је отворен шлиц. Рекао сам му то. Закопчао га је ту, док је разговарао са мном - није се потрудио чак ни да оде иза стуба или негде. Оборио ме. Смејао бих се, али плашио сам се да ми опет не дође да повратим, па нисам. "Где су мумије, шефе?" поновио је дечак. "Је л' знаш?"

Зезао сам се мало с њима. "Мумије? Шта му је то?" питао сам га.

"Ма знаш. *Мумије* - они мртви ликови. Они што их међу у оне сракофаге и све."

Сракофаге. То ме оборило. Мислио је саркофаге.

"Како то да вас двојица нисте у школи?" рекао сам.

"Нема данас школе", рекао је клинац који све време причао. Лагао је, главу бих дао, лопужица. Нисам имао шта друго да радим док не дође Феба, па сам им помогао да нађу место где су мумије. Људи моји, некада сам тачно знао где се налазе, али већ годинама нисам био у том музеју.

"Вас двојицу значи занимају мумије?"

"Аха."

"Шта, твој другар не зна да говори?" рекох.

"Није ми то другар. То ми је брат."

"Зар не зна да говори?" погледао сам у оног што није проговарао. "Умеш ли ти да говориш?" упитао сам га.

"Аха", рекао је. "Али мрзи ме."

На крају смо нашли место где су мумије и ушли унутра.

"Знаш ли како су Египћани сахрањивали мртве?" упитао сам једног од њих. "А."

"А- а."

"Е па требало би. Стварно је занимљиво. Умотавали су им лица платном које је било натопљено неком тајном хемикалијом. Тако су могли да леже хиљадама година, сахрањени у тим саркофазима, а да им лица уопште не иструну или нешто. Нико осим Египћана не зна како се то ради. Чак ни модерна наука."

Да би се дошло до места где су мумије, требало је да се прође кроз неки веома узак ходник уз чије зидове је било камење које је извађено директно из фараонове гробнице и све. Било је прилично сабласно и видело се да та два шмекера с којима сам ишао не уживају баш претерано у томе. Сасвим су се стисли уз мене, а онај што је само ћутао буквално ми се држао за рукав. "Ајмо", рекао је брату. "Већ сам их видо. Ајмо, еј." Окренуо се и збрисао.

"Уср'о се од страха", рекао је други. "Довиђења!" И он је збрисао.

Тако сам остао потпуно сам у гробници. Допало ми се, на неки начин. Било је тако лепо и тихо. А онда, никад не бисте погодили шта сам, наједном, видео на зиду. Још једно

"Јеби се". Било је нашкрабано црвеном кредом или нечим, одмах испод стаклене витрине на зиду, испод оног камења.

У томе је сва невоља. Нигде не можеш да нађеш неко лепо и тихо место, јер таква не постоје. Можеш да *мислиш* да постоје, али кад једном стигнеш тамо, неко ће да се пришуња док не гледаш, и нашкраба ти испред носа "Јеби се". Пробајте и сами. Ако икад умрем и стрпају ме у неко гробље, са надгробним спомеником, на коме ће писати "Холден Колфилд", па онда које сам године рођен и које сам године умро, мислим да ће одмах испод тога стајати "Јеби се". Убеђен сам у то, у суштини.

Када сам изашао из тог дела где су мумије, морао сам да одем у тоалет. Имао сам као неки пролив, ако баш хоћете да знате. Није ми толико сметало то са проливом, али десило се нешто друго. Кад сам изашао из клозета, баш пре него што сам дошао до врата, некако сам се онесвестио, шта ли. Ипак, имао сам среће. Мислим, могао сам да се убијем кад сам пао на под, али само сам се некако срзоао на страну. Али чудно је испало. Боље ми је било после тог пада у несвест. Озбиљно. Рука ме је као болела, тамо где сам пао на њу, али није ме више мучила она проклета вртоглавица.

Тада је било негде око дванаест и десет, па сам се вратио, стао крај улаза и чекао Фебу. Помислио сам како би то могло да буде последњи пут да је видим. Било кога од мојих, мислим. Смислио сам да ћу их вероватно једном видети, али тек после много година. Могао бих да дођем кући кад ми буде једно тридесет пет година, смислио сам, у случају да се неко разболи и пожели да ме види пре него што умре, али би то био једини разлог да напустим своју колибу и вратим се. Почео сам чак да замишљам како ће бити кад се вратим. Знао сам да би се мајка стравично узбудила и почела да плаче и моли ме да останем код куће и не одлазим у своју колибу, али ја бих свеједно отишао. Био бих стравично лежеран. Натерао бих је да се смири, а онда бих прешао на други крај дневне собе, узео цигарету из оне стоне табакере и припалио је, мртав хладан. Позвао би све њих да ме једном посете, ако

то желе, али не бих инсистирао или нешто. Шта бих урадио - пустио бих Фебу да ме посети преко лета и за време божичних и ускршњих празника. Пустио бих и Д.Б.-а да ме посети на неко време, ако му треба лепо и тихо место за писање, али не би смео да пише никаква сценарија за филмове, већ само приче и романи. Завео бих правило да нико не сме да ради ништа лажно и исфолирано док је код мене у посети. Ако би ико покушао да уради нешто у том стилу, не би могао да остане.

Изненада сам погледао на сат у гардероби на улазу и видео да је већ двадесет пет до један. Почео сам да се плашим како је она стара дама у школи можда рекла оној другој да не преда Феби поруку. Почео сам да се плашим како јој је можда рекла да је спали или нешто. Стварно сам се испрепадао. Баш сам желео да видим Фебу пре него што изађем на пут. Мислим, код мене је био њен божични новац и све.

Најзад сам је угледао. Видео сам је кроз стакло на вратима. Уочио сам је зато што је имала ону сулуду ловачку капу на глави - та капа се видела на километар.

Изашао сам из музеја и кренуо јој у сусрет низ оне камене степенице. Оно што нисам могао да схватим био је велики кофер који је вукла. Прелазила је преко Пете авеније и теглила ту проклету коферчину. Једва га је вукла. Кад сам се приближио, видео сам да је то мој стари кофер, онај који сам носио кад сам био у Хутону. Уопште ми није било јасно зашто га тегли. "Здраво", рекла је кад сам јој пришао. Потпуно је остала без даха од тог сулудог кофера.

"Већ сам помислио да можда нећеш доћи", рекох. "Шта то вучеш у том коферу? Мени ништа не треба. Идем овако, без ствари, нећу ни да узимам оне кофере са станице. Шта то вучеш?"

Спустила је кофер. "Моје ствари", рекла је. "Идем с тобом. Могу ли? Важи?"

"Шта?" рекох. Само што се нисам срушио кад је то рекла, кунем се. Мало ми се завртело, па сам помислио да ћу опет да се онесвестим или нешто.

"Спустила сам се помоћним лифтом, да ме не види Шарлин. Није тежак. Унутра су само две хаљине и моје мокасине и мало веша и чарапе и још неке ствари. Пробај. Није тежак. Пробај само... Могу ли да пођем с тобом? Холдене? Могу ли? *Молим ње*"

"Не. Умукни."

Чинило ми се да ћу тотално да се онесвестим. Мислим, нисам хтео да јој кажем да умукне и све, али чинило ми се да ћу опет да се онесвестим.

"Зашто не могу? *Молим* те, Холдене! Нећу ти сметати - само ћу да идем с тобом. Нећу чак ни понети моје хаљине ако ти нећеш. Понећу само моју..."

"Ништа нећеш понети. Зато што не идеш. Ја идем сам. Зато умукни."

"*Молим* те, Холдене. *Молим* те, пусти ме. Бићу јако, јако, јако... Нећеш чак ни..."

"*Не идеш*. А сад умукни! Дај ми тај кофер", рекох. Узео сам јој кофер. Скоро ми је дошло да је лупим. На тренутак сам помислио да ћу да је млатнем. Најозбиљније.

Почела је да плаче.

"Мислио сам да треба да играш у тој школској представи. Мислио сам да треба да будеш Бенедикт Арнолд у том комаду и све", рекох. Рекао сам то врло пакосно. "Шта би хтела - да не играш у комаду?" То је само још више расплакало. Било ми је драго. Одједном сам пожелео да плаче док јој се очи буквално не источе. Готово сам је мрзео. Мислим да сам је мрзео највише зато што не би играла у том комаду кад би отишла са мном.

"Хајде", рекох. Поново сам пошао уз степенице ка музеју. Смислио сам шта да урадим - да оставим у гардероби тај сулуди кофер који је понела, па би могла да га узме у три сата, после школе. Знао сам да не би могла да га носи натраг у школу. "Хајде, шта чекаш", рекао сам.

Није, међутим, пошла уз степенице са мном. Није хтела да иде са мном. Свеједно сам се попео, предао кофер у гардеробу, затим се вратио доле. Још је стајала на плочнику,

али ми је окренула леђа кад сам јој пришао. Уме она то. Уме да ти окрене леђа кад јој тако дође. "Никуда не идем. Предомислио сам се. Престани зато да плачеш и умукни", рекох. Смешно је било што није чак ни плакала кад сам јој то рекао. Ипак, свеједно сам јој то рекао. "Хајде сад. Отпратићу те до школе. Хајде сад. Закаснићеш."

Уопште није хтела да ми одговори или нешто. Покушао сам да је као ухватим за руку, али није ми дала. Само ми је окренула леђа.

"Јеси ли ручала? Јеси ли већ ручала?" питао сам је.

Није хтела да ми одговори. Само је скинула ону црвену ловачку капу - ону коју сам јој дао - и буквално ми је бацила у лице. Онда ми је поново окренула леђа. То ме готово дотукло, али ништа нисам рекао. Само сам покупио капу и гурнуо је у џеп капута.

"Хајде, еј. Отпратићу те до школе", рекох.

"Не враћам се у школу."

Нисам знао шта да кажем на то. Само сам стајао.

"*Мораш* да се вратиш у школу. Ти желиш да играш у том комаду, зар не? Желиш да будеш Бенедикт Арнолд?"

"Не."

"Ма наравно да желиш. Итекако желиш. Хајде сад, идемо", рекох. "Пре свега, ја никуд не идем, рекао сам ти. Идем кући. Идем кући чим се ти вратиш у школу. Прво ћу да одем до станице и узмем кофере, а онда идем право..."

"Рекла сам да се не враћам у школу. Ти ради шта год се *шеби* ради, али ја се не враћам у школу", рекла је. "И зато умукни." Било је то први пут како ми је рекла да умукнем. Ужасно је звучало. Исусе, ужасно је звучало. Звучало је горе од псовке. И даље није хтела чак ни да ме погледа, а сваки пут кад бих као спустио руку на њено раме или нешто, измакла би се.

"Слушај, хоћеш или можда у шетњу?" упитао сам је. "Хоћеш ли да прошетамо до Зоолошког врта? Ако те пустим да изостанеш поподне из школе и прошетамо мало, хоћеш ли да прекинеш ово лудирање?"

Није хтела да ми одговори, па сам јој поновио. "Ако те пустим да изостанеш поподне из школе и прошетамо мало, хоћеш ли да прекинеш ово лудирање? Хоћеш ли да одеш сутра у школу, као добра девојчица?"

"Можда, а можда и нећу", рекла је. Онда је претрчала право преко улице, уопште не гледајући да ли иду нека кола. Понекад је стварно луда.

Међутим, нисам пошао за њом. Знао сам да ће она поћи за *мном*, па сам кренуо ка Зоолошком врту, оном страном улице где је парк, а она пошла у истом правцу, *грујом* страном улице. Уопште није хтела да погледа ка мени, али знао сам да ме вероватно посматра крајичком свог шашавог ока, да би видела куда идем. Све у свему, ишли смо тако све до Зоолошког врата. Забринуо сам се само кад је наишао онај аутобус на спрат, јер нисам могао да је видим преко улице. Али, кад смо стигли до Зоолошког врта, довикнуо сам јој: "Фебо! Идемо у Зоолошки! Дођи сад!" Није хтела да ме погледа, али знао сам да ме је чула и, кад сам кренуо низ степенице у Зоолошки врт, окренуо сам се и видео је како прелази улицу и иде за *мном* и све.

У Зоолошком врту није било много људи јер је био неки ружан дан, али било их је мало око базена са фокама. Хтео сам да прођем поред њега, али Феба је стала и правила се да посматра како хране фоке - човек им је бацао рибу - па сам се вратио. Смислио сам како је то добра прилика да се помирим с њом и све. Пришао сам, стао иза ње и ставио јој као руке на рамена, али савила је колена и измакла се - стварно уме да буде намћор понекад. Стајала је тамо док су хранили фоке, а ја стајао одмах иза ње. Нисам јој поново ставио руке на рамена или нешто јер би, да сам то урадио, она *стварно* побегла од мене. Деца су чудна. Мораш добро да пазиш шта радиш.

Није хтела да иде поред мене кад смо отишли од фока, али није ишла превише далеко. Ишла је као једним крајем стазе, а ја другим. Није било богзна шта, али боље него да иде на километар од мене, као раније. Пошли смо узбрдо и мало

гледали медведе с оног брдашца, али није било много тога да се види. Само један медвед је био напољу, онај поларни медвед. Онај други, мрки медвед, био је у проклетој пећини и није хтео да изађе. Само му се дупе видело. Поред мене је стајао неки дечкић, с каубојским шеширом који му је буквално пао преко ушију, и стално говорио своје оцу: "Натерај га да изађе, тата. Натерај га да *изађе*." Погледао сам Фебу, али није хтела да се насмеје. Знате каква су деца кад се наљуте. Уопште неће да се смеју или нешто.

Кад смо отишли од медведа, изашли смо из Зоолошког врта и прешли преко оне уличице у парку, а онда прошли кроз један од оних малих тунела што увек базде на мокраћу. То је било на путу за рингишпил. Феба и даље није хтела да разговара са мном или нешто, али сада је као ишла поред мене. Ухватио сам је за појас од капута на леђима, тек онако, али измакла се. Рекла је: "Склони руке, ако ти није тешко." Још је била љута на мене. Али не толико љута као пре. Све у свему, били смо близу рингишпила, и већ се чула она шашава музика која тамо свира. Свирало је "О, Мари!" Свирала је иста песма као и пре педесет година, кад сам *ја* био мали. То је лепа ствар код рингишпила - увек свира исту песму.

"Мислила сам да рингишпил не ради зими", рекла је Феба. Било је то буквално први пут да је рекла нешто. Вероватно је заборавила како би требало да се љути на мене.

"Можда зато што ће Божић", рекох.

Ништа није рекла на то. Вероватно се сетила како би требало да се љути на мене.

"Хоћеш ли да се провозаш?" рекох. Знао сам да вероватно жели. Кад је била још сасвим мала и када смо Ели, Д.Б. и ја ишли са њом у парк, лудовала је за рингишпилом. Ниси могао да је скинеш са проклетог коња.

"Сувише сам велика", рекла је. Мислио сам да ми неће одговорити, али одговорила је.

"Не, ниси. Иди. Чекаћу те. Иди", рекох. Тада смо већ стигли тамо. На рингишпилу се возило неколико деце, углавном сасвим мала деца, а неколико родитеља је чекало

испред, седећи на клупама и све. Што сам урадио - отишао сам до оног прозорчета где су продавали карте, купио Феби карту и пружио јој. Стајала је одмах поред мене. "Ево", рекох. "Чекај мало - узми и остатак твојих пара." Почео сам да вадим остатак пара које ми је позајмила.

"Сачувај их. Чувај их за мене", рекла је. Онда је одмах додала: "Молим те."

То стварно може да депримира кад ти неко каже 'молим те'. Мислим, кад је то Феба или неко. Баш ме издепримирало. Али вратио сам новац у џеп.

"Зар нећеш и ти да се возиш?" питала ме. Некако ме чудно погледала. Видело се да није више *штолико* љута на мене.

"Можда у следећем кругу. Гледаћу те", рекох. "Имаш ли карту?"

"Имам."

"Иди онда - бићу ту, на овој клупи. Гледаћу те." Отишао сам до клупе и сео, а она се попела на рингишпил. Обишла је цео круг. Мислим, обишла је читав рингишпил. Онда је села на тог великог, смеђег, олупаног старог коња. Рингишпил се покренуо, па сам је гледао како кружи наоколо. Возило се само још петоро или шесторо деце, а свирала је она песма "Дим у твојим очима". Свирало је помало комично, као неки џез. Сва су деца покушавала до дохвате онај златни прстен, па и Феба, и мало сам се бојао да не падне с проклетог коња, али ништа нисам рекао нити учинио. Тако је с децом - ако желе да дохвате златни прстен, треба их пустити да то ураде, и ништа им не говорити. Ако падну - пали су, али не ваља да им се ишта говори.

Када се возња завршила, сишла је с коња и дошла до мене. "Вози се и ти једном, овог пута", рекла је.

"Не, само ћу те гледати. Мислим да ћу само да гледам", рекох. Дао сам јој још нешто од њених пара. "Ево. Узми још неку карту."

Узела је новац. "Не љутим се више на тебе", рекла је.

"Знам. Пожури - опет ће да крене."

Онда ме, наједном, пољубила. Затим је испружила руку и рекла: "Пада киша. Почела је киша."

"Знам."

Шта је онда урадила - то ме стварно оборило - гурнула је руку у џеп мог капута, извадила ону црвену ловачку капу и ставила ми је на главу.

"Зар је ти *нећеш*?" рекох.

"Можеш мало да је носиш."

"Добро. Али пожури сад. Пропустићеш возњу. Остаћеш без коња или нешто."

Међутим, само је стајала поред мене.

"Јеси ли озбиљно мислио оно што си рекао? Стварно нећеш никада да одеш? Хоћеш ли после стварно да доћеш кући?" питала ме.

"Аха," рекох. Што сам и мислио. Нисам је лагао. Стварно сам после тога отишао кући.

"*Пожури сад*", рекох. "Ено полази."

Потрчала је, купила карту и стигла да се врати на рингишпил. Онда је обишла наоколо док није пронашла свог коња. Затим се попела на њега. Махнула ми је, и ја сам махнуо њој.

Људи моји, одједном је почело да пљушти као лудо. Лило је као из *кабла*, кунем се. Сви родитељи и мајке и остали пожурили су да се склоне под кров рингишпила, да не покисну до коже или нешто, али ја сам још неко време остао на клупи. Прилично сам покиснуо, поготово врат и панталоне. Она ловачка капа ме стварно штитила, у неку руку, али сам ипак покиснуо. Било ми је свеједно. Одједном сам осетио невиђену срећу, гледајући Фебу како кружи наоколо. Само што нисам почео да кличем, толико сам био срећан, ако баш хоћете да знате. Не знам зашто. Једноставно је била невиђено *лепа* док је кружила наоколо, у свом плавом капутићу и све. Боже, волео бих да сте били тамо.

То је све што сам хтео да испричам. Могао бих можда да вам причам шта сам радио кад сам стигао кући, и како сам се разболео и остало, и у коју школу треба да кренем најесен, када изађем одавде, али нисам расположен за то. Најозбиљније. Све ме то не занима баш много у овом тренутку.

Многи ме стално питају, поготово тај психоаналитичар одавде, да ли ћу да се посветим учењу кад се идућег септембра вратим у школу. То је, по мени, баш глупо питање. Мислим, откуд знаш шта ћеш да урадиш док то не *вратиш*? Одговор је - не знаш. Ја *верујем* да хоћу, али откуд знам? Баш глупо питање, заиста.

Д.Б. није тако лош као остали, али и он ми стално поставља гомилу неких питања. Довезао се овамо прошле суботе с том енглеском глумицом која игра у неком новом филму за који он пише сценарио. Прилично се пренемаже, та глумица, али много добро изгледа. Све у свему, кад је једном отишла у тоалет, чак у друго крило зграде, Д.Б. ме питао шта мислим о свему томе што сам вам испричао. Нисам знао шта, ког ђавола, да му кажем. Ако баш хоћете да знате, *ја и не знам* шта да мислим о томе. Жао ми је што сам толиким људима причао све то.

Знам само да ми некако *недостају* сви о којима сам причао. Чак и стари Стредлетер и Екли, на пример. Мислим да ми чак недостаје и онај проклети Морис. Чудно је то. Немојте никад никоме ништа да причате. Ако то урадите, одмах ће почети да вам недостају, сви они.